

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. liepos 5 d.
(OR. en)

11485/23
ADD 3

LIMITE

COLAC 81
POLCOM 146
SERVICES 27
FDI 15

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. liepos 5 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 431 final
Dalykas:	Pasiūlymo dėl TARYBOS SPRENDIMO dėl Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Čilės Respublikos pažangiojo pagrindų susitarimo pasirašymo Europos Sąjungos vardu ir laikino taikymo PRIEDAS

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 431 final - ANNEX 1 – PART 3/4.

Pridedama: COM(2023) 431 final - ANNEX 1 – PART 3/4

Briuselis, 2023 07 05
COM(2023) 431 final

ANNEX 1 – PART 3/4

PRIEDAS

prie

Pasiūlymo dėl TARYBOS SPRENDIMO

dėl Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Čilės Respublikos pažangiojo pagrindų susitarimo pasirašymo Europos Sąjungos vardu ir laikino taikymo

17 SKYRIUS

INVESTICIJOS

A SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

17.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Šis skyrius netaikomas Šalies nustatytoms arba paliktoms galioti priemonėms, susijusioms su kitos Šalies finansų įstaigomis, kitos Šalies investuotojais ir tų investuotojų investicijomis į Šalies teritorijoje esančias finansų įstaigas, kaip apibrėžta 25.2 straipsnyje.

17.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

1. Šiame skyriuje ir 17-A, 17-B ir 17-C prieduose:
 - a) su valdžios įstaigų pavestų funkcijų vykdymu susijusi veikla – nekomerciniais tikslais ir nekonkuruojant su vienu arba daugiau ekonominės veiklos vykdytojų vykdoma veikla, įskaitant teikiamas paslaugas;
 - b) orlaivių remonto ir techninės priežiūros paslaugos – su orlaiviu ar jo dalimi susijusi veikla, vykdoma, kai orlaivis nenaudojamas, prie kurios nepriskiriama vadinamoji linijinė techninė priežiūra;
 - c) kompiuterinės rezervavimo sistemos (KRS) paslaugos – paslaugos, teikiamos naudojant kompiuterines sistemas, kuriose teikiama informacija apie oro vežėjų tvarkaraščius, laisvas vietas, bilietų kainas bei taisykles ir per kurias galima rezervuoti vietas ar įsigyti bilietus;
 - d) investicija pagal šį Susitarimą – vienos Šalies vienam ar keliems investuotojams kitos Šalies teritorijoje tiesiogiai ar netiesiogiai nuosavybės teise priklausanti arba jų tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojama investicija, padaryta laikantis taikytinos teisės, egzistuojanti šio Susitarimo įsigaliojimo dieną arba padaryta vėliau;

- e) tarpvalstybinis paslaugų teikimas – paslaugų teikimas:
- i) iš vienos Šalies teritorijos į kitos Šalies teritoriją arba
 - ii) vienos Šalies teritorijoje kitos Šalies paslaugos vartotojui;
- f) ekonominė veikla – pramoninio, komercinio ar profesinio pobūdžio veikla arba amatininkų veikla, įskaitant paslaugų teikimą, išskyrus su valdžios įstaigų pavestų funkcijų vykdymu susijusią veiklą;
- g) įmonė – įsteigtas juridinis asmuo, filialas arba atstovybė;
- h) įsisteigimas – Šalies investuotojo įmonės įsteigimas, įskaitant įsigijimą¹, kitos Šalies teritorijoje;
- i) laisvai konvertuojama valiuta – valiuta, kurią galima laisvai keisti į valiutas, kuriomis plačiai prekiaujama tarptautinėse užsienio valiutų rinkose ir kurios plačiai naudojamos vykdant tarptautinius sandorius;

¹ Terminas „įsigijimas“ apima dalyvavimą valdant juridinio asmens kapitalą, siekiant sukurti arba toliau palaikyti ilgalaikius ekonominius ryšius.

- j) antžeminės paslaugos – šios už mokestį arba pagal sutartį oro uoste teikiamos paslaugos: oro transporto bendrovės atstovavimas, administravimas ir priežiūra; keleivių aptarnavimas; bagažo tvarkymas; perone teikiamos paslaugos; maitinimas; krovinių ir pašto siuntų tvarkymas; orlaivių aprūpinimas kuru, orlaivių priežiūra ir valymas; antžeminis transportas ir skrydžių vykdymas, įgulų administravimas ir skrydžių planavimas; antžeminėms paslaugoms nepriskiriamos šios paslaugos: saviteika; saugumas; linijinė techninė priežiūra; orlaivių remontas ir techninė priežiūra arba pagrindinės centralizuotos oro uosto infrastruktūros, pvz., ledo šalinimo įrenginių, degalų skirstymo sistemų, bagažo tvarkymo sistemų ir fiksuotų oro uosto vidaus transporto sistemų, eksploatavimas ar valdymas;
- k) investicija – tiesiogiai ar netiesiogiai investuotojui nuosavybės teise priklausantis ar jo tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojamas bet koks turtas, turintis investicijai būdingų bruožų, įskaitant tam tikrą egzistavimo trukmę, įsipareigojimą skirti kapitalo ar kitų išteklių, naudos ar pelno lūkesčius arba rizikos prisiėmimą; galimos investicijų formos, be kita ko, yra:
- i) įmonė;
 - ii) akcijų ar akcinio kapitalo dalies turėjimas arba kitų formų dalyvavimas valdant įmonės kapitalą;
 - iii) įmonės obligacijos, skoliniai įsipareigojimai ir kitos skolos priemonės;
 - iv) ateities sandoriai, pasirinkimo sandoriai ir kitos išvestinės finansinės priemonės;

- v) koncesijos, licencijos, autorizacijos, leidimai ir panašios teisės, suteiktos pagal vidaus teisę¹;
- vi) visiško įrengimo, statybos, valdymo, gamybos, koncesijos, pelno pasidalijimo sutartys ir kitos panašios sutartys, įskaitant sutartis, pagal kurias investuotojo nuosavybė turi būti Šalies teritorijoje;
- vii) intelektinės nuosavybės teisės;
- viii) kitas kilnojamasis ar nekilnojamasis, materialusis ar nematerialusis turtas ir su juo susijusios nuosavybės teisės, kaip antai nuomos, hipotekos, kreditorinio reikalavimo pirmumo ir įkeitimo teisės;

siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad:

- i) investuojama grąža yra laikoma investicijomis, ir joks turto investavimo ar reinvestavimo formos keitimas nedaro poveikio jo laikymui investicija, jei tokio investavimo ar reinvestavimo forma vis dar atitinka investicijos apibrėžtį;
- ii) investicija neapima per teisminę ar administracinę procedūrą priimtos nutarties ar sprendimo;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, ar koncesija, licencija, autorizacija, leidimas ar panaši priemonė turi investicijai būdingų bruožų, priklauso, be kita ko, nuo tokių veiksnių kaip teisių, kurias turėtojas turi pagal tos Šalies teisę, pobūdžio ir masto.

- l) Šalies investuotojas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, pagal h punktą siekiantis įsteigti, steigiantis arba įsteigęs įmonę;
- m) Šalies juridinis asmuo¹:
- i) ES Šalies atveju:
- A) juridinis asmuo, įsteigtas arba organizuotas pagal Sąjungos arba bent vienos iš jos valstybių narių teisę ir Europos Sąjungos teritorijoje vykdomas didelę ūkinės veiklos dalį², ir
- B) laivybos bendrovės, kurios įsteigtos už Europos Sąjungos ribų ir kurias kontroliuoja valstybės narės fiziniai asmenys, kurių laivai yra registruoti valstybėje narėje ir plaukioja su tos valstybės narės vėliava;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šioje apibrėžtyje nurodytos laivybos bendrovės laikomos Šalies juridiniais asmenimis tik tiek, kiek tai susiję su jų veikla, susijusia su jūrų transporto paslaugų teikimu.

² Atsižvelgdama į savo pranešimą apie Europos bendrijos steigimo sutartį PPO (WT/REG39/1) ES Šalis laiko, kad sąvoka „veiksminga ir nuolatinė sąsaja“ su valstybės narės ūkiu, įtvirtinta SESV 54 straipsnyje, yra lygiavertė sąvokai „didelė ūkinės veiklos dalis“.

- ii) Čilės atveju:
- A) juridinis asmuo, įsteigtas arba organizuotas pagal Čilės teisę ir Čilės teritorijoje vykdamas didelę ūkinės veiklos dalį, ir
 - B) laivybos bendrovės, kurios įsteigtos už Čilės ribų ir kurias kontroliuoja Čilės fiziniai asmenys, kurių laivai yra registruoti Čilėje ir plaukioja su jos vėliava;
- n) veikimas – Šalies investuotojo įmonės veikla, valdymas, priežiūra, naudojimas, naudojimasis ja, jos pardavimas ar kitoks perdavimas kitos Šalies teritorijoje;
- o) grąža – visos sumos, kurias duoda investicijos ar reinvesticijos, arba kurios gautos iš investicijų ar reinvesticijų, įskaitant pelną, dividendus, kapitalo prieaugį, autorinius atlyginimus, palūkanas, mokėjimus, susijusius su intelektinės nuosavybės teisėmis, mokėjimus natūra ir visas kitas teisėtas pajamas;
- p) oro transporto paslaugų pardavimas ir rinkodara – atitinkamam oro vežėjui suteikta galimybė laisvai parduoti savo oro transporto paslaugas ir vykdyti jų rinkodarą, įskaitant visus jos aspektus, kaip antai rinkos tyrimus, reklamą ir platinimą; šiai veiklai nepriskiriamas oro transporto paslaugų kainų ar taikytinų sąlygų nustatymas, ir
- q) paslauga – bet kuriame sektoriuje teikiama paslauga, išskyrus paslaugas, teikiamas vykdamas valdžios įstaigų pavestas funkcijas;
- r) Ginčų sprendimo institucija – pagal 17.34 straipsnį įsteigta pirmosios instancijos ginčų sprendimo institucija.

17.3 STRAIPSNIS

Teisė reglamentuoti

Šalys patvirtina savo teisę savo teritorijose reglamentuoti taip, kad siektų teisėtų politikos tikslų, kaip antai susijusių su visuomenės sveikatos apsauga, socialinėmis paslaugomis, švietimu, sauga, aplinka, įskaitant klimato kaitos klausimus, visuomenės dorove, socialine ar vartotojų apsauga, privatumu ir duomenų apsauga ir kultūros įvairovės skatinimu bei apsauga.

17.4 STRAIPSNIS

Ryšys su kitais skyriais

1. Jei šio skyriaus nuostatos neatitinka 25 skyriaus nuostatų, vadovaujamosi 25 skyriaus nuostatomis, kiek tai susiję su ta neatitiktimi.
2. Šalies kaip tarpvalstybinio paslaugos teikimo jos teritorijoje sąlyga keliamas reikalavimas, kad kitos Šalies paslaugų teikėjas pateiktų užstatą ar kitos formos finansinę garantiją, savaime nereiškia, kad šis skyrius taikytinas tokiam tarpvalstybiniam tos paslaugos teikimui. Šalies nustatytoms arba paliktoms galioti priemonėms dėl užstato ar finansinės garantijos šis skyrius taikomas, jei toks užstatas ar finansinė garantija yra investicija pagal šį Susitarimą.

17.5 STRAIPSNIS

Atsisakymas taikyti palankias nuostatas

Šalis gali atsisakyti taikyti palankias nuostatas pagal šį skyrių kitos Šalies investuotojui arba investicijai pagal šį Susitarimą, jei palankias nuostatas taikyti atsisakanti Šalis nustato arba palieka galioti priemones, susijusias su tarptautinės taikos ir saugumo palaikymu, įskaitant žmogaus teisių apsaugą:

- a) kuriomis draudžiama sudaryti sandorius su tuo investuotoju arba investicija pagal šį Susitarimą arba
- b) kurios būtų pažeistos ar apeitos, jei investuotojui arba investicijai pagal šį Susitarimą būtų pritaikytos palankios šio skyriaus nuostatos, įskaitant atvejus, kai priemonėmis draudžiama sudaryti sandorius su asmeniu, kuriam investuotojas arba investicija priklauso nuosavybes teise ar kuris juos kontroliuoja.

17.6 STRAIPSNIS

Paslaugų ir investicijų pakomitetas

Pagal 8.8 straipsnio 1 dalį įsteigiamas Paslaugų ir investicijų pakomitetas (toliau – Pakomitetas). Nagrinėdamas su investicija susijusius klausimus Pakomitetas stebi ir užtikrina tinkamą šio skyriaus ir 17-A, 17-B ir 17-C priedų įgyvendinimą.

B SKIRSNIS

INVESTICIJŲ LIBERALIZAVIMAS IR NEDISKRIMINAVIMAS

17.7 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skirsnis taikomas Šalies nustatytoms arba paliktoms galioti priemonėms, darančioms poveikį kitos Šalies investuotojo įmonės steigimui ar investicijos pagal šį Susitarimą veikimui visuose ekonominės veiklos sektoriuose jos teritorijoje.
2. Šis skirsnis netaikomas:
 - a) audiovizualinėms paslaugoms;
 - b) nacionaliniam jūrų kabotažui¹ arba

¹ Nedarant poveikio tam, kokia veikla pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus gali būti laikoma kabotažu, nacionalinis jūrų kabotažas pagal šį skyrių apima keleivių arba prekių vežimą iš Čilės arba valstybės narės uosto ar vietos į kitą Čilės arba tos pačios valstybės narės uostą ar vietą, įskaitant kontinentinį šelfą, kaip numatyta JT konvencijoje dėl jūrų teisės, ir vežimą, kuris pradedamas ir baigiamas tame pačiame Čilės arba valstybės narės uoste ar vietoje.

- c) vidaus ir tarptautinėms oro susisiekimo paslaugoms ar susijusioms pagalbinėms oro susisiekimo paslaugoms¹ (reguliariosioms arba nereguliariosioms) ir tiesiogiai su skrydžių teisėmis susijusioms paslaugoms, kitoms nei:
- i) orlaivių remonto ir techninės priežiūros paslaugos, kurias teikiant orlaivis nenaudojamas;
 - ii) oro transporto paslaugų pardavimas ir rinkodara;
 - iii) kompiuterinės rezervavimo sistemos (KRS) paslaugos ir
 - iv) antžeminės paslaugos.
3. 17.8, 17.9, 17.11, 17.12 ir 17.13 straipsniai netaikomi viešiesiems pirkimams.
4. 17.8, 17.9, 17.11 ir 17.13 straipsniai netaikomi Šalies teikiamoms subsidijoms, įskaitant vyriausybės remiamas paskolas, garantijas ir draudimą.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad oro susisiekimo paslaugos ar susijusios pagalbinės oro susisiekimo paslaugos yra šios: oro susisiekimas; paslaugos, teikiamos naudojant orlaivį, kurio pirminė paskirtis nėra krovinių ar keleivių vežimas, kaip antai mokymo gesinti gaisrus iš oro, pramoginių skrydžių, purškimo, stebėjimo, kartografavimo, fotografavimo, šuolių su parašiutais, sklandytuvų vilkimo, medienos ruošos ir statybos naudojant sraigtašparnius ir kitos ore teikiamos žemės ūkio, pramonės ir tikrinimų paslaugos; orlaivių su įgula nuoma ir oro uostų eksploatavimo paslaugos.

17.8 STRAIPSNIS

Patekimas į rinką

Sektoriuose ar subsektoriuose, kuriuose prisiimami su patekimu į rinką susiję įsipareigojimai, Šalis kitos Šalies investuotojų ar įmonių, esančių investicijomis pagal šį Susitarimą, patekimo į rinką įsisteigiant ar veikiant atžvilgiu nenustato ir nepalieka galioti (nei visos savo teritorijos mastu, nei pagal teritorinį padalijimą) priemonių, kuriomis:

- a) įmonių, galinčių vykdyti konkrečią ekonominę veiklą, skaičius ribojamas nustatant kiekybines kvotas, monopolius, išimtines teises ar ekonominių poreikių analizės reikalavimą;
- b) bendra sandorių arba turto vertė ribojama nustatant kiekybines kvotas ar ekonominių poreikių analizės reikalavimą;
- c) bendras operacijų skaičius arba bendra produkcijos apimtis, išreikšti nustatytais kiekio vienetais, ribojami nustatant kvotas ar ekonominių poreikių analizės reikalavimą¹;
- d) ribojama arba reikalaujama, kad būtų steigiami konkrečių rūšių teisės subjektai arba bendrosios įmonės, per kuriuos kitos Šalies investuotojas gali vykdyti ekonominę veiklą, arba

¹ a, b ir c punktai netaikomi priemonėms, kurių imamas žemės ūkio arba žvejybos produktų gamybai apriboti.

- e) fizinių asmenų, kurie gali būti įdarbinti konkrečiame sektoriuje arba kuriuos įmonė gali įdarbinti ir kurie yra reikalingi ekonominei veiklai vykdyti ir tiesiogiai susiję su jos vykdymu, bendras skaičius ribojamas nustatant kiekybines kvotas ar ekonominių poreikių analizės reikalavimą.

17.9 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies investuotojams ir įmonėms, esančioms investicijomis pagal šį Susitarimą, jų steigimo atžvilgiu taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose¹ taiko savo investuotojams ir jų įmonėms.
2. Kiekviena Šalis kitos Šalies investuotojams ir investicijoms pagal šį Susitarimą jų veikimo atžvilgiu taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose² taiko savo investuotojams ir jų investicijoms.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, ar režimas taikomas „panašiose situacijose“, turi būti nustatoma kiekvienu atveju atskirai, atliekant faktais grindžiamą analizę, ir priklauso nuo situacijų visumos.

² Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, ar režimas taikomas „panašiose situacijose“, turi būti nustatoma kiekvienu atveju atskirai, atliekant faktais grindžiamą analizę, ir priklauso nuo situacijų visumos.

3. Šalies pagal 1 ir 2 dalis taikomas režimas yra:
- a) kalbant apie Čilės regioninę ar vietos valdžią – režimas, kuris yra ne mažiau palankus nei didžiausio palankumo režimas, kurį panašiose situacijose to lygmens valdžia taiko savo teritorijoje Čilės investuotojams ir jų investicijoms;
 - b) kalbant apie valstybės narės visų lygmenų valdžios sektorių – režimas, kuris yra ne mažiau palankus nei didžiausio palankumo režimas, kurį panašiose situacijose tas valdžios sektorius taiko savo teritorijoje tos valstybės narės investuotojams ir jų investicijoms¹.

17.10 STRAIPSNIS

Viešieji pirkimai

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje įsisteigusioms kitos Šalies įmonėms būtų taikomas režimas, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose taiko savo įmonėms bet kurios priemonės, susijusios su perkančiųjų subjektų prekių ar paslaugų pirkimu valdžios sektoriaus tikslais, atžvilgiu.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad valstybės narės visų lygmenų valdžios sektoriaus taikomas režimas, kai taikytina, apima regioninę ir vietos valdžios lygmenį.

2. Šiame straipsnyje numatyta pareiga dėl nacionalinio režimo ir toliau taikoma atsižvelgiant į saugumą ir bendrąsias išimtis, kaip nustatyta 28.3 straipsnyje.

17.11 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies investuotojams ir įmonėms, esančioms investicijomis pagal šį Susitarimą, jų steigimo atžvilgiu taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose¹ taiko trečiosios šalies investuotojams ir jų įmonėms.
2. Kiekviena Šalis kitos Šalies investuotojams ir investicijoms pagal šį Susitarimą jų veikimo atžvilgiu taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose² taiko trečiosios šalies investuotojams ir jų investicijoms.
3. 1 ir 2 dalys nelaikomos įpareigojančiomis Šalį suteikti kitos Šalies investuotojams ar investicijoms pagal šį Susitarimą pagal bet kurį režimą teikiamą naudą, gaunamą dėl priemonių, kuriomis numatomas standartų, be kita ko, standartų ar kriterijų, taikomų fizinio asmens ar įmonės leidimų, licencijų ar sertifikatų išdavimui ekonominei veiklai vykdyti, arba prudencinių priemonių pripažinimas.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, ar režimas taikomas „panašiose situacijose“, turi būti nustatoma kiekvienu atveju atskirai, atliekant faktais grindžiamą analizę, ir priklauso nuo situacijų visumos.

² Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, ar režimas taikomas „panašiose situacijose“, turi būti nustatoma kiekvienu atveju atskirai, atliekant faktais grindžiamą analizę, ir priklauso nuo situacijų visumos.

4. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad 1 ir 2 dalyse nurodytas režimas neapima investicinių ginčų sprendimo procedūrų ar mechanizmų, numatytų kitose tarptautinėse investicijų sutartyse arba kituose prekybos susitarimuose. Kitų tarptautinių investicijų sutarčių arba prekybos susitarimų esminės nuostatos savaiame nėra laikomos 1 ir 2 dalyse nurodytu režimu, taigi jomis negali būti pažeidžiamas šis straipsnis, jei nėra Šalies nustatytų arba paliktų galioti priemonių. Pagal tokias esmines nuostatas Šalies taikomos priemonės gali būti laikomos režimu pagal šį straipsnį ir taip pažeisti šį straipsnį.

17.12 STRAIPSNIS

Veiklos rezultatų reikalavimai

1. Šalis dėl Šalies ar trečiosios šalies įmonių steigimo ar investicijų veikimo jos teritorijoje nenustato jokių reikalavimų ir neužtikrina jų vykdymo arba neužtikrina jokių įsipareigojimų vykdymo:
 - a) eksportuoti tam tikrą prekių ar paslaugų kiekį ar procentinę dalį;
 - b) pasiekti tam tikrą vidaus turinio mastą ar procentinę dalį;
 - c) įsigyti ar naudoti jos teritorijoje pagamintas prekes ar teikiamas paslaugas arba suteikti joms pirmenybę, arba įsigyti prekes ar paslaugas iš fizinių asmenų ar įmonių jos teritorijoje;

- d) kaip nors susieti importo apimtį ar vertę su eksporto apimtimi ar verte arba užsienio valiutos įplaukų suma, susijusia su tokia įmone;
- e) riboti tokios įmonės gaminamų prekių ar teikiamų paslaugų pardavimą jos teritorijoje, tą pardavimą kaip nors susiejant su jos eksporto arba užsienio valiutos įplaukų apimtimi ar verte;
- f) perduoti technologijas, gamybos procesus ar kitas nuosavybės teisėmis saugomas žinias fiziniam asmeniui ar įmonei jos teritorijoje;
- g) konkrečiai regioninei ar pasaulinei rinkai skirtas pagamintas prekes tiekti ar paslaugas teikti vien tik iš tos Šalies teritorijos;
- h) jos teritorijoje įkurti to investuotojo būstinę konkrečiam už Šalies teritoriją platesniam pasaulio regionui ar pasaulinei rinkai;
- i) įdarbinti tam tikrą skaičių ar procentinę dalį jos piliečių;
- j) riboti eksportą ar pardavimą eksportui arba

k) licencinės sutarties, galiojančios tuo metu, kai nustatomas reikalavimas arba užtikrinamas jo ar įsipareigojimų vykdymas, atžvilgiu arba būsimos licencinės sutarties¹, kurią jos teritorijoje savo noru sudaro investuotojas ir fizinis arba juridinis asmuo ar kitas subjektas, atžvilgiu, jei reikalavimas nustatomas arba įsipareigojimo vykdymas užtikrinamas tiesiogiai kišantis į tos licencinės sutarties taikymą vykdant Šalies neteismines valdžios įstaigų pavestas funkcijas, nustatyti:

- i) tam tikros ribos nesiekiančią tam tikrą autorinių atlyginimų normą ar sumą pagal licencinę sutartį arba
- ii) licencinės sutarties galiojimo konkretų terminą.

2. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad 1 dalies k punktas netaikomas, kai licencinę sutartį sudaro investuotojas ir Šalis.

3. Šalis nenustato sąlygų, pagal kurias pranašumo, susijusio su Šalies ar trečiosios šalies įmonės steigimu ar veikimu jos teritorijoje, įgijimas ar tolesnis naudojimasis juo siejamas su atitiktimi bet kuriam iš šių reikalavimų:

- a) pasiekti tam tikrą vidaus turinio mastą ar procentinę dalį;

¹ Šiame punkte nurodyta licencinė sutartis – technologijų, gamybos procesų ar kitų nuosavybės teisėmis saugomų žinių licencijavimo sutartis.

- b) įsigyti ar naudoti jos teritorijoje pagamintas prekes ar teikiamas paslaugas arba suteikti joms pirmenybę, arba įsigyti prekes ar paslaugas iš fizinių asmenų ar įmonių jos teritorijoje;
- c) kaip nors susieti importo apimtį ar vertę su eksporto apimtimi ar verte arba užsienio valiutos įplaukų suma, susijusia su tokia įmone;
- d) riboti tokios įmonės gaminamų prekių ar teikiamų paslaugų pardavimą jos teritorijoje, tą pardavimą kaip nors susiejant su jos eksporto arba užsienio valiutos įplaukų apimtimi ar verte, arba
- e) riboti eksportą ar pardavimą eksportui.

4. 3 dalis nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti sąlygų, pagal kurias pranašumo, susijusio su Šalies ar trečiosios šalies investuotojo įmonės steigimu ar veikimu jos teritorijoje, įgijimas ar tolesnis naudojimas juo susiejamas su reikalavimu jos teritorijoje vykdyti gamybą, teikti paslaugą, mokyti ar įdarbinti darbuotojus, statyti ar plėsti konkrečius įrenginius ar vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą.

5. 1 dalies f ir k punktai netaikomi, jei:

- a) Šalis leidžia naudotis intelektinės nuosavybės teise pagal TRIPS sutarties 31 arba 31a straipsnį arba nustato arba palieka galioti priemones, kurias taikant atskleidžiami duomenys arba nuosavybės teisėmis saugoma informacija, patenkantys į TRIPS sutarties 39 straipsnio 3 dalies taikymo sritį ir atitinkantys tą dalį, arba
- b) atitinkamas reikalavimas yra nustatomas arba įsipareigojimo vykdymas yra užtikrinamas teismo, administracinio teismo ar konkurencijos institucijos, siekiant ištaisyti praktiką, kuria, kaip nustatyta po teisminės ar administracinės procedūros, pažeista Šalies konkurencijos teisė.

6. 1 dalies a, b ir c punktai ir 3 dalies a ir b punktai netaikomi prekių ar paslaugų kvalifikaciniams reikalavimams, kiek tai susiję su dalyvavimu eksporto skatinimo ir užsienio pagalbos programose.

7. 3 dalies a ir b punktai netaikomi reikalavimams, kuriuos importuojanti Šalis nustato dėl prekių turinio, būtino, kad prekės tenkintų lengvatinių muitų tarifų ar lengvatinių kvotų taikymo sąlygas.

8. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šis straipsnis nelaikomas reikalavimu Šaliai leisti teikti tam tikrą paslaugą tarpvalstybiniu mastu, jeigu ta Šalis nustato arba palieka galioti tokių paslaugų teikimo apribojimus ar draudimus, kurie atitinka išlygas, sąlygas ar kvalifikacijas, nustatytus sektoriui, subsektoriui ar veiklai, išvardytiems 17-A, 17-B ir 17-C prieduose.
9. Šis straipsnis nedaro poveikio Šalies įsipareigojimams pagal PPO steigimo sutartį.

17.13 STRAIPSNIS

Vyresnioji vadovybė ir direktorių valdybos

Šalis nereikalauja, kad tos Šalies įmonė, kuri yra investicija pagal šį Susitarimą, skirtų kokios nors konkrečios pilietybės fizinius asmenis direktorių valdybos nariais arba į vyresniosios vadovybės, kaip antai valdytojų ar vadovų, pozicijas.

17.14 STRAIPSNIS

Susitarimo neatitinkančios priemonės

1. 17.9, 17.11, 17.12 ir 17.13 straipsniai netaikomi:
 - a) esamoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, kurios paliekamos galioti:
 - i) ES Šalies atveju:
 - A) Europos Sąjungos lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-1 priedėlyje;
 - B) valstybės narės centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-1 priedėlyje;
 - C) valstybės narės regioninės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-1 priedėlyje, arba
 - D) vietos valdžios lygmeniu, ir
 - ii) Čilės atveju:
 - A) centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-2 priedėlyje;

B) regioninės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-2 priedėlyje, arba

C) vietos valdžios lygmeniu,

b) pratęstoms ar skubiai atnaujintoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, nurodytoms a punkte, arba

c) bet kokiam šios dalies a punkte nurodytos Susitarimo neatitinkančios priemonės pakeitimui tiek, kiek dėl to pakeitimo nesumažėja prieš pat pakeitimą buvusi priemonės atitiktis 17.9, 17.11, 17.12 ar 17.13 straipsniams.

2. 17.9, 17.11, 17.12 ir 17.13 straipsniai netaikomi priemonėms, Šalies taikomoms 17-B priedo tos Šalies sąrašė nurodytiems sektoriams, subsektoriams ar veiklai.

3. Šalis pagal po šio Susitarimo įsigaliojimo dienos nustatytas priemones, numatytas jos išlygose, išvardytose 17-B priede, nereikalauja, kad kitos Šalies investuotojas dėl savo pilietybės parduotų ar kitaip perleistų investiciją pagal šį Susitarimą, kuri egzistuoja tuo metu, kai priemonė įsigalioja.

4. 17.8 straipsnis netaikomas jokiai Šalies priemonei, kuri atitinka 17-C priede nustatytus įsipareigojimus.

5. 17.9 ir 17.11 straipsniai netaikomi jokioms Šalies priemonėms, kurios laikomos TRIPS sutarties 3 ar 4 straipsnio išimtimi arba kuriomis nuo tų straipsnių nukrypstama, kaip konkrečiai nustatyta tos sutarties 3–5 straipsniuose.

6. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad 17.9 ir 17.11 straipsniai nelaikomi kliūtimi Šaliai nustatyti informacijos teikimo reikalavimų, be kita ko, statistikos tikslais, kiek tai susiję su kitos Šalies investuotojų ar investicijų pagal šį Susitarimą steigimu ar veikimu, jeigu tai nėra būdas tai Šaliai išvengti pareigų pagal tuos straipsnius.

C SKIRSNIS

INVESTICIJŲ APSAUGA

17.15 straipsnis

Taikymo sritis

Šis skirsnis taikomas Šalies nustatytoms arba paliktoms galioti priemonėms, darančioms poveikį:

a) investicijoms pagal šį Susitarimą ir

- b) Šalies investuotojams investicijų pagal šį Susitarimą veikimo atžvilgiu.

17.16 STRAIPSNIS

Investicijos ir reglamentavimo priemonės

1. 17.3 straipsnis šiam skirsniui taikomas pagal šį straipsnį.
2. Šis skirsnis negali būti aiškinamas kaip Šalies įsipareigojimas nekeisti savo teisinės ir reglamentavimo sistemos, įskaitant tokį keitimą, kuris galėtų neigiamai paveikti investicijų pagal šį Susitarimą veikimą ar investuotojo lūkesčius dėl pelno.
3. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad vien tai, kad Šalis nesuteikė, nepratęsė ar nepaliko galioti subsidijos ar dotacijos arba ją pakeitė ar sumažino, nėra šio skirsnio pažeidimas, net jei taip padaroma nuostolių ar žalos investicijai pagal šį Susitarimą:
 - a) jei nėra jokių konkrečių pagal teisę ar sutartį nustatytų įsipareigojimų suteikti, pratęsti ar palikti galioti tą subsidiją arba dotaciją, arba
 - b) jei laikomasi visų sąlygų, taikomų suteikiant, pratęsiant, pakeičiant, sumažinant arba paliekant galioti tą subsidiją ar dotaciją.

4. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad nė viena šio skirsnio nuostata nėra laikoma užkertančia kelią Šaliai nutraukti subsidijos¹ skyrimą ar pareikalauti ją grąžinti, jei tai daryti nurodė viena iš jos kompetentingų institucijų², ar negali būti laikoma reikalavimu, kad Šalis už tai kompensuotų investuotojui.

17.17 STRAIPSNIS

Investuotojams ir investicijoms pagal šį Susitarimą taikomas režimas

1. Kiekviena Šalis savo teritorijoje kitos Šalies investicijoms pagal šį Susitarimą ir investuotojams jų investicijų pagal šį Susitarimą atžvilgiu taiko sąžiningą ir teisingą režimą ir užtikrina visapusišką apsaugą bei saugumą pagal 2–6 dalis.

¹ ES Šalies atveju subsidijoms taip pat priskiriama valstybės pagalba, kaip apibrėžta Europos Sąjungos teisėje.

² ES Šalies atveju kompetentingos institucijos, turinčios teisę nurodyti imtis šioje dalyje nurodytų veiksmų, yra Europos Komisija arba valstybės narės teismas ar ginčų sprendimo institucija, jei taikoma Europos Sąjungos valstybės pagalbos teisė.

2. Šalis laikoma pažeidusia pareigą taikyti sąžiningą ir teisingą režimą, nurodytą 1 dalyje, jei pagal tam tikrą priemonę ar rinkinį priemonių¹:

- a) atsisakoma vykdyti teisingumą baudžiamosiose, civilinėse ar administracinėse bylose;
- b) iš esmės pažeidžiamas tinkamas teisinis procesas teisminėse ir administracinėse procedūrose;
- c) aiškiai savivaliaujama;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad nustatydamas, ar tam tikra priemonė arba rinkinys priemonių yra laikomos sąžiningo ir teisingo režimo pažeidimu, Ginčų sprendimo institucija atsižvelgia, be kita ko, į šiuos veiksnius:

- i) dėl a ir b punktų – ar atitinkama priemonė arba rinkinys priemonių apima šiurkštų nusižengimą, kuris yra teisminės tvarkos pažeidimas; vien tai, kad investuotojo pateiktas skundas dėl ginčijamos priemonės buvo atmestas ar nepatenkintas Šalies vidaus proceso metu, savaime nėra atsisakymas vykdyti teisingumą, kaip nurodyta a punkte;
- ii) dėl c ir d punktų – ar atitinkama priemonė arba rinkinys priemonių buvo aiškiai nepagrįsti loginiais ar faktiniais argumentais arba aiškiai pagrįsti neteisėtais pagrindais, tokiais kaip išankstinės nuostatos ar šališkumas; vien neteisėtumo faktas arba vien nenuoseklus ar ginčytinas politikos ar procedūros taikymas savaime nėra aiški savivalė, nurodyta c punkte, tačiau visiškas ir nepateisinamas įstatymo ar kito teisės akto nepaisymas arba nepagrįstas priemonės taikymas ar veiksmai, konkrečiai nukreipti prieš investuotoją ar jo investiciją pagal šį Susitarimą siekiant pakenkti, tikėtina, yra aiški savivalė arba diskriminacija, nurodytos c ir d punktuose;
- iii) dėl e punkto – ar Šalis veikė *ultra vires* ir ar įtariamo bauginimo arba prievartos epizodai kartojosi ir buvo nuoseklūs.

- d) dėl akivaizdžiai neteisėtų priežasčių, pavyzdžiui, dėl lyties, rasės ar religijos, vykdoma tikslinė diskriminacija arba
- e) užgauliai elgiamasi su investuotojais, pvz., taikoma prievarta, daromas spaudimas, priekabiuojama.

3. Spręsdama dėl 2 dalyje nurodyto pažeidimo Ginčų sprendimo institucija gali atsižvelgti į Šalies investuotojui pateiktą konkrečią ir vienareikšmišką informaciją, kuria investuotojas pagrįstai rėmėsi nusprenddamas, ar vykdyti arba išlaikyti investiciją pagal šį Susitarimą, tačiau kurią vėliau Šalis paneigė.

4. Visiška apsauga ir saugumas yra Šalies pareigos, susijusios su investuotojų ir investicijų pagal šį Susitarimą fiziniu saugumu¹.

5. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad kitos šio Susitarimo nuostatos ar kito tarptautinio susitarimo pažeidimas nelaikomas šio straipsnio pažeidimu.

6. Tai, kad tam tikra priemone pažeidžiama Šalies teisė, savaime nėra šio straipsnio pažeidimas. Siekdama nustatyti, ar konkrečia priemone pažeidžiamas šis straipsnis, Ginčų sprendimo institucija svarsto, ar Šalis veikė nesuderinamai su 1–4 dalimis.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad visiška apsauga ir saugumas yra Šalies pareigos elgtis taip, kaip to gali pagrįstai reikėti, kad būtų užtikrintas investuotojų ir investicijų pagal šį Susitarimą fizinis saugumas.

17.18 STRAIPSNIS

Režimas nesantaikos atveju

1. Šalies investuotojams, kurių investicijoms pagal šį Susitarimą padaroma nuostolių dėl karo ar kitokio ginkluoto konflikto, revoliucijos ar kitos pilietinės nesantaikos arba nacionalinės nepaprastosios padėties¹ kitos Šalies teritorijoje, ta Šalis taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ta Šalis restitucijos, nuostolių atlyginimo, kompensavimo ar kitokios formos atsiskaitymo atžvilgiu taiko savo investuotojams ar bet kurios trečiosios šalies investuotojams.
2. Nedarant poveikio 1 daliai, Šalies investuotojams, kurie bet kurioje iš toje dalyje nurodytų situacijų patyrė nuostolių kitos Šalies teritorijoje, ta Šalis taiko greitą, tinkamą ir veiksmingą restituciją ar kompensaciją, jei tie nuostoliai patiriami todėl, kad:
 - a) jų investiciją pagal šį Susitarimą arba jos dalį rekvizavo kitos Šalies ginkluotosios pajėgos ar valdžios institucijos arba
 - b) jų investiciją pagal šį Susitarimą arba jos dalį sunaikino kitos Šalies ginkluotosios pajėgos ar valdžios institucijos, nors tai nebuvo būtina dėl susiklosčiusios padėties.
3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos kompensacijos dydis nustatomas pagal 17.19 straipsnio 2 dalį, nuo rekvizavimo ar sunaikinimo dienos iki faktinio išmokėjimo dienos.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad vien nacionalinės nepaprastosios padėties paskelbimas savaime nėra šios nuostatos pažeidimas.

17.19 STRAIPSNIS

Ekspropriacija¹

1. Šalis nei tiesiogiai, nei netiesiogiai priemonėmis, faktiškai turinčiomis nacionalizavimui ar ekspropriacijai (toliau – ekspropriacija) prilygstantį poveikį, nenacionalizuoja ar neeksproprijuoja investicijos pagal šį Susitarimą, išskyrus atvejus, kai tai daroma:

- a) dėl viešojo tikslo;
- b) nediskriminuojant;
- c) sumokant greitą, tinkamą ir veiksmingą kompensaciją ir
- d) laikantis tinkamo teisinio proceso.

2. 1 dalies c punkte nurodyta kompensacija:

- a) sumokama nedelsiant;
- b) yra lygi eksproprijuotos investicijos tikrajai rinkos vertei, buvusiai prieš pat ekspropriaciją (toliau – ekspropriacijos data) arba sužinojus apie gresiančią ekspropriaciją, atsižvelgiant į tai, kuri data yra ankstesnė;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šis straipsnis aiškinamas pagal 17-D priedą.

- c) yra visiškai realizuojama ir laisvai pervedama bet kuria laisvai konvertuojama valiuta ir
- d) apima palūkanas, skaičiuojamas pagal įprastą komercinę normą, nuo ekspropriacijos datos iki sumokėjimo datos.

3. Paveiktas investuotojas pagal eksproprijuojančios Šalies teisę turi teisę į tai, kad jo pretenzija būtų sparčiai išnagrinėta, o investicija būtų įvertinta tos Šalies teisminės ar kitos nepriklausomos institucijos, remiantis šiame straipsnyje nustatytais principais.

4. Šis straipsnis netaikomas privalomų licencijų, kurių išdavimas susijęs su intelektinės nuosavybės teisėmis, išdavimui ar intelektinės nuosavybės teisių panaikinimui, apribojimui arba sukūrimui tiek, kiek toks išdavimas, panaikinimas, apribojimas ar sukūrimas atitinka TRIPS sutartį¹.

17.20 STRAIPSNIS

Pervedimai²

1. Kiekviena Šalis visus pervedimus, susijusius su investicija pagal šį Susitarimą, leidžia atlikti laisvai konvertuojama valiuta, be apribojimų ar delsimo ir pagal pervedimo dieną taikytiną rinkos valiutos kursą. Prie tokių pervedimų priskiriama:

- a) kapitalo papildymai;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šioje dalyje nurodytas intelektinės nuosavybės teisių panaikinimas apima tokių teisių atšaukimą arba paneigimą, o intelektinės nuosavybės teisių apribojimas taip pat apima tų teisių išimtis.

² Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šiam straipsniui taikomas 17-E priedas.

- b) pelnas, dividendai, kapitalo prieaugis ir kita grąža, pajamos, gautos pardavus visą investiciją ar kurią nors jos dalį, arba dalinio ar visiško investicijos pagal šį Susitarimą likvidavimo pajamos;
- c) palūkanos, autoriniai atlyginimai, valdymo mokesčiai, techninės pagalbos ir kiti mokesčiai;
- d) mokėjimai pagal sutartį, kurią yra sudaręs kitos Šalies investuotojas arba kurios sudarymas susietas su jo investicija pagal šį Susitarimą, įskaitant mokėjimus pagal paskolos susitarimą;
- e) užsienio darbuotojų, kurių darbas susijęs su investicija pagal šį Susitarimą, darbo užmokestis ir kitas atlyginimas;
- f) mokėjimai pagal 17.18 ir 17.19 straipsnius ir
- g) mokėjimai, atsirandantys dėl D skirsnio taikymo.

2. Šalis gali nereikalauti, kad jos investuotojai pervestų pajamas, įplaukas, pelną ar kitas sumas, gautas iš investicijų pagal šį Susitarimą kitos Šalies teritorijoje ar priskirtinas joms, ar nebausti jų už šių lėšų nepervedimą.

17.21 STRAIPSNIS

Subrogacija

Jeigu Šalis ar tos Šalies paskirta įstaiga atlieka mokėjimą tos Šalies investuotojui pagal garantiją, draudimo sutartį ar kitokios formos kompensavimo įsipareigojimą, prisiimtą dėl investicijos pagal šį Susitarimą, kita Šalis, kurios teritorijoje padaryta ta investicija pagal šį Susitarimą, pripažįsta visų teisių, kurias investuotojas būtų turėjęs pagal šį skyrių dėl investicijos pagal šį Susitarimą, išskyrus subrogacijos teises, subrogaciją arba perleidimą, o investuotojas negali naudotis šiomis teisėmis tiek, kiek jos susijusios su subrogacija.

17.22 STRAIPSNIS

Nutraukimas

1. Jei šis Susitarimas nutraukiamas pagal 41.14 straipsnį, šis skirsnis ir D skirsnis toliau galioja dar penkerius metus nuo nutraukimo dienos investicijoms, padarytoms iki tokio nutraukimo dienos.
2. 1 dalyje nurodytas laikotarpis vieną kartą pratęsiamas papildomam penkerių metų laikotarpiui, jei tarp Šalių nėra jokio kito galiojančio susitarimo dėl investicijų apsaugos.

3. Šis straipsnis netaikomas, jei šio Susitarimo laikinas taikymas nutraukiamas ir šis Susitarimas neįsigalioja.

17.23 STRAIPSNIS

Ryšys su kitais susitarimais

1. Įsigaliojus šiam Susitarimui, 17-F priede išvardyti valstybių narių ir Čilės susitarimai, įskaitant su jais susijusias teises ir pareigas, nustoja galioti ir yra pakeičiami šio Susitarimo dalimi, kuri laikoma viršesne.
2. Jei šio skyriaus C ir D skirsniai pagal 41.5 straipsnio 2 dalį taikomi laikinai, 17-F priede išvardytų susitarimų, įskaitant su jais susijusias teises ir pareigas, taikymas sustabdomas nuo tos dienos, nuo kurios Šalys pagal 41.5 straipsnį pradeda laikinai taikyti šio skyriaus C ir D skirsnius. Jei šio Susitarimo laikinas taikymas nutraukiamas ir šis Susitarimas neįsigalioja, taikymo sustabdymas nutraukiamas ir vėl įsigalioja 17-F priede išvardyti susitarimai.

3. Nepaisant 1 ir 2 dalių, pretenzija pagal 17-F priede nurodytą susitarimą, laikantis tame susitarime nustatytų taisyklių ir procedūrų, gali būti pateikta, jeigu:

- a) pretenzija pareiškama dėl įtariamo to susitarimo pažeidimo, padaryto iki tos dienos, kurią to susitarimo taikymas sustabdytas pagal 2 dalį, arba, jei to susitarimo taikymas nėra sustabdytas pagal 2 dalį, – iki šio Susitarimo įsigaliojimo dienos, ir
- b) nuo to susitarimo taikymo sustabdymo pagal 2 dalį dienos arba, jei to susitarimo taikymas nėra sustabdytas pagal 2 dalį, nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos iki pretenzijos pateikimo dienos yra praėję ne daugiau kaip treji metai.

4. Nepaisant 1 ir 2 dalių, jei šio skyriaus C ir D skirsnių laikinas taikymas nutraukiamas ir šis Susitarimas neįsigalioja, pretenzija gali būti pateikta pagal šį Susitarimą, laikantis šiame Susitarime nustatytų taisyklių ir procedūrų, jeigu:

- a) pretenzija pareiškama dėl įtariamo šio Susitarimo pažeidimo, kuris padarytas šio skyriaus C ir D skirsnių laikino taikymo laikotarpiu, ir
- b) nuo laikino taikymo nutraukimo dienos iki pretenzijos pateikimo dienos yra praėję ne daugiau kaip treji metai.

5. Šiame straipsnyje terminas „šio Susitarimo įsigaliojimas“, apibrėžtas 41.5 straipsnyje, netaikomas.

17.24 STRAIPSNIS

Atsakingas verslas

1. Nedarant poveikio 33 skyriui, kiekviena Šalis skatina, kad į investicijų pagal šį Susitarimą vidaus tvarką būtų įtraukti tarptautiniu mastu pripažinti įmonių socialinės atsakomybės arba atsakingo verslo principai ir gairės, pavyzdžiui, EBPO rekomendacijos daugiašalėms įmonėms, TDO trišalė deklaracija dėl principų, susijusių su daugiašalėmis įmonėmis ir socialine politika, ir JT verslo ir žmogaus teisių pagrindiniai principai.
2. Šalys dar kartą patvirtina, kad svarbu, jog investuotojai vykdytų išsamius patikrinimus siekdami nustatyti savo investicijų riziką aplinkai ir socialinį poveikį, užkirstų jiems kelią, juos sušvelnintų ir už juos atsakytų.

D SKIRSNIS

INVESTICINIŲ GINČŲ SPRENDIMAS IR INVESTICINIŲ TEISMŲ SISTEMA

1 POSKIRSNIS

TAIKYMO SRITIS IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

17.25 straipsnis

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šis skirsnis taikomas vienos Šalies ieškovo ir kitos Šalies ginčams dėl įtariamo pažeidimo pagal 17.9 straipsnio 2 dalį, 17.11 straipsnio 2 dalį ar C skirsnį, kuriuo, kaip įtariama, padaryta nuostolių arba žalos ieškovui ar jo vietoje įsteigta įmonei.
2. Šis skirsnis taip pat taikomas priešieškiniams pagal 17.31 straipsnį.
3. Sprendimai dėl pretenzijų dėl Šalies skolos restruktūrizavimo priimami pagal 17-G priedą.

4. Šiame skirsnyje vartojamų terminų apibrėžtys:
- a) ieškovas – Šalies investuotojas, kuris yra investicinio ginčo su kita Šalimi šalis ir kuris siekia pateikti arba pateikė pretenziją pagal šį skirsnį:
 - i) savo vardu arba
 - ii) vietoje įsteigtos įmonės, kuri jam nuosavybės teise priklauso arba yra jo kontroliuojama, vardu; 1965 m. kovo 18 d. Konvencijos dėl valstybių ir kitų valstybių fizinių bei juridinių asmenų investicinių ginčų sprendimo (ICSID konvencija) 25 straipsnio 2 dalies b punkto tikslais vietoje įsteigta bendrovė laikoma kitos susitariančiosios valstybės fiziniu ar juridiniu asmeniu;
 - b) ginčo šalys – ieškovas ir atsakovas;
 - c) ICSID papildomų sąlygų taisyklės – taisyklės, kuriomis reglamentuojamos Tarptautinio investicinių ginčų sprendimo centro sekretoriato procesinių veiksmų administravimo papildomos sąlygos;
 - d) ICSID konvencija – 1965 m. kovo 18 d. Vašingtone priimta Konvencija dėl valstybių ir kitų valstybių fizinių bei juridinių asmenų investicinių ginčų sprendimo;
 - e) vietoje įsteigta įmonė – Šalies teritorijoje įsteigtas juridinis asmuo, nuosavybės teise priklausantis kitos Šalies investuotojui arba jo kontroliuojamas¹;

¹ Juridinis asmuo: i) nuosavybės teise priklauso kitos Šalies asmeniui, jeigu daugiau kaip 50 proc. jo akcinio kapitalo nuosavybės teise priklauso tos Šalies asmeniui; ii) yra kontroliuojamas kitos Šalies asmens, jei toks asmuo turi įgaliojimus skirti daugumą savo direktorių arba kitu būdu teisiškai vadovauti jo veiklai.

- f) Niujorko konvencija – 1958 m. birželio 10 d. Niujorke priimta Jungtinių Tautų konvencija dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo;
- g) ne ginčo Šalis – Čilė, jei atsakovas yra ES Šalis, arba ES Šalis, jei atsakovas yra Čilė;
- h) procesas – jei nenurodyta kitaip, procesas Ginčų sprendimo institucijoje arba Apeliacinėje ginčų sprendimo institucijoje pagal šį skirsnį;
- i) atsakovas – Čilė, o ES Šalies atveju – Europos Sąjunga arba atitinkama valstybė narė, kaip nustatyta pagal 17.28 straipsnį;
- j) trečiojo asmens finansavimas – asmens, kuris nėra ginčo šalis, ginčo šaliai teikiamas finansavimas, skirtas visoms ar daliai proceso išlaidų padengti, už atlygį, priklausomai nuo ginčo rezultato, arba dovanos ar dotacijos forma¹;
- k) UNCITRAL arbitražo taisyklės – Jungtinių Tautų tarptautinės prekybos teisės komisijos arbitražo taisyklės ir
- l) UNCITRAL skaidrumo taisyklės – UNCITRAL taisyklės dėl sutartimis grindžiamo investuotojų ir valstybių arbitražo skaidrumo.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad toks finansavimas gali būti tiesiogiai arba netiesiogiai teikiamas ginčo šaliai, su ja susijusiai įmonei ar atstovui.

2 POSKIRSNIS

ALTERNATYVUS GINČŲ SPRENDIMAS IR KONSULTACIJOS

17.26 STRAIPSNIS

Tarpininkavimas

1. Ginčo šalys gali bet kada susitarti naudotis tarpininkavimu.
2. Tarpininkavimas pasirenkamas savanoriškai ir nedarant poveikio nė vienos iš ginčo šalių teisei pozicijai.
3. Tarpininkavimo procedūros reglamentuojamos 17-H priede nustatytais taisyklėmis ir, jei yra, Pakomitečio priimtomis tarpininkavimo taisyklėmis¹. Pakomitetis deda visas pastangas, kad tarpininkavimo taisyklės būtų priimtos ne vėliau kaip pirmą šio Susitarimo laikino taikymo ar įsigaliojimo dieną ir bet kuriuo atveju – ne vėliau kaip per dvejus metus nuo tokios dienos.
4. Šio Susitarimo įsigaliojimo dieną Pakomitetis sudaro šešių nepriekaištingos reputacijos ir pripažintos kompetencijos teisės, prekybos, pramonės ar finansų srityse asmenų, kuriais gali būti pasitikima priimant nepriklausomą sprendimą ir kurie nori ir gali būti tarpininkais, sąrašą.

¹ Kiekvienas 17-H priede nurodytas laikotarpis gali būti pakeistas ginčo šalių sutarimu.

5. Tarpininkas paskiriamas ginčo šalių susitarimu. Ginčo šalys gali kartu prašyti Ginčų sprendimo institucijos pirmininko paskirti tarpininką iš pagal šį straipsnį sudaryto sąrašo arba, jei sąrašo nėra, iš bet kurios Šalies pasiūlytų asmenų. Tarpininkai *mutatis mutandis* laikosi 17-I priedo.

6. Ginčo šalims susitarus naudotis tarpininkavimu, 17.27 straipsnio 5 ir 8 dalyse, 17.54 straipsnio 10 dalyje ir 17.55 straipsnio 5 dalyje nustatyti laikotarpiai sustabdomi nuo tos dienos, kurią ginčo šalys susitarė naudotis tarpininkavimu, iki tos dienos, kurią bet kuri ginčo šalis nusprendžia tarpininkavimo procedūrą baigti, pateikdama raštišką pranešimą tarpininkui ir kitai ginčo šaliai. Abiejų ginčo šalių prašymu Ginčų sprendimo institucija arba Apeliacinė ginčų sprendimo institucija sustabdo procesą.

17.27 STRAIPSNIS

Konsultacijos ir taikus ginčų sprendimas

1. Ginčai gali ir turėtų būti, kiek įmanoma, išsprendžiami taikiai derybų, geranoriškos pagalbos ar tarpininkavimo būdu ir, jei įmanoma, iki pateikiant prašymą surengti konsultacijas pagal šį straipsnį. Toks ginčo sprendimas gali būti pasiektas bet kuriuo metu, net ir pradėjus procesą.

2. Apie ginčo šalių abipusiškai sutartą sprendimą pagal 1 dalį ne ginčo Šaliai pranešama per 15 dienų nuo abipusiškai sutarto sprendimo priėmimo. Kiekviena ginčo šalis laikosi pagal šį straipsnį arba 17.26 straipsnį priimtų abipusiškai sutartų sprendimų. Pakomitetis prižiūri, kaip įgyvendinamas toks abipusiškai sutartas sprendimas, o Šalis, taikanti abipusiškai sutartą sprendimą, reguliariai praneša Pakomitečiui, kaip įgyvendinamas toks sprendimas.

3. Jei ginčo nepavyksta išspręsti kaip numatyta šio straipsnio 1 dalyje, Šalies ieškovas, įtariantis, kad pažeistos 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytos nuostatos, ir siekiantis pateikti pretenziją, pateikia kitai Šaliai prašymą surengti konsultacijas.

4. Prašyme pateikiama ši informacija:

- a) ieškovo vardas ir pavardė (pavadinimas) ir adresas ir, jei toks prašymas teikiamas vietoje įsteigtos įmonės vardu, tos vietoje įsteigtos įmonės pavadinimas, adresas ir įsteigimo vieta;
- b) investicijos ir jos nuosavybės bei kontrolės aprašymas;
- c) 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytos nuostatos, kurios, kaip įtariama, buvo pažeistos;
- d) teisinis ir faktinis pretenzijos pagrindas, įskaitant priemonę, kuri, kaip įtariama, yra nesuderinama su 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytomis nuostatomis;

- e) prašoma kompensacinė priemonė ir apskaičiuota reikalaujamos atlyginti žalos suma ir
- f) informacija apie galutinį tikrąjį savininką bei ieškovo struktūrą ir įrodymai, kad ieškovas yra kitos Šalies investuotojas, taip pat kad investicija jam priklauso nuosavybės teise arba yra jo kontroliuojama ir, jeigu jis veikia vietoje įsteigtos įmonės vardu, ta vietoje įsteigta įmonė jam priklauso nuosavybės teise arba yra jo kontroliuojama.
5. Konsultacijos pradedamos per 60 dienų nuo prašymo surengti konsultacijas pateikimo, nebent ginčo šalys susitartų dėl ilgesnio laikotarpio.
6. Jei ginčo šalys nesusitaria kitaip, konsultacijos vyksta:
- a) Santjage, jei konsultacijos susijusios su įtariamu Čilės padarytu pažeidimu;
- b) Briuselyje, jei konsultacijos susijusios su įtariamu Europos Sąjungos padarytu pažeidimu, arba
- c) susijusios valstybės narės sostinėje, jei konsultacijos susijusios su įtariamu tik tos valstybės narės padarytu pažeidimu.
7. Ginčo šalys gali susitarti konsultacijas vykdyti vaizdo konferencijos ar kitokia forma, jei tinkama.

8. Prašymas surengti konsultacijas pateikiamas:

- a) per trejus metus nuo dienos, kurią ieškovas arba, jei ieškovas veikia vietoje įsteigtos įmonės vardu, dienos, kurią vietoje įsteigta įmonė pirmą kartą sužinojo arba turėjo pirmą kartą sužinoti apie priemonę, kuri, kaip įtariama, yra nesuderinama su 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytomis nuostatomis, ir, kaip įtariama, apie patirtus nuostolius ar žalą, arba
- b) per dvejus metus nuo tos dienos, kurią ieškovas arba, jei ieškovas veikia vietoje įsteigtos įmonės vardu, dienos, kurią vietoje įsteigta įmonė nutraukė pretenzijų nagrinėjimo ar kitus procesus vidaus ginčų nagrinėjimo institucijoje ar teisme pagal Šalies teisę, ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per penkerius metus nuo dienos, kurią ieškovas arba, jei ieškovas veikia vietoje įsteigtos įmonės vardu, dienos, kurią vietoje įsteigta įmonė pirmą kartą sužinojo arba turėjo pirmą kartą sužinoti apie priemonę, kuri, kaip įtariama, yra nesuderinama su 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytomis nuostatomis, ir, kaip įtariama, apie patirtus nuostolius ar žalą.

9. Jeigu ieškovas nepateikia pretenzijos pagal 17.30 straipsnį per 18 mėnesių nuo tada, kai pateikė prašymą surengti konsultacijas, laikoma, kad tas ieškovas atsiėmė savo prašymą surengti konsultacijas ir, jei taikytina, pranešimą, kuriame prašė nustatyti atsakovą pagal 17.28 straipsnį, ir nebegali pateikti pretenzijos pagal šį skirsnį dėl to paties įtariamo pažeidimo. Šis laikotarpis gali būti pratęstas konsultacijose dalyvaujančių ginčo šalių susitarimu.

10. Dėl besitęsiančio pažeidimo 8 dalyje nustatyti laikotarpiai negali būti pratęsimi arba nutraukiami.

11. Jei prašymas surengti konsultacijas susijęs su Susitarimo pažeidimu, kurį, kaip įtariama, padarė ES Šalis, jis siunčiamas Europos Sąjungai. Jei nustatoma, kad įtariamą Susitarimo pažeidimą padarė valstybė narė, prašymas surengti konsultacijas taip pat siunčiamas susijusiai valstybei narei.

3 POSKIRSNIS

PRETENZIJŲ TEIKIMAS IR IŠANKSTINĖS SĄLYGOS

17.28 straipsnis

Prašymas nustatyti atsakovą

1. Jei ginčo nepavyksta išspręsti per 90 dienų nuo prašymo surengti konsultacijas pateikimo, tas prašymas yra dėl Susitarimo pažeidimo, kurį, kaip įtariama, padarė ES Šalis, ir ieškovas ketina inicijuoti procesą pagal 17.30 straipsnį, ieškovas pateikia Europos Sąjungai pranešimą, kuriame prašoma nustatyti atsakovą.

2. Pranešime nurodomos priemonės, dėl kurių ieškovas ketina inicijuoti procesą. Jeigu nurodoma valstybės narės priemonė, toks pranešimas taip pat siunčiamas susijusiai valstybei narei.

3. Nustačiusi atsakovą, ES Šalis kuo greičiau ir bet koku atveju ne vėliau kaip per 60 dienų nuo 1 dalyje nurodyto pranešimo gavimo praneša ieškovui, ar atsakovu yra Europos Sąjunga, ar valstybė narė¹.
4. Jeigu ieškovui apie atsakovo nustatymą nepranešama per 60 dienų nuo 3 dalyje nurodyto pranešimo pateikimo, atsakovas yra:
- a) atitinkama valstybė narė, jei 1 dalyje nurodytame pranešime nurodyta priemonė ar priemonės yra vien valstybės narės priemonės, arba
 - b) Europos Sąjunga, jei tarp 1 dalyje nurodytame pranešime nurodytų priemonių yra ir Europos Sąjungos priemonių.
5. Jei ieškovas teikia pretenziją pagal 17.30 straipsnį, jis ją teikia remdamasis šio straipsnio 3 dalyje nurodytu pranešimu apie atsakovo nustatymą arba, jeigu apie atsakovo nustatymą ieškovui nepranešta, remdamasis 4 dalimi.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad ES Šalis atsakovą nustato remdamasi tik 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 912/2014, kuriuo nustatoma finansinės atsakomybės, susijusios su investuotojų ir valstybės ginčų sprendimu teismuose, įsteigtuose tarptautiniais susitarimais, kurių šalis yra Europos Sąjunga, paskirstymo tvarka (ES OL L 257, 2014 8 28, p. 121), taikymu.

6. Nepriklausomai nuo to, ar nustačius atsakovą pagal 3 dalį juo yra Europos Sąjunga, ar valstybė narė, nei Europos Sąjunga, nei susijusi valstybė narė negali nuspręsti dėl pretenzijos nepriimtumo, Ginčų sprendimo institucijos jurisdikcijos nebuvimo ar kitaip tvirtinti, kad pretenzija ar sprendimas dėl nuostolių atlyginimo yra nepagrįsti ar negaliojantys dėl to, kad Europos Sąjunga, o ne valstybė narė, turėtų arba turėjo būti atsakovas, arba atvirkščiai.
7. Ginčų sprendimo institucija ir Apeliacinė ginčų sprendimo institucija turi laikytis pagal 3 dalį priimto sprendimo dėl atsakovo nustatymo, o jeigu apie tokį sprendimą ieškovui nepranešama – 4 dalies.
8. Nė viena šio Susitarimo nuostata ar taikytina ginčų sprendimo taisykle neužkertamas kelias Europos Sąjungai ir susijusiai valstybei narei keistis visa su ginču susijusia informacija.

17.29 STRAIPSNIS

Pretenzijų teikimo reikalavimai

1. Prieš teikdamas pretenziją ieškovas:
 - a) atsiima visas pateiktas pretenzijas arba atsisako tęsti visus vidaus ar tarptautiniame teisme arba ginčų sprendimo institucijoje pagal vidaus ar tarptautinę teisę vykstančius procesus dėl visų priemonių, kuriomis, kaip įtariama, buvo padarytas 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytų nuostatų pažeidimas;

- b) pateikia rašytinį patikinimą, kad neinicijuos jokios pretenzijos arba procedūros jokiam vidaus ar tarptautiniame teisme arba ginčų sprendimo institucijoje pagal vidaus ar tarptautinę teisę dėl jokios priemonės, kuria, kaip įtariama, buvo padarytas 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytų nuostatų pažeidimas;
- c) pareiškia, kad jokio pagal šį skirsnį priimto sprendimo dėl nuostolių atlyginimo nevykdys iki tas sprendimas taps galutinis pagal 17.56 straipsnį, ir nesieks apskūsti, peržiūrėti, atidėti, panaikinti, patikslinti ar inicijuoti kitos panašios procedūros kuriame nors vidaus ar tarptautiniame teisme arba ginčų sprendimo institucijoje dėl pagal šį skirsnį priimto sprendimo dėl nuostolių atlyginimo.

2. Ginčų sprendimo institucija atmeta ieškovo, kuris pateikė kitą pretenziją Ginčų sprendimo institucijai arba bet kuriam kitam vidaus ar tarptautiniam teismui arba ginčų sprendimo institucijai, pretenziją dėl tos pačios priemonės, kuri, kaip įtariama, yra nesuderinama su 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytomis nuostatomis, išskyrus atvejus, kai ieškovas atsiima tokią pateiktą pretenziją. Ši dalis netaikoma, jei ieškovas pateikia pretenziją vidaus teismui arba ginčų sprendimo institucijai, prašydamas taikyti laikinas draudžiamojo pobūdžio priemones ar priimti preliminarinius sprendimus dėl pripažinimo.

3. Šio straipsnio tikslais ieškovui priskiriamas investuotojas ir, jei investuotojas veikė vietoje įsteigtos įmonės vardu, vietoje įsteigta įmonė. Be to, 1 dalies a punkto ir 2 dalies tikslais ieškovui taip pat priskiriami:

- a) jeigu pretenziją pateikia investuotojas savo vardu, visi asmenys, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai turi investuotojo nuosavybės dalį arba yra tiesiogiai ar netiesiogiai investuotojo kontroliuojami ir teigia patyrę tokius pačius nuostolius ar žalą¹ kaip ir investuotojas, arba
- b) jeigu pretenziją pateikia investuotojas vietoje įsteigtos įmonės vardu, visi asmenys, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai turi tos vietoje įsteigtoje įmonės nuosavybės dalį arba yra tiesiogiai ar netiesiogiai jos kontroliuojami ir teigia patyrę tokius pačius nuostolius ar žalą² kaip ir ta vietoje įsteigta įmonė.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tokie patys nuostoliai ar žala reiškia nuostolius ar žalą, patirtus dėl tos pačios priemonės, dėl kurios asmuo siekia žalos ar nuostolių išieškojimo tuo pačiu pagrindu kaip ir ieškovas (pvz., jeigu ieškovas paduotų į teismą akcininką, ši nuostata apimtų susijusį asmenį, kuris taip pat, kaip akcininkas, siekia žalos ar nuostolių išieškojimo).

² Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tokie patys nuostoliai ar žala reiškia nuostolius ar žalą, patirtus dėl tos pačios priemonės, dėl kurios asmuo siekia žalos ar nuostolių išieškojimo tuo pačiu pagrindu kaip ir ieškovas (pvz., jeigu ieškovas paduotų į teismą akcininką, ši nuostata apimtų susijusį asmenį, kuris taip pat, kaip akcininkas, siekia žalos ar nuostolių išieškojimo).

17.30 STRAIPSNIS

Pretenzijos pateikimas

1. Jei ginčo nepavyksta išspręsti per šešis mėnesius nuo prašymo surengti konsultacijas pateikimo ir, jei taikytina, praėjus ne mažiau kaip trims mėnesiams nuo pranešimo, kuriame prašoma nustatyti atsakovą pagal 17.28 straipsnį, pateikimo, ieškovas, jeigu jis atitinka šiame straipsnyje ir 17.32 straipsnyje nustatytus reikalavimus, gali pateikti pretenziją Ginčų sprendimo institucijai.
2. Pretenzija gali būti pateikta Ginčų sprendimo institucijai pagal vieną iš toliau pateiktų ginčų sprendimo taisyklių rinkinių:
 - a) ICSID konvenciją, jei ir atsakovas, ir ieškovo valstybė yra ICSID konvencijos šalys;
 - b) ICSID papildomų sąlygų taisykles, jei arba atsakovas, arba ieškovo valstybė yra ICSID konvencijos šalis;
 - c) UNCITRAL arbitražo taisykles arba
 - d) bet kokias kitas taisykles, dėl kurių ginčo šalys susitarė ieškovo prašymu.

3. 2 dalyje nurodytos ginčų sprendimo taisyklės taikomos laikantis šiame skirsnyje nustatytų taisyklių, kurias papildė Pakomitečio priimtose taisyklės.
4. Visos pretenzijos, nurodytos ieškovo teikiant pretenziją pagal šį straipsnį, turi būti pagrįstos informacija, nurodyta jo prašyme surengti konsultacijas pagal 17.27 straipsnio 4 dalies c ir d punktus.
5. Pretenzijos, teikiamos kelių neįvardytų ieškovų grupės vardu, arba teikiamos atstovo, kuris ketina tęsti procesą kelių įvardytų ar neįvardytų ieškovų, perdavusių jam visų su procesu susijusių sprendimų teisę, vardu, yra nepriimtinos.
6. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad ieškovas negali pateikti pretenzijos pagal šį skirsnį, jeigu jo investicija buvo padaryta klaidinamai pateikus ar nuslėpus informaciją, naudojantis korupcija ar ėmusis veiksmų, prilygusių piktnaudžiavimui procesu.

17.31 STRAIPSNIS

Priešieškiniai

1. Atsakovas gali pateikti priešieškinį remdamasis tuo, kad ieškovas nesilaiko abiejų Šalių teritorijose taikomo tarptautinio įpareigojimo¹, susijusio su faktiniu pretenzijos pagrindu².
2. Priešieškinis pateikiamas ne vėliau kaip su atsakomuoju faktų pareiškimu ar atsiliepiamu į ieškinį arba vėlesniame proceso etape, jei Ginčų sprendimo institucija nusprendžia, kad atsižvelgiant į aplinkybes vėlavimas buvo pateisinamas.
3. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad 17.32 straipsnyje nurodytas ieškovo sutikimas su šiame skirsnyje nustatyta tvarka apima atsakovo priešieškinių pateikimą.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šioje dalyje nurodytas įpareigojimas grindžiamas teisiniais įsipareigojimais, kuriems Šalys pritarė.

² Šalies prašymu Jungtinė taryba pateikia privalomus išaiškinimus pagal 17.38 straipsnio 6 dalį, siekdama paaiškinti šioje dalyje nurodytų tarptautinių įpareigojimų taikymo sritį.

17.32 STRAIPSNIS

Sutikimas

1. Atsakovas sutinka su pretenzijos pateikimu pagal šį skirsnį.
2. 1 dalyje nurodytas sutikimas ir pretenzijos pateikimas pagal šį skirsnį laikomi atitinkančiais reikalavimus, nustatytus:
 - a) ICSID konvencijos 25 straipsnyje ir ICSID papildomų sąlygų taisyklėse dėl ginčo šalių raštiško sutikimo ir
 - b) Niujorko konvencijos II straipsnyje dėl raštiško sutikimo.
3. Laikoma, kad ieškovas duoda sutikimą šiame skirsnyje nustatyta tvarka tuo metu, kai pateikia pretenziją pagal 17.30 straipsnį.

17.33 STRAIPSNIS

Trečiojo asmens finansavimas

1. Jeigu ginčo šalis gavo arba gauna trečiojo asmens finansavimą arba susitaria gauti trečiojo asmens finansavimą, ginčo šalis, kuriai jis skirtas, kitai ginčo šaliai ir Ginčų sprendimo institucijos kolegijai arba, jei Ginčų sprendimo institucijos kolegija neįsteigta, Ginčų sprendimo institucijos pirmininkui atskleidžia finansuojančio trečiojo asmens ir, jei taikytina, galutinio tikrojo savininko, pavadinimą ir adresą, taip pat bendrovės struktūrą.
2. Ginčo šalis atskleidžia tokią informaciją pagal 1 dalį tuo metu, kai pateikia pretenziją, arba, jei dėl trečiojo asmens finansavimo susitariama pateikus pretenziją, nedelsdama, kai tik sudaromas toks susitarimas arba suteikiama dovana ar dotacija. Ginčo šalis nedelsdama praneša Ginčų sprendimo institucijai apie visus atskleistos informacijos pasikeitimus.
3. Ginčų sprendimo institucija gali bet kuriuo proceso etapu nurodyti atskleisti papildomą informaciją, susijusią su susitarimu dėl finansavimo ir finansuojančiu trečiuoju asmeniu, jei mano, kad tai būtina.

4 POSKIRSNIS

INVESTICINIŲ TEISMŲ SISTEMA

17.34 STRAIPSNIS

Pirmosios instancijos ginčų sprendimo institucija

1. Įsteigiama Pirmosios instancijos ginčų sprendimo institucija (toliau – Ginčų sprendimo institucija) pagal 17.30 straipsnį pateiktoms pretenzijoms nagrinėti.
2. Įsigaliojus šiam Susitarimui Jungtinis komitetas paskiria devynis Ginčų sprendimo institucijos teisėjus. Trys teisėjai yra valstybių narių piliečiai, trys – Čilės piliečiai ir trys – trečiųjų šalių piliečiai. Jungtinis komitetas raginamas skiriant teisėjus atsižvelgti į poreikį užtikrinti įvairovę ir sąžiningą lyčių atstovavimą.
3. Jungtinis komitetas gali nuspręsti padidinti arba sumažinti teisėjų skaičių trijų kartotinais. Papildomi teisėjai skiriami remiantis 2 dalyje nustatytais kriterijais.

4. Teisėjai turi tenkinti šalių, kurių piliečiai yra, kvalifikacinius reikalavimus, keliamus teisėjo pareigoms, arba būti pripažintos kompetencijos teisininkai. Jie turi būti įrodę turinys viešosios tarptautinės teisės žinių. Pageidautina, kad jie turėtų tarptautinės investicijų teisės, tarptautinės prekybos teisės ir ginčų, susijusių su tarptautiniais investicijų ar tarptautiniais prekybos susitarimais, žinių.

5. Teisėjai skiriami penkerių metų kadencijai. Tačiau penkių teisėjų (dviejų valstybės narės piliečių, dviejų Čilės piliečių ir vieno trečiosios šalies piliečio), burtų keliu išrinktų iš devynių teisėjų, paskirtų iš karto po šio Susitarimo įsigaliojimo, kadencija yra aštuoneri metai. Atsiradus laisvai teisėjo vietai į ją paskiriamas naujas teisėjas. Teisėjas, paskirtas pakeisti kitą teisėją, kurio kadencija nesibaigė, eina pareigas iki to teisėjo kadencijos pabaigos. Teisėjas, kuris tuo metu, kai baigiasi jo kadencija, eina pareigas Ginčų sprendimo institucijos kolegijoje, Ginčų sprendimo institucijos pirmininko leidimu gali toliau eiti pareigas toje kolegijoje iki atitinkamo tos kolegijos proceso pabaigos ir tik tuo tikslu yra toliau laikomas Ginčų sprendimo institucijos teisėju.

6. Ginčų sprendimo institucija turi pirmininką ir pirmininko pavaduotoją, atsakingus už organizacinius klausimus, ir jai padeda sekretoriatas. Pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas dvejų metų laikotarpiui išrenkami burtų keliu iš teisėjų, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai. Jie eina pareigas rotacijos tvarka, kurią burtų keliu nustato Jungtinio komiteto bendrapirmininkiai. Pirmininkui nesant jį pakeičia pavaduotojas.

7. Ginčų sprendimo institucija nagrinėja bylas kolegijose, sudarytose iš trijų teisėjų, tarp kurių yra vienas valstybės narės pilietis, vienas Čilės pilietis ir vienas trečiosios šalies pilietis. Kolegijai pirmininkauja tas teisėjas, kuris yra trečiosios šalies pilietis.

8. Jei pretenzija pateikiama pagal 17.30 straipsnį, Ginčų sprendimo institucijos pirmininkas nustato bylą nagrinėjančios Ginčų sprendimo institucijos kolegijos sudėtį rotacijos tvarka, užtikrindamas, kad kiekviena kolegija būtų sudaroma atsitiktine tvarka ir nenuspėjamai, o visiems teisėjams būtų suteikiamos lygios galimybės eiti pareigas.

9. Nepaisant šio straipsnio 7 dalies, ginčo šalys gali susitarti, kad bylą nagrinėtų vienintelis teisėjas, trečiosios šalies pilietis, kurį skirtų Ginčų sprendimo institucijos pirmininkas. Atsakovas tokį ieškovo prašymą apsvarsto palankiai, visų pirma jei prašoma kompensacija ar atlygintina žala yra palyginti nedidelė. Toks prašymas turėtų būti pateiktas tuo pačiu metu, kai teikiama pretenzija pagal 17.30 straipsnį.

10. Ginčų sprendimo institucija, aptarusi su Šalimis, parengia savo darbo tvarkos taisykles.

11. Teisėjai turi būti pasirengę eiti pareigas bet kuriuo metu ir netrukus po pakvietimo ir turi domėtis ginčų sprendimo veikla pagal šią Susitarimo dalį.

12. Siekiant užtikrinti, kad teisėjai eitų savo pareigas, jiems mokamas avansinis mėnesio atlygis, nustatomas Jungtinio komiteto sprendimu. Ginčų sprendimo institucijos pirmininkas ir, kai taikytina, pirmininko pavaduotojas gauna atlygį, lygiavertį pagal 17.35 straipsnio 11 dalį nustatytam atlygiui, už kiekvieną darbo dieną, kurią ėjo Ginčų sprendimo institucijos pirmininko pareigas pagal šį skirsnį.

13. Avansinį atlygį Šalys, atsižvelgiant į jų atitinkamą išsivystymo lygį, moka į Tarptautinio investicinių ginčų sprendimo centro (ICSID) sekretoriato tvarkomą sąskaitą. Jei viena Šalis nesumoka šio avansinio atlygio, jį gali rinktis sumokėti kita Šalis. Pradelstos sumos sumokamos taikant tinkamas palūkanas. Jungtinis komitetas reguliariai peržiūri tokio atlygio sumas ir padalijimą ir gali rekomenduoti tinkamus pakeitimus.

14. Išskyrus atvejus, kai Jungtinis komitetas priima sprendimą pagal šio straipsnio 15 dalį, Ginčų sprendimo institucijos teisėjų, einančių pareigas jos kolegijoje, kitokio atlygio ir išlaidų apmokėjimo sumos yra tokios, kokios nustatomos pagal ICSID konvencijos administracinių ir finansinių taisyklių, galiojančių atitinkamos pretenzijos pateikimo dieną, 14 taisyklės 1 dalį, ir Ginčų sprendimo institucijos paskirstomos ginčo šalims apmokėti pagal 17.54 straipsnio 5, 6 ir 7 dalis.

15. Jungtinis komitetas gali nuspręsti avansinį atlygį ir kitokį atlygį bei išlaidas pakeisti nuolatiniu reguliariai mokamu atlyginimu. Tokiu atveju teisėjai eina savo pareigas visu etatu, o Jungtinis komitetas nustato jų atlyginimą ir susijusius organizacinius aspektus. Reguliariai mokamą atlyginimą gaunantys teisėjai negali atlygintinai ar neatlygintinai užsiimti jokia profesine veikla, nebent išimties tvarka tai leistų Ginčų sprendimo institucijos pirmininkas.

16. ICSID sekretoriatas atlieka Ginčų sprendimo institucijos sekretoriato funkcijas ir teikia tinkamą pagalbą. Išlaidas, patiriamas teikiant tokią pagalbą, Ginčų sprendimo institucija paskirsto ginčo šalims apmokėti pagal 17.54 straipsnio 5, 6 ir 7 dalis.

17.35 STRAIPSNIS

Apeliacinė ginčų sprendimo institucija

1. Įsteigiama nuolatinė Apeliacinė ginčų sprendimo institucija skundams dėl Ginčų sprendimo institucijos priimtų sprendimų dėl nuostolių atlyginimo nagrinėti.
2. Įsigaliojus šiam Susitarimui Jungtinis komitetas paskiria šešis Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos narius. Du nariai yra valstybių narių piliečiai, du – Čilės piliečiai ir du – trečiųjų šalių piliečiai. Jungtinis komitetas raginamas skiriant Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos narius atsižvelgti į poreikį užtikrinti įvairovę ir sąžiningą lyčių atstovavimą.
3. Jungtinis komitetas gali nuspręsti padidinti ar sumažinti Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos narių skaičių trijų kartotinais. Papildomi nariai skiriami remiantis 2 dalyje nustatytais kriterijais.
4. Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nariai turi tenkinti šalių, kurių piliečiai yra, kvalifikacinius reikalavimus, keliamus aukščiausioms teisėjo pareigoms, arba būti pripažintos kompetencijos teisininkai. Jie turi būti įrodę turintis viešosios tarptautinės teisės žinių. Pageidautina, kad jie turėtų tarptautinės investicijų teisės, tarptautinės prekybos teisės ir ginčų, susijusių su tarptautiniais investicijų ar tarptautiniais prekybos susitarimais, žinių.

5. Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nariai skiriami penkerių metų kadencijai. Tačiau trijų narių, burtų keliu išrinktų iš šešių asmenų, paskirtų iš karto po šio Susitarimo įsigaliojimo, kadencija yra aštuoneri metai. Atsiradus laisvai nario vietai į ją paskiriamas naujas narys. Narys, paskirtas pakeisti kitą narį, kurio kadencija nesibaigė, eina pareigas iki to nario kadencijos pabaigos. Narys, kuris tuo metu, kai baigiasi jo kadencija, eina pareigas Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos kolegijoje, Ginčų sprendimo institucijos pirmininko leidimu gali toliau eiti pareigas toje kolegijoje iki atitinkamo tos kolegijos proceso pabaigos ir tik tuo tikslu yra toliau laikomas Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nariu.

6. Apeliacinė ginčų sprendimo institucija turi pirmininką ir pirmininko pavaduotoją, atsakingus už organizacinius klausimus, ir jai padeda sekretoriatas. Pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas dvejų metų laikotarpiui išrenkami burtų keliu iš narių, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai. Jie eina pareigas rotacijos tvarka, kurią burtų keliu nustato Jungtinio komiteto bendrapirmininkiai. Pirmininkui nesant jį pakeičia pavaduotojas.

7. Apeliacinė ginčų sprendimo institucija nagrinėja skundus kolegijose, sudarytose iš trijų narių, tarp kurių yra vienas valstybės narės pilietis, vienas Čilės pilietis ir vienas trečiosios šalies pilietis. Kolegijai pirmininkauja tas narys, kuris yra trečiosios šalies pilietis.

8. Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos pirmininkas nustato kiekvieną skundą nagrinėjančios kolegijos sudėtį rotacijos tvarka, užtikrindamas, kad kiekviena kolegija būtų sudaroma atsitiktine tvarka ir nenuspėjamai, o visiems nariams būtų suteikiamos lygios galimybės eiti pareigas.

9. Apeliacinė ginčų sprendimo institucija, aptarusi su Šalimis, parengia savo darbo tvarkos taisykles.

10. Visi Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nariai turi būti pasirengę eiti pareigas bet kuriuo metu ir netrukus po pakvietimo ir turi domėtis kita ginčų sprendimo veikla pagal šią Susitarimo dalį.

11. Siekiant užtikrinti, kad Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nariai eitų savo pareigas, jiems mokamas avansinis mėnesio atlygis ir atlygis už kiekvieną darbo dieną, kurią ėjo nario pareigas, nustatomas Komiteto sprendimu. Ginčų sprendimo institucijos pirmininkas ir, kai taikytina, pirmininko pavaduotojas gauna atlygį už kiekvieną darbo dieną, kurią ėjo Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos pirmininko pareigas pagal šį skirsnį.

12. Narių atlygį Šalis, atsižvelgiant į jų atitinkamą išsivystymo lygį, moka į ICSID sekretoriato tvarkomą sąskaitą. Jei viena Šalis nesumoka šio avansinio atlygio, ji gali rinktis sumokėti kita Šalis. Pradelstos sumos sumokamos taikant tinkamas palūkanas. Jungtinis komitetas reguliariai peržiūri tokio atlygio sumas ir padalijimą ir gali rekomenduoti tinkamus pakeitimus.

13. Jungtinis komitetas gali nuspręsti avansinį atlygį ir už išdirbtas dienas mokamą atlygį pakeisti nuolatiniu reguliariai mokamu atlyginimu. Tokiu atveju Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nariai eina savo pareigas visu etatu, o Jungtinis komitetas nustato jų atlyginimą ir susijusius organizacinius aspektus. Reguliariai mokamą atlyginimą gaunantys nariai negali atlygintinai ar neatlygintinai užsiimti jokia profesine veikla, nebent išimties tvarka tai leistų Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos pirmininkas.

14. ICSID sekretoriatas atlieka Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos sekretoriato funkcijas ir teikia tinkamą pagalbą. Išlaidas, patiriamas teikiant tokią pagalbą, Apeliacinė ginčų sprendimo institucija paskirsto ginčo šalims apmokėti pagal 17.54 straipsnio 5, 6 ir 7 dalis.

17.36 STRAIPSNIS

Etikos normos

1. Ginčų sprendimo institucijos teisėjai ir Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nariai renkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių. Jie nėra saistomi ryšių su jokia valdžia¹. Jie taip pat nevykdo jokios valdžios ar organizacijos nurodymų dėl su ginču susijusių dalykų. Jie nedalyvauja svarstant ginčus, kai dėl to atsirastų tiesioginis ar netiesioginis interesų konfliktas. Jie laikosi 17-I priedo. Paskirti nariais jie nebegali dalyvauti kaip patarėjai ar ginčo šalies paskirti ekspertai ar liudytojai jokiuose esamuose ar naujuose investiciniuose ginčiuose pagal šį Susitarimą ar bet kokį kitą susitarimą ar pagal nacionalinės teisės sistemą.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, jog asmuo gauna pajamų iš vyriausybės arba anksčiau yra buvęs įdarbintas vyriausybės ar yra susijęs šeimos ryšiais su vyriausybės pareigūnu, savaime nereiškia, kad jis netenkina reikalavimų.

2. Jei ginčo šalis mano, kad teisėjas arba Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos narys neatitinka 1 dalyje nustatytų reikalavimų, ji Ginčų sprendimo institucijos pirmininkui arba, atitinkamai, Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos pirmininkui nusiunčia pranešimą dėl prieštaravimo tam paskyrimui. Toks pranešimas dėl prieštaravimo nusiunčiamas per 15 dienų nuo dienos, kurią tai ginčo šaliai pranešta apie Ginčų sprendimo institucijos ar Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos kolegijos sudarymą, arba per 15 dienų nuo dienos, kurią ta ginčo šalis sužinojo atitinkamus faktus, jei pagrįstai laikoma, kad tie faktai negalėjo būti žinomi tuo metu, kai sudaryta ta kolegija. Pranešime dėl prieštaravimo išdėstomas to prieštaravimo pagrindimas.

3. Jei per 15 dienų nuo dienos, kurią pateiktas pranešimas dėl prieštaravimo, atitinkamas teisėjas ar Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos narys, kurių dalyvavimas ginčijamas, neatsistatydina iš tos kolegijos savo noru, Ginčų sprendimo institucijos pirmininkas arba, atitinkamai, Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos pirmininkas, išklausęs ginčo šalis ir suteikęs tam teisėjui ar Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nariui galimybę pateikti pastabų, priima sprendimą per 45 dienas nuo tada, kai gautas pareiškimas dėl prieštaravimo, ir nedelsdamas apie jį praneša ginčo šalims ir kitiems tos kolegijos teisėjams ar nariams.

4. Dėl prieštaravimų Ginčų sprendimo institucijos pirmininko skyrimui į kolegiją sprendžia Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos pirmininkas, ir atvirksčiai.

5. Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos pirmininkui pateikus pagrįstą rekomendaciją¹ Šalys gali nuspręsti Jungtinio komiteto sprendimu pašalinti teisėją iš Ginčų sprendimo institucijos ar narį iš Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos, jeigu jo elgesys yra nesuderinamas su šio straipsnio 1 dalyje nustatytais pareigomis ir tolesne naryste Ginčų sprendimo institucijoje ar Apeliacinėje ginčų sprendimo institucijoje. Jeigu asmuo, kuris taip elgiasi, kaip įtariama, yra Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos pirmininkas, pagrįstą rekomendaciją dėl jo teikia Ginčų sprendimo institucijos pirmininkas. Laisvos narių vietos, galinčios atsirasti taikant šią dalį, užpildomos *mutatis mutandis* taikant 17.34 straipsnio 2 dalį ir 17.35 straipsnio 2 dalį.

17.37 STRAIPSNIS

Daugiašalis ginčų sprendimo mechanizmas

Šalys deda pastangas bendradarbiauti įsteigiant daugiašalę investicinių ginčų sprendimo kolegiją ir nustatant daugiašalį investicinių ginčų sprendimo mechanizmą. Tarp Šalių įsigaliojus tarptautiniam susitarimui, kuriame numatomas toks daugiašalis mechanizmas, taikytinas ginčams pagal šią Susitarimo dalį, atitinkamų šio skirsnio dalių taikymas baigiamas. Jungtinis komitetas gali priimti sprendimą, kuriame būtų pateiktos reikiamos pereinamojo laikotarpio nuostatos.

¹ Ši rekomendacija nedaro poveikio Jungtinio komiteto galimybei atkreipti Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos pirmininko dėmesį į Ginčų sprendimo institucijos teisėjo arba Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nario elgesį, kuris gali būti nesuderinamas su 1 dalyje nustatytais pareigomis ir tolesne naryste Ginčų sprendimo institucijoje arba Apeliacinėje ginčų sprendimo institucijoje.

5 POSKIRSNIS

PROCESO TVARKA

17.38 straipsnis

Taikytina teisė ir aiškinimo taisyklės

1. Ginčų sprendimo institucija nustato, ar priemonė, dėl kurios ieškovas pateikia pretenziją, yra nesuderinama su kuria nors iš 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytų nuostatų.
2. Tai nustatydamą Ginčų sprendimo institucija taiko šį Susitarimą ir kitas Šalių tarpusavyje taikytinas tarptautinės teisės normas. Ji aiškina šį Susitarimą pagal įprastines tarptautinės viešosios teisės aiškinimo taisykles, kodifikuotas Vienos konvencijoje dėl tarptautinių sutarčių teisės.
3. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad Ginčų sprendimo institucija, spręsdama dėl tam tikros priemonės suderinamumo su 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytomis nuostatomis, kai aktualu, faktiškai atsižvelgia į Šalies teisę. Tai darydama Ginčų sprendimo institucija vadovaujasi įprastiniu tos Šalies teismų ar valdžios institucijų pateiktu tokios teisės aiškinimu, o tos Šalies teismams ar valdžios institucijoms nėra privaloma laikytis bet kokio Ginčų sprendimo institucijos pateikto tokios teisės aiškinimo.

4. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad Ginčų sprendimo institucija neturi jurisdikcijos spręsti dėl priemonės, kuria, kaip įtariama, pažeidžiamos 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytos nuostatos, teisėtumo pagal ginčo Šalies teisę.

5. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad jei Šalies investuotojas pateikia pretenziją pagal šį skirsnį, įskaitant pretenziją, kad įtariama, jog Šalis pažeidė 17.17 straipsnį, investuotojui tenka pareiga įrodyti savo pretenziją, laikantis ginčui taikomų bendrųjų tarptautinės teisės principų.

6. Jei kyla rimtų abejonių dėl C¹ arba D skirsnio aiškinimo klausimų, Jungtinė taryba gali priimti sprendimus, kuriais aiškinamas šis Susitarimas. Tokio pateikto aiškinimo privalo laikytis Ginčų sprendimo institucija ir Apeliacinė ginčų sprendimo institucija. Jungtinė taryba gali nuspręsti, kad aiškinimas tampa privalomas nuo tam tikros datos.

17.39 STRAIPSNIS

Priedų aiškinimas

1. Kai pateikiamas prašymas surengti konsultacijas pagal 17.27 straipsnio 3 dalį, atsakovas gali raštu paprašyti Pakomitečio nustatyti, ar ir, jei taip, koku mastu priemonė, dėl kurios pateiktas prašymas surengti konsultacijas, patenka į 17-A arba 17-B priede nustatytos Susitarimo neatitinkančios priemonės taikymo sritį.

¹ Kaip nurodyta 17.25 straipsnyje.

2. Šis prašymas Pakomitečiui pateikiamas kuo greičiau po to, kai gaunamas prašymas surengti konsultacijas. Pakomitečiui pateikus prašymą 17.27 straipsnio 5 ir 8 dalyse, 17.54 straipsnio 10 dalyje ir 17.55 straipsnio 5 dalyje nurodyti laikotarpiai sustabdomi.
3. Pakomitetis sąžiningai stengiasi priimti prašomą sprendimą. Visi tokie sprendimai nedelsiant perduodami ginčo šalims.
4. Jei pakomitetis nepriima sprendimo per tris mėnesius nuo prašymo šiuo klausimu gavimo, tų laikotarpių sustabdymas nustoja galioti.

17.40 STRAIPSNIS

Kitos pretenzijos

Jeigu pateikiamos pretenzijos pagal šį skirsnį ir 38 skyrių arba kitą tarptautinį susitarimą dėl to paties įtariamo 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytų nuostatų pažeidimo ir yra tikėtina, kad kompensavimas pagal juos gali sutapti, arba kita tarptautinė pretenzija gali reikšmingai paveikti sprendimą, priimamą dėl pretenzijos pagal šį skirsnį, Ginčų sprendimo institucija, jei aktualu, išklausiusi ginčo šalis, savo sprendime, nutartyje ar sprendime dėl nuostolių atlyginimo atsižvelgia į procesą pagal 38 skyrių arba kitą tarptautinį susitarimą. Šiuo tikslu ji taip pat gali sustabdyti savo procesą. Veikdama pagal šį straipsnį, Ginčų sprendimo institucija laikosi 17.54 straipsnio 10 dalies.

17.41 STRAIPSNIS

Vengimo prevencija

Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad Ginčų sprendimo institucija atsisako jurisdikcijos, jei ginčas kilo arba buvo pagrįstai tikėtina, kad kils, tuo metu, kai ieškovas įgijo investicijos, dėl kurios kyla ginčas, nuosavybės teises ar kontrolę arba vykdė įmonės restruktūrizavimą, ir Ginčų sprendimo institucija, remdamasi nagrinėjamo atvejo faktinėmis aplinkybėmis, nusprendžia, kad ieškovas investicijos nuosavybės teises ar kontrolę įgijo arba įmonės restruktūrizavimą vykdė iš esmės tam, kad pateiktų pretenziją pagal šį skirsnį. Galimybė atsisakyti jurisdikcijos tokiomis aplinkybėmis nedaro poveikio kitokiems prieštaravimams dėl jurisdikcijos, kurių Ginčų sprendimo institucija galėtų turėti.

17.42 STRAIPSNIS

Akivaizdžiai teisinio pagrindo neturinčios pretenzijos

1. Ne vėliau kaip per 30 dienų nuo Ginčų sprendimo institucijos kolegijos sudarymo pagal 17.34 straipsnio 7 dalį ir bet kuriuo atveju iki pirmojo tos Ginčų sprendimo institucijos kolegijos posėdžio arba per 30 dienų nuo tada, kai atsakovas sužinojo apie faktines aplinkybes, kuriomis grindžiamas prieštaravimas, atsakovas gali pateikti prieštaravimą, kad pretenzija akivaizdžiai neturi teisinio pagrindo.
2. Atsakovas kuo tiksliau išdėsto savo prieštaravimo pagrindimą.

3. Ginčų sprendimo institucija, suteikusi ginčo šalims galimybę pateikti pastabų dėl prieštaravimo, per atitinkamos Ginčų sprendimo institucijos kolegijos pirmąjį posėdį arba netrukus po jo priima sprendimą arba preliminarų sprendimą dėl nuostolių atlyginimo dėl prieštaravimo, nurodydama jo pagrindą. Jei toks prieštaravimas gautas po Ginčų sprendimo institucijos kolegijos pirmojo posėdžio, Ginčų sprendimo institucija priima tokį sprendimą ar preliminarų sprendimą dėl nuostolių atlyginimo kuo greičiau ir ne vėliau kaip praėjus 120 dienų nuo prieštaravimo pateikimo. Priimdama sprendimą dėl prieštaravimo Ginčų sprendimo institucija daro prielaidą, kad ieškovo nurodyti faktai yra teisingi, ir taip pat gali atsižvelgti į visus svarbius faktus, kurie nėra ginčo objektas.

4. Ginčų sprendimo institucijos sprendimas nedaro poveikio ginčo šalies teisei pagal 17.43 straipsnį arba proceso metu prieštarauti dėl pretenzijos teisinio pagrindo ir Ginčų sprendimo institucijos teisei nagrinėti kitus prieštaravimus kaip preliminarų klausimą.

17.43 STRAIPSNIS

Teisiniu požiūriu nepagrįstos pretenzijos

1. Nedarant poveikio Ginčų sprendimo institucijos įgaliojimams kaip preliminarų klausimą nagrinėti kitus prieštaravimus ar atsakovo teisei tinkamu laiku pareikšti bet kokį tokį prieštaravimą, Ginčų sprendimo institucija nagrinėja ir išsprendžia kaip preliminarų klausimą visus atsakovo pareikštus prieštaravimus, kad pretenzija, pateikta pagal šį skirsnį, ar kuri nors jos dalis teisiniu požiūriu nėra pretenzija, dėl kurios galėtų būti pagal 17.54 straipsnį priimtas ieškovui palankus sprendimas dėl nuostolių atlyginimo, net jei būtų daroma prielaida, kad ieškovo nurodyti faktai yra teisingi. Ginčų sprendimo institucija taip pat gali svarstyti visus svarbius faktus, kurie nėra ginčo objektas.

2. Prieštaravimas pagal šio straipsnio 1 dalį Ginčų sprendimo institucijai pateikiamas kuo greičiau po to, kai sudaroma Ginčų sprendimo institucijos kolegija, ir ne vėliau nei tą dieną, kurią Ginčų sprendimo institucija nurodo atsakovui pateikti savo atsakomąjį faktų pareiškimą ar atsiliepimą į ieškinį. Prieštaravimas pagal 1 dalį negali būti teikiamas, kol nebaigtas pagal 17.42 straipsnį pradėtas procesas, nebent Ginčų sprendimo institucija, tinkamai atsižvelgusi į bylos aplinkybes, suteiktų leidimą pateikti prieštaravimą pagal šį straipsnį.

3. Gavusi prieštaravimą pagal 1 dalį ir jeigu nelaiko tokio prieštaravimo akivaizdžiai nepagrįstu, Ginčų sprendimo institucija sustabdo bet kokią procesą dėl bylos esmės, nustato prieštaravimo nagrinėjimo tvarkaraštį, atitinkantį jos jau sudarytus bet kokių kitų preliminarinių klausimų nagrinėjimo tvarkaraščius, ir priima sprendimą ar preliminarų sprendimą dėl nuostolių atlyginimo dėl to prieštaravimo, nurodydama jo pagrindą.

17.44 STRAIPSNIS

Skaidrumas

1. Ginčams pagal šį skirsnį *mutatis mutandis* taikomos UNCITRAL skaidrumo taisyklės ir toliau nurodytos papildomos taisyklės.

2. Į UNCITRAL skaidrumo taisyklių 3 straipsnio 1 dalyje nurodytą dokumentų sąrašą įtraukiami šie dokumentai: 17.26 straipsnyje nurodytas susitarimas tarpininkauti, 17.27 straipsnyje nurodytas prašymas surengti konsultacijas, 17.28 straipsnyje nurodytas pranešimas, kuriame prašoma nustatyti atsakovą, ir sprendimas dėl atsakovo, 17.36 straipsnyje nurodytas pranešimas dėl prieštaravimo ir sprendimas dėl prieštaravimo ir 17.53 straipsnyje nurodytas prašymas sujungti pretenzijas.
3. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad įrodymai viešai gali būti prieinami pagal UNCITRAL skaidrumo taisyklių 3 straipsnio 3 dalį.
4. Nepaisant UNCITRAL skaidrumo taisyklių 2 straipsnio, ES Šalis arba, priklausomai nuo atvejo, Čilė tinkamu laiku, iki atitinkamos kolegijos sudarymo, viešai paskelbia 17.27 straipsnyje nurodytą prašymą surengti konsultacijas ir 17.28 straipsnyje nurodytą pranešimą, kuriame prašoma nustatyti atsakovą, bei sprendimą dėl atsakovo, iš jų pašalinus konfidencialią ar saugomą informaciją¹. Šie dokumentai gali būti skelbiami viešai perduodant juos UNCITRAL skaidrumo taisyklėse nurodytai saugyklai.
5. Jei kuri nors ginčo šalis ketina posėdyje naudoti informaciją, kuri yra nurodyta kaip konfidenciali ar saugoma informacija, ji apie tai praneša Ginčų sprendimo institucijai.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad konfidenciali ar saugoma informacija suprantama taip, kaip apibrėžta UNCITRAL skaidrumo taisyklių 7 straipsnyje ir nustatyta pagal tą straipsnį.

6. Bet kuri ginčo šalis, teigianti, kad tam tikra informacija yra konfidenciali ar saugoma informacija, ją teikdama Ginčų sprendimo institucijai aiškiai tai nurodo.

7. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad nė viena šio skirsnio nuostata nereikalaujama, kad atsakovas viešai neatskleistų informacijos, kurią atskleisti privaloma pagal teisę, kurios jis saistomas.

17.45 STRAIPSNIS

Laikinosios priemonės

Ginčų sprendimo institucija gali nurodyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones, skirtas ginčo šalies teisėms apsaugoti arba Ginčų sprendimo institucijos jurisdikcijos visapusiškam veikimui užtikrinti, įskaitant, be kita ko, nurodymą apsaugoti įrodymus, kuriuos turi ar kontroliuoja ginčo šalis, arba apsaugoti Ginčų sprendimo institucijos jurisdikciją. Ginčų sprendimo institucija negali nurodyti areštuoti turtą ar užkirsti kelią režimo, kuris, kaip įtariama, yra pažeidimas, taikymui.

17.46 STRAIPSNIS

Pretenzijos atsisakymas

Jeigu pretenziją pagal šį skirsnį pateikęs ieškovas nesiima jokių procesinių veiksmų 180 dienų iš eilės ar per laikotarpius, dėl kurių ginčo šalys gali susitarti, laikoma, kad ieškovas atsiėmė pretenziją ir nutraukė procesą. Atsakovo prašymu Ginčų sprendimo institucija, pranešusi ginčo šalims, savo nutartimi užfiksuoja pretenzijos atsisakymo faktą ir priima sprendimą dėl išlaidų apmokėjimo. Ginčų sprendimo institucijai priėmus tokią nutartį, jos įgaliojimai baigiasi. Ieškovas nebegali pateikti pretenzijos dėl to paties dalyko.

17.47 STRAIPSNIS

Išlaidų apmokėjimo užtikrinimas

1. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad atsakovo prašymu Ginčų sprendimo institucija gali nurodyti ieškovui pateikti visų išlaidų ar jų dalies apmokėjimo užtikrinimą, jeigu yra pagrindo manyti, kad yra pavojus, kad ieškovas gali nepajėgti įvykdyti galimo jam nepalankaus sprendimo dėl išlaidų apmokėjimo.
2. Jeigu išlaidų apmokėjimas nėra visiškai užtikrinamas per 30 dienų nuo Ginčų sprendimo institucijos nutarties ar per kitokį Ginčų sprendimo institucijos nustatytą laikotarpį, Ginčų sprendimo institucija apie tai informuoja ginčo šalis. Ginčų sprendimo institucija gali nutarti sustabdyti arba nutraukti procesą.

3. Ginčų sprendimo institucija atsižvelgia į visus pateiktus įrodymus, susijusius su 1 dalyje nurodytomis aplinkybėmis, įskaitant trečiojo asmens finansavimo buvimą.

17.48 STRAIPSNIS

Ne ginčo Šalis

1. Atsakovas ne ginčo Šaliai pateikia toliau nurodytus dokumentus per 30 dienų nuo jų gavimo arba nedelsdamas po to, kai išsprendžiamas bet koks ginčas dėl konfidencialios ar saugomos informacijos:

- a) 17.27 straipsnyje nurodytą prašymą surengti konsultacijas, 17.28 straipsnyje nurodytą pranešimą, kuriame prašoma nustatyti atsakovą, 17.30 straipsnyje nurodytą pretenziją ir visus kitus dokumentus, kurie pridedami prie minėtų dokumentų;
- b) ne ginčo Šalies prašymu:
 - i) rašytinius pareiškimus ir dokumentus, faktų pareiškimus, santraukas, prašymus ir kitą Ginčų sprendimo institucijai ginčo šalies pateiktą informaciją;
 - ii) Ginčų sprendimo institucijai trečiųjų asmenų pateiktus rašytinius pareiškimus;

- iii) Ginčų sprendimo institucijos posėdžių protokolus ar stenogramas, jei yra, ir
 - iv) Ginčų sprendimo institucijos nutartis, sprendimus dėl nuostolių atlyginimo ir kitus sprendimus, ir
- c) jei prašoma, ne ginčo Šalies sąskaita – visus ar dalį įrodymų, kurie buvo pateikti Ginčų sprendimo institucijai.
2. Ne ginčo Šalis turi teisę dalyvauti pagal šį skirsnį rengiamuose posėdžiuose.
3. Ginčų sprendimo institucija priima arba, pasikonsultavusi su ginčo šalimis, gali paprašyti ne ginčo Šalies raštu arba žodžiu pateikti pareiškimus su šio Susitarimo aiškinimu susijusiais klausimais. Ginčų sprendimo institucija užtikrina, kad ginčo šalims būtų suteikta pagrįsta galimybė pateikti pastabų dėl bet kokio ne ginčo Šalies pareiškimo.

17.49 STRAIPSNIS

Trečiųjų asmenų įstojimas į procesą

1. Ginčų sprendimo institucija leidžia bet kuriam asmeniui, galinčiam įrodyti tiesioginį ir faktinį suinteresuotumą konkrečiomis ginčo aplinkybėmis (toliau – įstojusi į procesą šalis), įstoti į procesą kaip trečiajam asmeniui. Įstojimas į procesą yra susijęs tik su vienos iš ginčo šalių teisinės padėties rėmimu (visiškai arba iš dalies).

2. Prašymas įstoti į procesą turi būti pateiktas per 90 dienų nuo pretenzijos pateikimo pagal 17.30 straipsnį paskelbimo. Ginčų sprendimo institucija sprendimą dėl prašymo priima per 90 dienų po to, kai ginčo šalims suteikia galimybę pateikti pastabų.
3. Jeigu prašymas įstoti į procesą patenkinamas, įstojusi į procesą šalis gauna visų ginčo šalims įteiktų procesinių nutarčių kopijas, išskyrus, jei taikytina, konfidencialią ar saugomą informaciją. Įstojusi į procesą šalis gali pateikti įstojimo į procesą paaiškinimą per Ginčų sprendimo institucijos nustatytą laikotarpį po procesinių nutarčių pateikimo. Ginčo šalys turi turėti galimybę atsakyti į įstojimo į procesą paaiškinimą. Įstojusiai į procesą šaliai leidžiama dalyvauti pagal šį skirsnį rengiamuose posėdžiuose ir teikti žodines pastabas.
4. Jei pateikiamas skundas, įstojusi į procesą šalis turi teisę įstoti į procesą Apeliacinėje ginčų sprendimo institucijoje. 3 dalis taikoma *mutatis mutandis*.
5. Šiuo straipsniu suteikiama teisė įstoti į procesą nedaro poveikio galimybei Ginčų sprendimo institucijai pagal UNCITRAL skaidrumo taisyklių 4 straipsnį priimti *amicus curiae* faktų pareiškimus iš trečiųjų asmenų, kurie yra labai suinteresuoti procesu.
6. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad vien to, kad asmuo yra ieškovo kreditorius, nepakanka nustatyti, kad jis yra tiesiogiai ir faktiškai suinteresuotas konkrečiomis ginčo aplinkybėmis.

17.50 STRAIPSNIS

Ekspertų ataskaitos

Nedarant poveikio kitokių ekspertų skyrimui tais atvejais, kai tai leidžiama pagal taikytinas 17.30 straipsnio 2 dalyje nurodytas taisykles, Ginčų sprendimo institucija ginčo šalies prašymu arba savo iniciatyva, pasikonsultavusi su ginčo šalimis, gali skirti vieną ar kelis ekspertus, kurie jai teiktų rašytines ataskaitas bet kokių faktiniu klausimu, susijusiu su aplinka, sveikata, sauga arba kitais klausimais, ginčo šalies iškeltais proceso metu.

17.51 STRAIPSNIS

Nuostolių atlyginimas arba kitos kompensacijos

Ginčų sprendimo institucija kaip pagrįstos gynybos ar panašios pretenzijos nepriima fakto, kad ieškovui ar vietoje įsteigtai įmonei buvo ar bus atlyginti nuostoliai ar skirta kita kompensacija pagal draudimo ar garantijų sutartį dėl visos ar dalies kompensacijos sumos, kurią reikalaujama atlyginti pagal šį skirsnį inicijuotame ginčų sprendimo procese.

17.52 STRAIPSNIS

Šalių vaidmuo

1. Šalis nereiškia tarptautinių pretenzijų dėl ginčo, pateikto pagal 17.30 straipsnį, nebent kita Šalis nevykdė ir nesilaikė sprendimo dėl nuostolių atlyginimo, kuriuo išspręstas toks ginčas. Tuo nepanaikinama galimybė pagal 38 skyrių spręsti ginčą dėl visuotinio taikymo priemonės, net jeigu įtariama, kad ta priemone pažeistas šis Susitarimas konkrečios investicijos, dėl kurios pagal 17.30 straipsnį inicijuotas ginčas, atžvilgiu. Tai nedaro poveikio 17.48 straipsniui.
2. 1 dalis neužkerta kelio neoficialiai keistis informacija vien tam, kad būtų lengviau išspręsti ginčą.

17.53 STRAIPSNIS

Sujungimas

1. Jei pagal šį skirsnį atskirai pateiktų dviejų ar daugiau pretenzijų teisinis ar faktinis dalykas sutampa ir jos pateiktos dėl tų pačių įvykių ir aplinkybių, atsakovas gali pateikti Ginčų sprendimo institucijai pirmininkui prašymą sujungti šių pretenzijų ar jų dalių nagrinėjimą. Prašyme nurodoma:
 - a) pretenzijų, kurias prašoma sujungti, ginčo šalių vardai, pavardės arba pavadinimai ir adresai;

b) prašomo sujungimo apimtis ir

c) prašymo pagrindimas.

2. Atsakovas taip pat pateikia prašymą kiekvienam pretenzijų, kurias jis prašo sujungti, ieškovui.

3. Jei visos pretenzijų, kurias prašoma sujungti, ginčo šalys sutinka, kad būtų sujungtas jų nagrinėjimas, ginčo šalys pagal 1 dalį pateikia bendrą prašymą Ginčų sprendimo institucijos pirmininkui. Jei Ginčų sprendimo institucijos pirmininkas nenustato, kad prašymas yra akivaizdžiai nepagrįstas, jis per 30 dienų nuo tokio prašymo gavimo pagal 17.34 straipsnį sudaro naują Ginčų sprendimo institucijos kolegiją (toliau – sujungtų pretenzijų kolegija), kuriai tenka visa ar dalinė jurisdikcija nagrinėti kai kurias ar visas pretenzijas, nurodytas tame prašyme.

4. Jei šio straipsnio 3 dalyje nurodytos ginčo šalys nesusitaria dėl sujungimo per 30 dienų nuo tada, kai paskutinis ieškovas gauna šio straipsnio 1 dalyje nurodytą sujungimo prašymą, Ginčų sprendimo institucijos pirmininkas pagal 17.34 straipsnį sudaro Ginčų sprendimo institucijos sujungtų pretenzijų kolegiją. Sujungtų pretenzijų kolegija prisiima visą ar dalinę jurisdikciją nagrinėti kai kurias arba visas pretenzijas, jei, atsižvelgusi į ginčo šalių nuomones, įsitikina, kad pagal 17.30 straipsnį pateiktų pretenzijų teisinis ar faktinis dalykas sutampa ir jos pateiktos dėl tų pačių įvykių ar aplinkybių, todėl siekiant sąžiningai ir veiksmingai išnagrinėti tas pretenzijas ir, be kita ko, nuosekliai priimti sprendimus dėl nuostolių atlyginimo, geriausia būtų jas sujungti.

5. Jei ieškovai nesusitaria dėl ginčų sprendimo taisyklių iš 17.30 straipsnio 2 dalyje pateikto sąrašo per 30 dienų nuo tos dienos, kurią paskutinis ieškovas gauna sujungimo prašymą, sujungtas pretenzijų nagrinėjimas perduodamas Ginčų sprendimo institucijos sujungtų pretenzijų kolegijai pagal UNCITRAL arbitražo taisykles, laikantis šiame skirsnyje nustatytų taisyklių.
6. Pagal 17.34 straipsnį sudarytos Ginčų sprendimo institucijos kolegijos atsisako jurisdikcijos dėl tų pretenzijų ar jų dalių, kurių atžvilgiu jurisdikciją turi sujungtų pretenzijų kolegija, o tokių kolegijų procesai sustabdomi. Nuo dienos, kai Ginčų sprendimo institucijos sujungtų pretenzijų kolegijos sprendimas dėl nuostolių atlyginimo, susijęs su pretenzijų dalimis, kurių jurisdikciją ji prisiėmė, tampa galutinis pagal 17.56 straipsnį, jis yra privalomas kolegijoms, kurių jurisdikcijai priklauso likusios pretenzijos.
7. Ieškovas, kurio pretenzija turi būti sujungta, gali atsiimti savo pretenziją arba jos dalį, kuri turi būti sujungta, iš ginčo sprendimo procedūros pagal šį straipsnį ir tokia pretenzija ar jos dalis negali būti iš naujo pateiktos pagal 17.30 straipsnį.
8. Atsakovo prašymu Ginčų sprendimo institucijos sujungtų pretenzijų kolegija, remdamasi tuo pačiu pagrindu ir pasiekdama tokį patį rezultatą, kaip nustatyta 3–6 dalyse, gali nuspręsti, ar ji turi jurisdikciją dėl visos pretenzijos, kuriai taikoma 1 dalis ir kuri pateikta pradėjus sujungimo procesą, ar dėl jos dalies.

9. Vieno iš ieškovų prašymu Ginčų sprendimo institucijos sujungtų pretenzijų kolegija gali imtis priemonių to ieškovo konfidencialios ar saugomos informacijos konfidencialumui apsaugoti nuo kitų ieškovų. Imantis tokių priemonių, be kita ko, kitiems ieškovams gali būti pateikiama dokumentų, kuriuose yra konfidencialios ar saugomos informacijos, redakcija, iš kurios ta informacija pašalinta, arba kai kurios posėdžio dalys gali būti neviešos.

17.54 STRAIPSNIS

Preliminarus sprendimas dėl nuostolių atlyginimo

1. Jei Ginčų sprendimo institucija padaro išvadą, kad atsakovas pažeidė kurią nors iš 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytų nuostatų, kaip įtarė ieškovas, Ginčų sprendimo institucija ieškovo prašymu ir išklausiusi ginčo šalis gali priimti sprendimą suteikti tik:

- a) piniginių nuostolių atlyginimą su taikytinomis palūkanomis ir
- b) turto restituciją – tokiu atveju tame sprendime dėl nuostolių atlyginimo nurodoma, kad vietoje restitucijos atsakovas gali atlyginti piniginius nuostolius su taikytinomis palūkanomis, nustatytus laikantis 17.19 straipsnio.

Jei pretenzija pateikta vietoje įsteigtos įmonės vardu, bet kokiame pagal šią dalį priimtame sprendime dėl nuostolių atlyginimo nustatoma, kad:

- a) bet koks piniginių nuostolių atlyginimas su palūkanomis mokamas tai vietoje įsteigtai įmonei;
- b) bet kokia turto restitucija atliekama tos vietoje įsteigtos įmonės naudai.

Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad Ginčų sprendimo institucija negali priimti sprendimo dėl kitų teisių gynimo priemonių nei tos, kurios nurodytos pirmoje pastraipoje, ir negali nurodyti panaikinti ar pakeisti atitinkamą priemonę ar nutraukti jos taikymą.

2. Piniginių nuostolių atlyginimo suma negali būti didesnė už nuostolius, kuriuos ieškovas arba, jei ieškovas veikė vietoje įsteigtos įmonės vardu, vietoje įsteigta įmonė patyrė dėl atitinkamų 17.25 straipsnio 1 dalyje nurodytų nuostatų pažeidimo, atėmus bet kokią susijusios Šalies jau suteiktą žalos atlyginimą ar kompensaciją. Ginčų sprendimo institucija tokią piniginių nuostolių atlyginimo sumą nustato remdamasi ginčo šalių pareiškimais ir, jei taikytina, atsižvelgia į tyčinį ar aplaidų papildomą nusižengimą arba nesugebėjimą sumažinti žalą.

3. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad jeigu Šalies investuotojas pateikia pretenziją pagal 17.30 straipsnį, jis gali gauti tik tų nuostolių ar žalos, kuriuos patyrė kaip Šalies investuotojas, atlyginimą.

4. Ginčų sprendimo institucija negali nurodyti atlyginti baudinius nuostolius.

5. Ginčų sprendimo institucija nurodo, kad proceso vykdymo išlaidas apmokėtų ginčą pralaimėjusi šalis. Išimtinėmis aplinkybėmis Ginčų sprendimo institucija gali paskirstyti tokias išlaidas apmokėti ginčo šalims, jeigu nusprendžia, kad toks paskirstymas yra tinkamas nagrinėjamo atvejo aplinkybėmis.
6. Ginčų sprendimo institucija taip pat paskirsto kitas pagrįstas išlaidas, įskaitant pagrįstas teisinio atstovavimo ir pagalbos išlaidas, kurias turi padengti ginčą pralaimėjusi šalis, kai ji atmeta pretenziją ir priima sprendimą dėl nuostolių atlyginimo pagal 17.42 arba 17.43 straipsnį. Kitomis aplinkybėmis Ginčų sprendimo institucija nustato kitų pagrįstų išlaidų, įskaitant pagrįstas teisinio atstovavimo ir pagalbos išlaidas, paskirstymą ginčo šalims atsižvelgdama į proceso rezultatus ir kitas svarbias aplinkybes, pavyzdžiui, ginčo šalių elgesį.
7. Jei patenkinamos tik tam tikros pretenzijų dalys, išlaidos proporcingai koreguojamos pagal tų pretenzijų dalių, kurios patenkintos, skaičių ar dydį.
8. Apeliacinė ginčų sprendimo institucija išlaidų apmokėjimą nustato pagal šį straipsnį.
9. Ne vėliau kaip po vieno metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Jungtinis komitetas patvirtina papildomas taisykles dėl atlygio, kad būtų nustatyta didžiausia teisinio atstovavimo ir pagalbos išlaidų suma, kurią gali padengti konkrečioms kategorijoms priklausančios pralaimėjusios ginčą šalys, atsižvelgiant į jų finansinius išteklius.

10. Ginčų sprendimo institucija preliminarų sprendimą dėl nuostolių atlyginimo pateikia per 24 mėnesius nuo pretenzijos pateikimo. Jei to termino laikytis neįmanoma, Ginčų sprendimo institucija priima atitinkamą sprendimą, kuriame ginčo šalims nurodo tokio vėlavimo priežastis ir numatomą preliminarų sprendimo dėl nuostolių atlyginimo paskelbimo datą.

17.55 STRAIPSNIS

Apskundimo procedūra

1. Bet kuri ginčo šalis gali apskusti preliminarų sprendimą dėl nuostolių atlyginimo Apeliacinei ginčų sprendimo institucijai per 90 dienų nuo jo paskelbimo. Galimi apskundimo pagrindai:

- a) tai, kad Ginčų sprendimo institucija klaidingai aiškino ar taikė taikytiną teisę;
- b) tai, kad Ginčų sprendimo institucija akivaizdžiai klaidingai suprato faktus, įskaitant, jei aktualu, Šalies teisę, arba
- c) nurodyti ICSID konvencijos 52 straipsnyje, jei jų neapima a arba b punktai.

2. Apeliacinė ginčų sprendimo kolegija atmeta skundą, jei nustato, kad jis nepagrįstas. Ji taip pat gali atmesti skundą skubos tvarka, jei aišku, kad jis akivaizdžiai nepagrįstas.

3. Jei Apeliacinė ginčų sprendimo institucija nustato, kad skundas tinkamai pagrįstas, ji visiškai arba iš dalies pakeičia arba atšaukia preliminarą sprendimą dėl nuostolių atlyginimo nustatytus teisinius faktus ir išvadas. Jos sprendime aiškiai nurodoma, kaip ji pakeitė arba atšaukė atitinkamus Ginčų sprendimo institucijos nustatytus faktus ir išvadas.
4. Jei Ginčų sprendimo institucijos nustatyti faktai tai leidžia, Apeliacinė ginčų sprendimo institucija tokiems faktams taiko savo nustatytus teisinius faktus ir išvadas bei priima galutinį sprendimą. Jei tai neįmanoma, ji grąžina klausimą Ginčų sprendimo institucijai.
5. Paprastai apskundimo procesas trunka ne ilgiau kaip 180 dienų nuo dienos, kurią ginčo šalis oficialiai praneša apie savo sprendimą pateikti skundą, iki dienos, kurią Apeliacinė ginčų sprendimo kolegija paskelbia savo sprendimą. Jeigu Apeliacinė ginčų sprendimo institucija mano, kad negali priimti sprendimo per 180 dienų, ji raštu informuoja ginčo šalis apie vėlavimo priežastis ir kartu nurodo apytikrą laikotarpį, per kurį priims sprendimą. Bet kokių atvejų procesas negali viršyti 270 dienų.
6. Skundą teikianti ginčo šalis pateikia išlaidų apmokėjimo užtikrinimą.
7. 17.33, 17.44, 17.45, 17.46, 17.48 straipsniai ir, jei aktualu, kitos šio skirsnio nuostatos *mutatis mutandis* taikomos apskundimo procedūrai.

17.56 STRAIPSNIS

Galutinis sprendimas dėl nuostolių atlyginimo

1. Pagal šį skirsnį priimtas preliminarus sprendimas dėl nuostolių atlyginimo tampa galutinis, jei nė viena ginčo šalis pagal 17.55 straipsnį nepateikia skundo dėl preliminarus sprendimo.
2. Jeigu preliminarus sprendimas dėl nuostolių atlyginimo buvo apskūstas ir Apeliacinė ginčų sprendimo institucija atmetė skundą pagal 17.55 straipsnį, preliminarus sprendimas tampa galutinis tą dieną, kurią Apeliacinė ginčų sprendimo institucija atmetė skundą.
3. Jei preliminarus sprendimas dėl nuostolių atlyginimo buvo apskūstas ir Apeliacinė ginčų sprendimo institucija priėmė galutinį sprendimą, preliminarus sprendimas su pakeitimais, padarytais Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos, arba jos atšauktas, tampa galutinis tą dieną, kurią ji priėmė galutinį sprendimą.
4. Jei preliminarus sprendimas dėl nuostolių atlyginimo buvo apskūstas ir Apeliacinė ginčų sprendimo institucija pakeitė arba atšaukė preliminarus sprendimo teisinius nustatytus faktus ir išvadas bei grąžino klausimą Ginčų sprendimo institucijai, Ginčų sprendimo institucija, išklausiusi, jei tinkama, ginčo šalis, patikslina savo preliminarų sprendimą, kad atsižvelgtų į Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nustatytus faktus ir išvadas. Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos nustatyti faktai Ginčų sprendimo institucijai privalomi. Ginčų sprendimo institucija savo peržiūrėtą sprendimą dėl nuostolių atlyginimo stengiasi priimti per 90 dienų nuo tada, kai gavo Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos sprendimą. Peržiūrėtas preliminarus sprendimas dėl nuostolių atlyginimo tampa galutinis praėjus 90 dienų nuo jo priėmimo dienos.

5. Į galutinį sprendimą dėl nuostolių atlyginimo įtraukiami visi galutiniai Apeliacinės ginčų sprendimo institucijos sprendimai, priimti pagal 17.55 straipsnį.

17.57 STRAIPSNIS

Sprendimų dėl nuostolių atlyginimo vykdymo užtikrinimas

1. Sprendimas dėl nuostolių atlyginimo, priimtas pagal šį skirsnį, nėra vykdytinas, kol netampa galutinis pagal 17.56 straipsnį. Galutiniai sprendimai dėl nuostolių atlyginimo, priimti pagal šį skirsnį, ginčo šalims yra privalomi, negali būti apskūsti, peržiūrėti, atidėti ar panaikinti ir dėl jų negali būti imamasi jokios kitos teisių gynimo priemonės¹.
2. Kiekviena Šalis pripažįsta, kad pagal šį skirsnį priimtas sprendimas dėl nuostolių atlyginimo yra privalomas, ir užtikrina atitinkamos piniginės prievolės vykdymą savo teritorijoje taip, tarsi tai būtų tos Šalies vidaus ginčų sprendimo institucijos ar teismo galutinis sprendimas.
3. Sprendimo dėl nuostolių atlyginimo vykdymas yra reglamentuojamas įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su nutarčių ar sprendimų dėl nuostolių atlyginimo vykdymu ir galiojančių ten, kur tokio vykdymo siekiama.
4. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad 41.10 straipsniu neužkertamas kelias pripažinti ir vykdyti sprendimus dėl nuostolių atlyginimo, priimtus pagal šį skirsnį, ir užtikrinti jų vykdymą.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai neužkerta kelio ginčo šaliai prašyti Ginčų sprendimo institucijos peržiūrėti ar išaiškinti sprendimą dėl nuostolių atlyginimo pagal taikytinas ginčų sprendimo taisykles, kai tokia galimybė yra numatyta pagal taikytinas taisykles.

5. Niujorko konvencijos 1 straipsnio tikslais, pagal šį skirsnį priimti galutiniai sprendimai dėl nuostolių atlyginimo yra arbitražo sprendimai dėl nuostolių atlyginimo, susiję su pretenzijomis, kurios, kaip laikoma, kyla dėl prekybinių santykių ar sandorių.

6. Siekiant didesnio aiškumo ir atsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalį patikslinama, kad jeigu yra pateikta pretenzija išspręsti ginčą pagal 17.30 straipsnio 2 dalies a punktą, pagal šį skirsnį priimamas galutinis sprendimas dėl nuostolių atlyginimo yra laikomas sprendimu pagal ICSID konvencijos 6 skirsnį.

18 SKYRIUS

TARPVALSTYBINĖ PREKYBA PASLAUGOMIS

18.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas Šalies priemonėms, darančioms poveikį kitos Šalies paslaugų teikėjų vykdomai tarpvalstybinei prekybai paslaugomis. Prie tokių priemonių priskiriamos priemonės, darančios poveikį:

a) paslaugos sukūrimui, platinimui, rinkodarai, pardavimui ar pristatymui;

- b) paslaugos įsigijimui, naudojimui ar mokėjimui už ją;
- c) galimybei teikiant paslaugą gauti paslaugas, kurių Šaliai reikia, kad galėtų teikti paslaugas visuomenei apskritai, įskaitant platinimą, transportą ar telekomunikacijų tinklus, ir jomis naudotis, ir
- d) užstato ar kitos formos finansinės garantijos, kaip paslaugos teikimo sąlygos, suteikimui.

2. Šis skyrius netaikomas:

- a) finansinėms paslaugoms, kaip apibrėžta 25.2 straipsnyje;
- b) audiovizualinėms paslaugoms;
- c) nacionaliniam jūrų kabotažui¹;

¹ Nedarant poveikio tam, kokia veikla pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus gali būti laikoma kabotažu, nacionalinis jūrų kabotažas pagal šį skyrių apima keleivių arba prekių vežimą iš Čilės arba valstybės narės uosto ar vietos į kitą Čilės arba tos pačios valstybės narės uostą ar vietą, įskaitant kontinentinį šelfą, kaip numatyta JT konvencijoje dėl jūrų teisės, ir vežimą, kuris pradedamas ir baigiamas tame pačiame Čilės arba valstybės narės uoste ar vietoje.

- d) vidaus ir tarptautinėms oro susisiekimo paslaugoms ar susijusioms pagalbinėms oro susisiekimo paslaugoms¹ (reguliariosioms arba nereguliariosioms) ir tiesiogiai su skrydžių teisėmis susijusioms paslaugoms, kitoms nei:
- i) orlaivių remonto ir techninės priežiūros paslaugos, kurias teikiant orlaivis nenaudojamas;
 - ii) oro transporto paslaugų pardavimas ir rinkodara;
 - iii) kompiuterinės rezervavimo sistemos (KRS) paslaugos ir
 - iv) antžeminės paslaugos;
- e) viešiesiems pirkimams ir
- f) Šalies ar valstybės valdomos įmonės teikiamoms subsidijoms ar dotacijoms, įskaitant vyriausybės remiamas paskolas, garantijas ir draudimą.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad oro susisiekimo paslaugos ar susijusios pagalbinės oro susisiekimo paslaugos yra šios: oro susisiekimas; paslaugos, teikiamos naudojant orlaivį, kurio pirminė paskirtis nėra krovinių ar keleivių vežimas, kaip antai mokymo gesinti gaisrus iš oro, pramoginių skrydžių, purškimo, stebėjimo, kartografavimo, fotografavimo, šuolių su parašiutais, sklandytuvų vilkimo, medienos ruošos ir statybos naudojant sraigtašparnius ir kitos ore teikiamos žemės ūkio, pramonės ir tikrinimų paslaugos; orlaivių su įgula nuoma ir oro uostų eksploatavimo paslaugos.

18.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje ir 17-A, 17-B ir 17-C prieduose:

- a) orlaivių remonto ir techninės priežiūros paslaugos – su orlaiviu ar jo dalimi susijusi veikla, vykdoma, kai orlaivis nenaudojamas, prie kurios nepriskiriama vadinamoji linijinė techninė priežiūra;
- b) kompiuterinės rezervavimo sistemos (KRS) paslaugos – paslaugos, teikiamos naudojant kompiuterines sistemas, kuriose teikiama informacija apie oro vežėjų tvarkaraščius, laisvas vietas, bilietų kainas bei taisykles ir per kurias galima rezervuoti vietas ar įsigyti bilietus;
- c) tarpvalstybinė prekyba paslaugomis arba tarpvalstybinis paslaugų teikimas – paslaugos teikimas:
 - i) iš vienos Šalies teritorijos į kitos Šalies teritoriją arba
 - ii) vienos Šalies teritorijoje kitos Šalies paslaugos vartotojui;

- d) įmonė – įsteigtas juridinis asmuo, filialas arba atstovybė;
- e) antžeminės paslaugos – šios už mokestį arba pagal sutartį oro uoste teikiamos paslaugos: oro transporto bendrovės atstovavimas, administravimas ir priežiūra; keleivių aptarnavimas; bagažo tvarkymas; perone teikiamos paslaugos; maitinimas, išskyrus maisto ruošimą; krovinių ir pašto siuntų tvarkymas; orlaivių aprūpinimas kuru; orlaivių priežiūra ir valymas; antžeminis transportas ir skrydžių vykdymas, įgulų administravimas ir skrydžių planavimas; antžeminėms paslaugoms nepriskiriamos šios paslaugos: saviteika; saugumas; linijinė techninė priežiūra; orlaivių remontas ir techninė priežiūra arba pagrindinės centralizuotos oro uosto infrastruktūros, pvz., ledo šalinimo įrenginių, degalų skirstymo sistemų, bagažo tvarkymo sistemų ir fiksuotų oro uosto vidaus transporto sistemų, eksploatavimas ar valdymas;

f) Šalies juridinis asmuo¹:

i) ES Šalies atveju:

A) juridinis asmuo, įsteigtas arba organizuotas pagal Sąjungos arba bent vienos iš jos valstybių narių teisę ir Europos Sąjungos teritorijoje vykdomas didelę ūkinės veiklos dalį², ir

B) laivybos bendrovės, kurios įsteigtos už Europos Sąjungos ribų ir kurias kontroliuoja valstybės narės fiziniai asmenys, kurių laivai yra registruoti valstybėje narėje ir plaukioja su tos valstybės narės vėliava;

ii) Čilės atveju:

A) juridinis asmuo, įsteigtas arba organizuotas pagal Čilės teisę ir Čilės teritorijoje vykdomas didelę ūkinės veiklos dalį, ir

B) laivybos bendrovės, kurios įsteigtos už Čilės ribų ir kurias kontroliuoja Čilės fiziniai asmenys, kurių laivai yra registruoti Čilėje ir plaukioja su jos vėliava;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šioje apibrėžtyje nurodytos laivybos bendrovės laikomos šalies juridiniais asmenimis tik tiek, kiek tai susiję su jų veikla, susijusia su jūrų transporto paslaugų teikimu.

² Atsižvelgdama į savo pranešimą apie Europos bendrijos steigimo sutartį PPO (WT/REG39/1) ES Šalis laiko, kad sąvoka „veiksminga ir nuolatinė sąsaja“ su valstybės narės ūkiu, įtvirtinta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 54 straipsnyje, yra lygiavertė sąvokai „didelė ūkinės veiklos dalis“.

- g) oro transporto paslaugų pardavimas ir rinkodara – atitinkamam oro vežėjui suteikta galimybė laisvai parduoti savo oro transporto paslaugas ir vykdyti jų rinkodarą, įskaitant visus jos aspektus, kaip antai rinkos tyrimus, reklamą ir platinimą; šiai veiklai nepriskiriamas oro transporto paslaugų kainų ar taikytinų sąlygų nustatymas;
- h) paslauga – bet kuriame sektoriuje teikiama paslauga, išskyrus paslaugas, teikiamas vykdant valdžios įstaigų pavestas funkcijas;
- i) paslauga, teikiama vykdant valdžios įstaigų pavestas funkcijas – bet kokia paslauga, teikiama nekomerciniais tikslais ir nekonkuruojant su vienu ar keliais paslaugų teikėjais, ir
- j) Šalies paslaugų teikėjas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, siekiantis teikti arba teikiantis paslaugas.

18.3 STRAIPSNIS

Teisė reglamentuoti

Šalys dar kartą patvirtina savo teisę savo teritorijose reglamentuoti taip, kad siektų teisėtų politikos tikslų, kaip antai susijusių su visuomenės sveikatos apsauga, socialinėmis paslaugomis, švietimu, sauga, aplinka, įskaitant klimato kaitos klausimus, visuomenės dorove, socialine ar vartotojų apsauga, privatumu ir duomenų apsauga ir kultūros įvairovės skatinimu bei apsauga.

18.4 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose taiko savo paslaugoms ir paslaugų teikėjams.
2. Šalies pagal 1 dalį taikomas režimas yra:
 - a) kalbant apie Čilės regioninę ar vietos valdžią – režimas, kuris yra ne mažiau palankus nei didžiausio palankumo režimas, kurį panašiose situacijose to lygmens valdžia taiko savo paslaugoms ir paslaugų teikėjams;
 - b) kalbant apie valstybės narės visų lygmenų valdžios sektorių – režimas, kuris yra ne mažiau palankus nei didžiausio palankumo režimas, kurį panašiose situacijose tas valdžios sektorius taiko savo paslaugoms ir paslaugų teikėjams.
3. Šalis gali tenkinti 1 dalies reikalavimą taikydama kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams režimą, kurio forma yra tapati režimui, kurį ji taiko savo pačios paslaugoms ir paslaugų teikėjams, arba nuo jo skiriasi.
4. Tapačios arba skirtingos formos režimas laikomas mažiau palankiu, jeigu juo konkurencijos sąlygos keičiamos Šalies paslaugų arba paslaugų teikėjų naudai, palyginti su kitos Šalies paslaugų teikėjams taikomomis sąlygomis.

5. Nė viena šio straipsnio nuostata nėra laikoma reikalavimu Šaliai kompensuoti neišvengiamą nepalankią konkurencinę padėtį, kuri atsiranda dėl atitinkamų paslaugų ar paslaugų teikėjų užsienio statuso.

18.5 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose taiko trečiosios šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams.

2. 1 dalis nelaikoma įpareigojančia Šalį suteikti kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams pagal bet kurią režimą teikiamą naudą, gaunamą dėl priemonių, kuriomis numatomas standartų, be kita ko, standartų ar kriterijų, taikomų fizinio asmens ar įmonės leidimų, licencijų ar sertifikatų išdavimui ekonominei veiklai vykdyti, arba prudencinių priemonių pripažinimas.

3. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad 1 dalyje nurodytas režimas neapima ginčų sprendimo procedūrų ar mechanizmų, numatytų kitose tarptautinėse sutartyse ar prekybos susitarimuose. Kitų tarptautinių sutarčių arba prekybos susitarimų esminės nuostatos savaime nėra laikomos 1 dalyje nurodytu režimu, taigi jomis negali būti pažeidžiamas šis straipsnis, jei nėra Šalies nustatytų arba paliktų galioti priemonių. Pagal tokias esmines nuostatas Šalies taikomos priemonės gali būti laikomos režimu pagal šį straipsnį ir taip pažeisti šį straipsnį.

18.6 STRAIPSNIS

Vietos buveinė

Šalis nereikalauja, kad kitos Šalies paslaugų teikėjas, norėdamas teikti tarpvalstybines paslaugas, įsteigtų ar toliau turėtų įmonę toje Šalies teritorijoje arba būtų tos Šalies rezidentas.

18.7 STRAIPSNIS

Patekimas į rinką

Sektoriuose ar subsektoriuose, kuriuose prisiimami su patekimu į rinką susiję įsipareigojimai, Šalis nenustato arba nepalieka galioti (nei visos savo teritorijos mastu, nei pagal teritorinį padalijimą) priemonių, kuriomis:

a) apribojama:

- i) paslaugų teikėjų skaičius, nustatant kiekybines kvotas, monopolius, išimtinę teisę turinčius paslaugų teikėjus ar ekonominių poreikių analizės reikalavimą;
- ii) bendra paslaugų sandorių arba turto vertė, nustatant kiekybines kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą;

- iii) bendras paslaugų operacijų skaičius arba bendra paslaugų produkcijos apimtis, išreikšti nustatytais kieki vienetais, nustatant kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą¹, arba
 - iv) fizinių asmenų, kurie gali būti įdarbinti konkrečiame paslaugų sektoriuje arba kuriuos paslaugų teikėjas gali įdarbinti ir kurie yra reikalingi konkrečiai paslaugai teikti ir tiesiogiai susiję su jos teikimu, bendras skaičius, nustatant kiekybines kvotas ar ekonominių poreikių analizės reikalavimą, arba
- b) ribojama arba reikalaujama, kad būtų steigiami konkrečių rūšių teisės subjektai arba bendrosios įmonės, per kurias paslaugos teikėjas galėtų teikti paslaugą.

¹ Šis punktas netaikomas Šalies priemonėms, kuriomis ribojamos paslaugų teikimo sąnaudos.

18.8 STRAIPSNIS

Susitarimo neatitinkančios priemonės

1. 18.4, 18.5 ir 18.6 straipsniai netaikomi:
 - a) esamoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, kurios paliekamos galioti:
 - i) ES Šalies atveju:
 - A) Europos Sąjungos lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-1 priedėlyje;
 - B) valstybės narės centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-1 priedėlyje;
 - C) valstybės narės regioninės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-1 priedėlyje, arba
 - D) vietos valdžios lygmeniu, ir
 - ii) Čilės atveju:
 - A) centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-2 priedėlyje;

B) regioninės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-2 priedėlyje, arba

C) vietos valdžios lygmeniu,

b) pratęstoms ar skubiai atnaujintoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, nurodytoms a punkte, arba

c) bet kokiam šios dalies a punkte nurodytos Susitarimo neatitinkančios priemonės pakeitimui tiek, kiek dėl to pakeitimo nesumažėja prieš pat pakeitimą buvusi priemonės atitiktis 18.4, 18.5 ir 18.6 straipsniams.

2. 18.4, 18.5 ir 18.6 straipsniai netaikomi priemonėms, kurias Šalis taiko dėl 17-B priede nurodytų sektorių, subsektorių ar veiklos.

3. 18.7 straipsnis netaikomas priemonėms, kurias Šalis taiko dėl 17-C priede nurodytų sektorių, subsektorių ar veiklos, dėl kurių nustatyti įsipareigojimai.

18.9 STRAIPSNIS

Atsisakymas taikyti palankias nuostatas

Šalis gali atsisakyti taikyti palankias nuostatas pagal šį skyrių kitos Šalies paslaugų teikėjui, jei palankias nuostatas taikyti atsisakanti Šalis nustato arba palieka galioti priemones, susijusias su tarptautinės taikos ir saugumo palaikymu, įskaitant žmogaus teisių apsaugą:

- a) kuriomis draudžiama sudaryti sandorius su tuo paslaugų teikėju arba asmeniu, kuriam kuris nors iš jų priklauso nuosavybės teise ar kuris juos kontroliuoja, arba
- b) kurios būtų pažeistos ar apeitos, jei tam paslaugų teikėjui būtų pritaikytos palankios šio skyriaus nuostatos.

18.10 STRAIPSNIS

Paslaugų ir investicijų pakomitetas

1. Pagal 8.8 straipsnio 1 dalį įsteigiamas Paslaugų ir investicijų pakomitetas (toliau – Pakomitetas). Nagrinėdamas su paslaugomis susijusius klausimus Pakomitetas stebi ir užtikrina tinkamą 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 ir 26 skyrių ir 17-A, 17-B, 17-C, 19-A, 19-B, 19-C, 21-A ir 21-B priedų įgyvendinimą.

19 SKYRIUS

LAIKINAS FIZINIŲ ASMENŲ ATVYKIMAS VERSLO REIKALAIS

19.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas Šalies priemonėms, susijusioms su įmonės ekonominės veiklos vykdymu atvykstant ir laikinai jos teritorijoje būnant kitos Šalies fiziniams asmenims, t. y. įsisteigimo reikalais atvykstantiems verslo svečiams, investuotojams, bendrovės viduje perkeliamiems asmenims, trumpalaikiams verslo svečiams, paslaugų teikėjams pagal sutartis ir laisvųjų profesijų darbuotojams.
2. Šis skyrius netaikomas 18.1 straipsnio 2 dalies b, c ir d punktuose nurodytiems sektoriams.
3. Šis skyrius netaikomas Šalies priemonėms, darančioms poveikį kitos Šalies fiziniams asmenims, siekiantiems joje įsidarbinti, ar priemonėms, susijusioms su pilietybe ar nacionalinio subjekto statusu, nuolatine gyvenamąja vieta ar nuolatiniu darbu.
4. Nė viena šio Susitarimo nuostata Šaliai neužkertamas kelias taikyti kitos Šalies fizinių asmenų atvykimą į jos teritoriją ar jų laikiną buvimą joje reglamentuojančias priemones, įskaitant priemones, kurios būtinos jos teritorijos vientisumui apsaugoti ir tvarkingam fizinių asmenų judėjimui per jos sienas užtikrinti, su sąlyga, kad tos priemonės būtų taikomos taip, kad neišnyktų ar nesumažėtų nauda, kurią pagal šią Susitarimo dalį turėtų gauti kita Šalis.

5. Faktas, kad Šalis reikalauja, kad kitos Šalies asmenys gautų vizą, nelaikomas tokiu, dėl kurio išnyktų ar sumažėtų nauda, kurią pagal šią Susitarimo dalį turėtų gauti kita Šalis.
6. Jei pagal šį skyrių įsipareigojimų neprisita, toliau taikomi visi Šalies teisėje nustatyti reikalavimai dėl fizinių asmenų atvykimo ir laikino buvimo, įskaitant buvimo trukmę reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus.
7. Nepaisant šio skyriaus, toliau taikomi visi Šalies teisėje nustatyti reikalavimai dėl darbo ir socialinės apsaugos priemonių, įskaitant minimalų darbo užmokestį ir kolektyvines sutartis dėl darbo užmokesčio reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus.
8. Įsipareigojimai pagal šį skyrių dėl fizinių asmenų atvykimo ir laikino buvimo verslo reikalais netaikomi tais atvejais, kai atvykus ir laikinai būnant ketinama trukdyti ar kitaip daryti poveikį arba trukdoma ar kitaip daromas poveikis darbuotojų ar vadovybės ginčų ar derybų rezultatams arba fizinių asmenų, kurie dalyvauja tokiuose ginčiuose ar derybose, įdarbinimui.

19.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

1. Šiame skyriuje ir 19-A, 19-B ir 19-C prieduose vartojami 17.2 ir 18.2 straipsniuose apibrėžti terminai, išskyrus 17.2 straipsnio 1 dalies j punkte apibrėžtą terminą „investuotojas“.

2. Šiame skyriuje ir 19-A, 19-B ir 19-C prieduose:
- a) verslo paslaugų pardavėjai – trumpalaikiai verslo svečiai, kurie:
- i) yra Šalies paslaugų teikėjo arba prekių tiekėjo atstovai ir vykdo derybas dėl paslaugų ar prekių pardavimo arba sudaro sutartis parduoti to tiekėjo paslaugas ar prekes, be kita ko: dalyvauja susitikimuose ar konferencijose; užsiima konsultacijomis su verslo partneriais, priima užsakymus arba vykdo derybas dėl sutarčių su kitos Šalies teritorijoje įsikūrusia įmone;
 - ii) neteikia paslaugų pagal sutartį, sudarytą tarp įmonės, neįsteigusios komercinio vieneto Šalies, kurioje trumpalaikiai verslo svečiai laikinai yra, teritorijoje ir toje teritorijoje esančio vartotojo, ir
 - iii) nėra įgalioti agentai;
- b) įsisteigimo reikalais atvykstantys verslo svečiai – Šalies juridiniam asmeniui dirbantys ir aukštesnes pareigas užimantys fiziniai asmenys, kurie yra atsakingi už tokio juridinio asmens įmonės įsteigimą kitos Šalies teritorijoje, nesiūlo ir neteikia jokių paslaugų ir nevykdo jokios kitos ekonominės veiklos, išskyrus tą, kuri yra būtina įsisteigimo tikslais, ir negauna atlygio iš kitoje Šalyje esančio šaltinio;
- c) paslaugų teikėjai pagal sutartis – fiziniai asmenys, pasamdyti Šalies juridinio asmens, kuris nėra įsisteigęs kitos Šalies teritorijoje ir nėra įdarbinimo ir aprūpinimo darbuotojais agentūra arba nevykdo veiklos per tokią agentūrą, tačiau yra sudaręs *bona fide* sutartį su kitos Šalies galutiniu vartotoju teikti paslaugas kitoje Šalyje, pagal kurią, kad galėtų vykdyti paslaugų teikimo sutartį, jo darbuotojai turi laikinai būti toje kitoje Šalyje¹;
- d) laisvųjų profesijų darbuotojai – fiziniai asmenys, kurie teikia paslaugą ir yra įsisteigę kaip savarankiškai dirbantys asmenys Šalies teritorijoje, tačiau ne kitos Šalies teritorijoje, ir kurie yra sudarę *bona fide* sutartį, išskyrus sutartis, sudaromas per įdarbinimo ir aprūpinimo

¹ b ir c punktuose nurodyta paslaugų teikimo sutartis turi atitikti Šalies, kurioje ta sutartis vykdoma, teisės reikalavimus.

darbuotojais agentūras, su galutiniu vartotoju teikti paslaugas kitoje Šalyje, pagal kurią jie turi laikinai būti toje kitoje Šalyje¹;

- e) įrangos montuotojai ir techninės priežiūros darbuotojai – trumpalaikiai verslo svečiai, kurie turi specialiųjų žinių, būtinų pardavėjo arba nuomotojo sutartinei prievelei vykdyti, teikia paslaugas arba moko darbuotojus teikti paslaugas pagal garantinio aptarnavimo ar kitokią paslaugų teikimo sutartį, susietą su komercinės ar pramoninės įrangos arba mašinų, įskaitant kompiuterius ir su jais susijusias paslaugas, pardavimu arba nuoma, kai perkama arba išsinuomojama iš įmonės, įsikūrusios ne tos Šalies, kurioje siekiama laikinai būti, teritorijoje, visu tos garantinio aptarnavimo ar kitokių paslaugų teikimo sutarties laikotarpiu;
- f) bendrovės viduje perkeliama asmenys – bent vienus metus Šalies juridinio asmens įdarbinti ar partneriais jame esantys fiziniai asmenys, kurie yra laikinai perkeliama į kitos Šalies teritorijoje esančią to juridinio asmens įmonę ir kurie priklauso vienai iš šių kategorijų:
 - i) vadovai;
 - ii) specialistai,
 - iii) stažuotojai;
- g) investuotojas – fizinis asmuo, kuris kitos Šalies teritorijoje įsteigia įmonę, kuriai tas fizinis asmuo arba tą fizinį asmenį įdarbinęs juridinis asmuo yra įsipareigoję arba prisiima įsipareigojimų skirti nemažai kapitalo, ir kuris plėtoja ar administruoja tos įmonės veiklą, eidamas priežiūros ar vadovaujamasias pareigas;
- h) vadovai – daugiausia aukštesnio lygmens vadovujančiųjų darbuotojų, direktorių valdybos arba įmonės akcininkų ar jiems lygiaverčio organo vadovaujami ir jų nurodymus gaunantys fiziniai asmenys, einantys Šalies juridinio asmens aukštesnes pareigas ir visų pirma vadovaujantys kitos Šalies teritorijoje esančios įmonės valdymui² ir atliekantys, be kita ko,

¹ b ir c punktuose nurodyta paslaugų teikimo sutartis turi atitikti Šalies, kurioje ta sutartis vykdoma, teisės reikalavimus.

² Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad ši apibrėžtis apima vadovus, kurie, nors

šias funkcijas:

- i) vadovavimas įmonei arba jos skyriui ar padaliniui;
 - ii) kitų priežiūrą atliekančių darbuotojų, specialistų ar administracijos darbuotojų darbo priežiūra ir kontrolė ir
 - iii) asmeniniai įgaliojimai įdarbinti ir atleisti arba rekomenduoti įdarbinti ir atleisti darbuotojus arba atlikti kitus su personalu susijusius veiksmus;
- i) trumpalaikiai verslo svečiai – fiziniai asmenys, kurie siekia atvykti ir laikinai būti kitos Šalies teritorijoje, nevykdo tiesioginio pardavimo gyventojams, negauna atlygio iš kitoje Šalyje esančio šaltinio ir priklauso vienai iš šių kategorijų:
- i) verslo paslaugų pardavėjai;
 - ii) įrangos montuotojai ir techninės priežiūros darbuotojai;
- j) specialistai – fiziniai asmenys, dirbantys Šalies juridiniam asmeniui ir turintys įmonei būtinų jos veiklos sričių, metodų arba valdymo specialiųjų žinių; vertinant tokias žinias, atsižvelgiama ne tik į konkrečiai įmonei svarbias žinias, bet ir į tai, ar asmuo turi aukštą kvalifikaciją, įskaitant tinkamą profesinę patirtį, susijusią su darbu arba veikla, kuriems reikia konkrečių techninių žinių, įskaitant ir tai, ar asmuo yra akredituotos profesijos atstovas, ir
- k) stažuotojai – fiziniai asmenys, turintys universitetinį išsilavinimą ir laikinai perkeliami karjeros arba verslo metodų mokymo tikslais¹.

tiesiogiai nevykdo faktinio paslaugų teikimo užduočių, bet vykdo savo pareigas atlikti užduotis, kaip apibrėžta šioje apibrėžtyje, kurios gali būti reikalingos paslaugoms teikti.

¹ Gali būti reikalaujama, kad priimančioji įmonė pateiktų iš anksto patvirtintą stažuotojų mokymo, kuris bus vykdomas buvimo toje Šalyje laikotarpiu, programą, kuria įrodytų, kad buvimo joje tikslas yra mokymas. AT, CZ, DE, ES, FR, HU ir LT stažuotės turi būti susijusios su įgytu universitetiniu išsilavinimu.

19.3 STRAIPSNIS

Bendrovės viduje perkeliami asmenys, įsisteigimo reikalais atvykstantys verslo svečiai ir investuotojai

1. Laikantis 19-A priede nurodytų sąlygų ir kvalifikacijų kiekviena Šalis:
 - a) leidžia atvykti ir laikinai būti bendrovės viduje perkeliamiems kitos Šalies asmenims, įsisteigimo reikalais atvykstantiems verslo svečiams ir investuotojams;
 - b) leidžia įdarbinti savo teritorijoje bendrovės viduje perkeliamus kitos Šalies asmenis;

- c) nei pagal teritorinį padalinimą, nei visos savo teritorijos mastu nepalieka galioti arba nenustato fizinių asmenų, kuriems konkrečiame sektoriuje leidžiama atvykti kaip verslo svečiams įsisteigimo reikalais arba investuotojams, arba kurie gali būti įdarbinti kaip bendrovės viduje perkelti asmenys, bendro skaičiaus apribojimų, nustatydamas kiekybines kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą, ir
- d) kitos Šalies bendrovės viduje perkeltiems asmenims, įsisteigimo reikalais atvykstantiems verslo svečiams ir investuotojams jų laikino buvimo jos teritorijoje metu taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose taiko savo fiziniams asmenims.

2. Ilgiausia leidžiama buvimo Šalyje trukmė:

- a) Čilėje – iki dvejų metų, kuri gali būti pratęsta netaikant reikalavimo prašyti leidimo nuolat gyventi šalyje, jei tebegalioja sąlygos, kuriomis pagrįstas buvimas, ir
- b) ES Šalyje, vadovų ir specialistų – iki trejų metų; stažuotojų ir investuotojų – iki vieno metų ir įsisteigimo reikalais atvykstančių verslo svečių – iki 90 dienų per bet kurį šešių mėnesių laikotarpį.

19.4 STRAIPSNIS

Trumpalaikiai verslo svečiai

1. Laikantis taikymo srities išimčių, nustatytų 17.7 straipsnio 2 dalyje, ir 19-A priede nustatytų atitinkamų sąlygų ir kvalifikacijų, Šalis trumpalaikiams verslo svečiams leidžia atvykti ir laikinai būti nereikalaujama darbo leidimo ir netaikydama ekonominių poreikių analizės reikalavimo ar kitos panašios paskirties išankstinio patvirtinimo procedūros.
2. Jei Šalies trumpalaikiai verslo svečiai teikia paslaugas Šalies, kurioje laikinai yra, teritorijoje esančiam vartotojui, ta Šalis jiems, kiek tai susiję su tų paslaugų teikimu, taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose taiko savo paslaugų teikėjams.
3. Ilgiausia leidžiama buvimo trukmė yra iki 90 dienų per bet kurį 12 mėnesių laikotarpį.

19.5 STRAIPSNIS

Paslaugų teikėjai pagal sutartis ir laisvųjų profesijų darbuotojai

1. Kiekviena Šalis leidžia atvykti ir laikinai būti jos teritorijoje 19-B priede nurodytuose sektoriuose, subsektoriuose ir veiklos srityse veikiančioms kitos Šalies paslaugų teikėjams pagal sutartis laikantis tame priede nustatytų sąlygų ir kvalifikacijų ir su sąlyga, kad:
 - a) fiziniai asmenys paslaugą teikia kaip juridinio asmens, turinčio ne ilgesnės nei 12 mėnesių trukmės paslaugų teikimo sutartį, darbuotojai;
 - b) į kitą Šalį atvykstantys fiziniai asmenys bent vienus metus iki prašymo leisti atvykti į kitą Šalį pateikimo dienos tokias paslaugas teikė kaip a punkte nurodyto juridinio asmens darbuotojai, o prašymo leisti atvykti pateikimo dieną turi bent trejų metų profesinės patirties, įgytos sulaukus pilnametystės su sutartimi susijusiame veiklos sektoriuje;
 - c) į kitą Šalį atvykstantys fiziniai asmenys turi turėti:
 - i) universitetinį išsilavinimą arba kvalifikaciją, įrodančius lygiaverčio lygio žinias¹, ir
 - ii) profesinę kvalifikaciją, jei ji reikalinga veiklai vykdyti pagal Šalies, kurioje teikiama paslauga, įstatymus ir kitus teisės aktus;

¹ Jei išsilavinimą ar kvalifikaciją asmuo įgijo ne toje Šalyje, kurioje teikiama paslauga, Šalis gali įvertinti atitiktį jos teritorijoje reikalaujamam universitetiniam išsilavinimui.

- d) fizinis asmuo negauna kito atlyginimo už kitos Šalies teritorijoje teikiamas paslaugas, išskyrus fizinį asmenį įdarbinusio juridinio asmens mokamą atlyginimą, ir
- e) pagal šį straipsnį leidžiama teikti tik tas paslaugas, kurios yra numatytos sutartyje, ir teisė naudotis profesiniu vardu Šalyje, kurioje ta paslauga teikiama, nesuteikiama.

2. Kiekviena Šalis leidžia atvykti ir laikinai būti jos teritorijoje 19-B priede nurodytuose sektoriuose, subsektoriuose ir veiklos srityse veikiantiems kitos Šalies laisvųjų profesijų darbuotojams laikantis tame priede nustatytų sąlygų ir kvalifikacijų ir su sąlyga, kad:

- a) sutartis sudaryta ne ilgesniam nei 12 mėnesių laikotarpiui;
- b) prašymo leisti atvykti ir laikinai būti pateikimo dieną fiziniai asmenys turi bent šešerių metų profesinės patirties su sutartimi susijusiame veiklos sektoriuje;
- c) į kitos Šalies teritoriją atvykstantys fiziniai asmenys turi:
 - i) universitetinį išsilavinimą arba kvalifikaciją, įrodančius lygiavertčio lygio žinias¹, ir

¹ Jei išsilavinimą ar kvalifikaciją asmuo įgijo ne toje Šalyje, kurioje teikiama paslauga, Šalis gali įvertinti atitiktį jos teritorijoje reikalaujamam universitetiniam išsilavinimui.

- ii) profesinę kvalifikaciją, jei ji reikalinga veiklai vykdyti pagal Šalies, kurioje teikiama paslauga, įstatymus ir kitus teisės aktus;
 - d) pagal šį straipsnį leidžiama teikti tik tas paslaugas, kurios yra numatytos sutartyje; teisė naudotis profesiniu vardu Šalyje, kurioje ta paslauga teikiama, nesuteikiama.
3. Šalis nenustato arba nepalieka galioti kitos Šalies paslaugų teikėjų pagal sutartis ar laisvųjų profesijų darbuotojų, kuriems leista atvykti ir laikinai būti, bendro skaičiaus apribojimų, nustatydamą kiekybines kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą.
4. Šalis kitos Šalies paslaugų teikėjams pagal sutartis ir laisvųjų profesijų darbuotojams, kiek tai susiję su jų paslaugų teikimu jos teritorijoje, taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose taiko savo paslaugų teikėjams.
5. Ilgiausia leidžiama buvimo Šalyje trukmė:
- a) ES Šalyje – ne ilgiau kaip iš viso šeši mėnesiai per bet kurį 12 mėnesių laikotarpį arba ne ilgiau, nei galioja sutartis, atsižvelgiant į tai, kuris iš šių laikotarpių yra trumpesnis, ir
 - b) Čilėje – iki vieno metų, kuri gali būti pratęsta tolesniems laikotarpiams, jei tebegalioja sąlygos, kuriomis pagrįstas buvimas.

19.6 STRAIPSNIS

Susitarimo neatitinkančios priemonės

Tiek, kiek atitinkama priemone daromas poveikis fizinių asmenų atvykimui ar laikinam buvimui verslo reikalais, 19.3 straipsnio 1 dalies c ir d punktai ir 19.5 straipsnio 3 ir 4 dalys netaikomi:

- a) esamoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, kurias Šalis taiko:
 - i) ES Šalies atveju:
 - A) Europos Sąjungos lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-1 priedėlyje;
 - B) valstybės narės centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-1 priedėlyje;
 - C) valstybės narės regioninės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-1 priedėlyje, arba
 - D) vietos valdžios lygmeniu, išskyrus kaip nurodyta C punkte, ir
 - ii) Čilės atveju:
 - A) centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-2 priedėlyje;

- B) teritorinio padalijimo lygmeniu, kaip nustatyta 17-A-2 priedėlyje, arba
- C) vietos valdžios lygmeniu,
- b) pratęstoms ar skubiai atnaujintoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, nurodytoms a punkte;
- c) pakeistoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, nurodytoms šio straipsnio a ir b punktuose, tiek, kiek dėl to nesumažėja prieš pakeitimą buvusi priemonės atitiktis 19.3 straipsnio 1 dalies c ir d punktams ir 19.5 straipsnio 3 ir 4 dalims, arba
- d) Šalies priemonėms, atitinkančioms 17-B priede nurodytas sąlygas ar kvalifikacijas.

19.7 STRAIPSNIS

Skaidrumas

1. Šalis viešai skelbia 19.1 straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją, susijusią su kitos Šalies fizinių asmenų atvykimu ir laikinu buvimu.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija apima, jei taikytina, šią informaciją apie:
- a) vizų, leidimų ar panašių rūšių atvykimo ir laikino buvimo leidimų kategorijas;
 - b) privalomus pateikti dokumentus ir tenkintinas sąlygas;
 - c) prašymo pildymo metodiką ir prašymo pateikimo galimybes, pvz., konsulinei įstaigai ar internetu;
 - d) prašymo pateikimo mokesčius ir orientacinę prašymo tvarkymo trukmę;
 - e) ilgiausią leidžiamą buvimo trukmę pagal kiekvieną šios dalies a punkte nurodytą leidimą;
 - f) galimo pratęsimo ar atnaujinimo sąlygas;
 - g) taisykles dėl lydinčių išlaikomų asmenų;
 - h) galimas peržiūros ar apskundimo procedūras ir
 - i) atitinkamus visuotinio taikymo įstatymus, susijusius su fizinių asmenų atvykimu ir laikinu buvimu.

3. Kalbant apie šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją, Šalis stengiasi nedelsdama pranešti kitai Šaliai apie nustatytus naujus reikalavimus ar procedūras arba reikalavimų ar procedūrų pakeitimus, kurie daro poveikį veiksmingam leidimo atvykti, laikinai būti ir, jei taikytina, dirbti toje Šalyje taikymui.

19.8 STRAIPSNIS

Nuostatų dėl ginčų sprendimo netaikymas

38 skyrius netaikomas atsisakymui leisti atvykti ir laikinai būti, nebent atitinkamas ginčytinas dalykas būtų įprasta praktika.

20 SKYRIUS

VIDAUS REGLAMENTAVIMAS

20.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šis skyrius taikomas Šalių priemonėms, susijusioms su licencijų išdavimo reikalavimais ir procedūromis, kvalifikaciniais reikalavimais ir procedūromis bei techniniais standartais¹, kurie daro poveikį:

- a) tarpvalstybiniam paslaugų teikimui;
- b) paslaugos teikimui ar bet kokios kitos ekonominės veiklos vykdymui įsteigiant įmonę arba vykdant investicijas pagal šį Susitarimą, arba
- c) paslaugos teikimui Šalies tam tikrų kategorijų fiziniams asmenims laikinai būnant kitos Šalies teritorijoje, kaip apibrėžta 19.1 straipsnyje.

2. Šis skyrius taikomas tik tiems sektoriams, dėl kurių Šalis prisiėmė konkrečių įsipareigojimų pagal 17, 18 ir 19 skyrius, ir tiek, kiek tie konkretūs įsipareigojimai taikomi.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad su techniniais standartais susijusių priemonių atžvilgiu šis skyrius taikomas tik toms priemonėms, kurios daro poveikį prekybai paslaugomis.

3. Nepaisant 2 dalies šis skyrius netaikomas licencijų išdavimo reikalavimams ir procedūroms, kvalifikaciniams reikalavimams ir procedūroms bei techniniams standartams, susijusiems su:

- a) pagrindinių cheminių medžiagų ir kitų cheminių produktų gamyba;
- b) guminių gaminių gamyba;
- c) plastikinių gaminių gamyba;
- d) elektros variklių, generatorių ir transformatorių gamyba;
- e) akumuliatorių, galvaninių elementų ir galvaninių baterijų gamyba ir
- f) metalo ir ne metalo atliekų ir laužo antriniu perdirbimu.

4. Nepaisant 1 dalies, šis skyrius netaikomas Šalies priemonėms tiek, kiek jos yra laikomos į sąrašus įtrauktiniais apribojimais pagal 17.5 ir 17.6 straipsnius, 17.11 straipsnio 1 dalį, 17.11 straipsnio 2 dalį, 18.4, 18.6 ir 18.7 straipsnius, 18.8 straipsnio 1 dalį, 18.8 straipsnio 2 dalį, 19.3 straipsnio 1 dalį, 19.4 straipsnio 2 dalį, 19.5 straipsnio 1 dalį ir 19.6 straipsnį.

5. Šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) leidimas – leidimas vykdyti bet kurią 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytą veiklą, suteikiamas pagal procedūrą, kurios pareiškėjas turi laikytis, kad įrodytų atitiktį licencijų išdavimo reikalavimams, kvalifikaciniams reikalavimams arba techniniams standartams;

- b) kompetentinga institucija – centrinė, regioninė ar vietos valdžia ar institucija arba ne valdžios sektoriaus organizacija, turinti centrinės, regioninės arba vietos valdžios ar jos institucijų suteiktus įgaliojimus, įgaliotos priimti sprendimą dėl leidimo teikti paslaugą, taip pat per įsteigtą įmonę, arba dėl leidimo vykdyti bet kokią kitą ekonominę veiklą;
 - c) licencijų išdavimo procedūros – administracinės arba procedūrinės taisyklės, kurių privalo laikytis fizinis arba juridinis asmuo, norėdamas gauti leidimą, be kita ko, norėdamas iš dalies pakeisti leidimą ar jį pratęsti, kad įrodytų atitiktį licencijų išdavimo reikalavimams;
 - d) licencijų išdavimo reikalavimai – esminiai reikalavimai, išskyrus kvalifikacinius, kuriuos fizinis arba juridinis asmuo turi įvykdyti, kad gautų leidimą, kad toks leidimas būtų iš dalies pakeistas arba pratęstas;
 - e) kvalifikacinės procedūros – administracinės arba procedūrinės taisyklės, kurių privalo laikytis fizinis asmuo, norėdamas gauti leidimą, kad įrodytų atitiktį kvalifikaciniams reikalavimams, ir
 - f) kvalifikaciniai reikalavimai – esminiai reikalavimai, susiję su fizinio asmens kompetencija teikti paslaugą, kuriuos fizinis asmuo turi įvykdyti, kad gautų leidimą, kad toks leidimas būtų iš dalies pakeistas arba pratęstas.
6. Šiame skyriuje taip pat vartojami 17.2 ir 18.2 straipsniuose apibrėžti terminai.

20.2 STRAIPSNIS

Licencijų išdavimo sąlygos ir kvalifikaciniai reikalavimai

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad priemonės, susijusios su licencijų išdavimo reikalavimais, licencijų išdavimo procedūromis, kvalifikaciniais reikalavimais ir kvalifikacinėmis procedūromis, būtų grindžiamos kriterijais, kuriais kompetentingoms institucijoms neleidžiama šališkai naudotis savo vertinimo įgaliojimais.
2. 1 dalyje nurodyti kriterijai turi būti:
 - a) aiškūs;
 - b) objektyvūs ir skaidrūs¹ ir
 - c) iš anksto prieinami visuomenei ir suinteresuotiesiems asmenims.
3. Kalbant apie techninių standartų priėmimą, kiekviena Šalis skatina savo kompetentingas institucijas priimti techninius standartus, kurie būtų parengti taikant atvirus ir skaidrius procesus, ir skatina techninius standartus rengti paskirtas įstaigas, įskaitant atitinkamas tarptautines organizacijas², tai daryti taikant atvirus ir skaidrius procesus.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šie kriterijai gali apimti, be kita ko, kompetenciją ir gebėjimą teikti paslaugą ar vykdyti bet kokią kitą ekonominę veiklą ir, be kita ko, tai daryti laikantis Šalies norminių reikalavimų, pavyzdžiui, sveikatos ir aplinkos apsaugos reikalavimų. Kompetentingos institucijos gali nuspręsti, kokį lyginamąjį svorį suteikti kiekvienam kriterijui.

² Terminas „atitinkamos tarptautinės organizacijos“ nurodo tarptautines organizacijas, kurių narėmis gali būti atitinkamos abiejų Šalių organizacijos.

4. Leidimas, jei yra, išduodamas iš karto, kai atlikus tinkamą tyrimą nustatoma, kad leidimo išdavimo sąlygos įvykdytos.
5. Jei išduodamų licencijų vykdyti tam tikrą veiklą skaičius yra ribotas dėl gamtos išteklių arba techninių pajėgumų stokos, kiekviena Šalis potencialiems kandidatams taiko atrankos procedūrą, kuria visiškai užtikrinamas nešališkumas ir skaidrumas, visų pirma tinkamai paskelbdama apie procedūros pradžią, eigą ir pabaigą.
6. Pagal 5 dalį nustatydamą atrankos procedūros taisykles, kiekviena Šalis gali atsižvelgti į teisėtus politikos tikslus, įskaitant sveikatos, saugos, aplinkos apsaugos ir kultūros paveldo išsaugojimo aspektus.

20.3 STRAIPSNIS

Licencijų išdavimo ir kvalifikacinės procedūros

1. Licencijų išdavimo ir kvalifikacinės procedūros ir formalumai turi būti aiškūs, skelbiami viešai iš anksto ir patys savaime neturi riboti paslaugų teikimo ar bet kokios kitos ekonominės veiklos vykdymo. Kiekviena Šalis stengiasi, kad tokios procedūros ir formalumai būtų kuo paprastesni, ir be reikalo neapsunkina ar nevilkina paslaugų teikimo ar bet kokios kitos ekonominės veiklos vykdymo.

2. Jei reikalaujama leidimo, kiekviena Šalis nedelsdama paskelbia ar kitu būdu paviešina informaciją, kuri yra reikalinga, kad pareiškėjas įvykdytų tokio leidimo gavimo, išlaikymo, dalinio keitimo ir pratęsimo reikalavimus ir procedūras. Tokia informacija, jei ji yra, apima bent šiuos dalykus:

- a) reikalavimus ir procedūras;
- b) atitinkamų kompetentingų institucijų kontaktinius duomenis;
- c) mokesčius;
- d) techninius standartus;
- e) sprendimų, susijusių su prašymais, apskundimo ar peržiūros procedūras;
- f) stebėsenos, kaip laikomasi licencijų ir kvalifikacijų sąlygų, procedūras arba jų vykdymo užtikrinimo procedūras;
- g) visuomenės dalyvavimo galimybes, pavyzdžiui, dalyvaujant klausymuose ar teikiant pastabas, ir
- h) orientacinę prašymo tvarkymo trukmę.

3. Visi leidimo išdavimo mokesčiai¹, kuriuos pareiškėjams gali tekti mokėti, turi būti pagrįsti, skaidrūs ir jais pačiais neturi būti ribojamas atitinkamos paslaugos teikimas ar bet kokios kitos ekonominės veiklos vykdymas.
4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kompetentingų institucijų taikomos procedūros ir priimami sprendimai, susiję su leidimų išdavimo procesu, būtų nešališki visų pareiškėjų atžvilgiu. Kompetentinga institucija sprendimus turi priimti būdama nepriklausoma ir neatskaitinga jokiam paslaugų ar kitos ekonominės veiklos, kurioms reikia leidimo, teikėjui ar vykdytojui.
5. Jeigu taikomas konkretus laikotarpis, per kurį pareiškėjas privalo pateikti prašymą, tas laikotarpis turi būti pagrįstas. Elektroninėmis priemonėmis teikiamus prašymus kompetentingos institucijos, jei įmanoma, turėtų priimti tokiais pačiais sąlygomis kaip popierinius prašymus.
6. Prašymą kompetentinga institucija pradeda tvarkyti nepagrįstai nedelsdama po jo pateikimo. Kiekviena Šalis stengiasi nustatyti orientacinį laikotarpį, per kurį prašymas turi būti baigtas tvarkyti, ir pareiškėjo prašymu nepagrįstai nedelsdama užtikrina, kad kompetentingos institucijos pateiktą informaciją apie prašymo tvarkymo būseną. Kiekviena Šalis užtikrina, kad prašymas būtų išnagrinėtas ir galutinis sprendimas dėl jo būtų priimtas per pagrįstą laikotarpį nuo visiškai užpildyto prašymo pateikimo dienos.

¹ Leidimo išdavimo mokesčiai neapima gamtos išteklių naudojimo, aukciono, konkurso mokesčių ar kitų nediskriminacinių priemonių, kuriomis suteikiamos koncesijos, arba pagal įgaliojimus skirtų įnašų už universaliųjų paslaugų teikimą.

7. Kai kompetentinga institucija mano, kad prašyme pateikta ne visa informacija, ji per pagrįstos trukmės laikotarpį po prašymo gavimo apie tai praneša pareiškėjui, kiek įmanoma nurodo, kokios papildomos informacijos reikia prašymui užpildyti, ir suteikia pareiškėjui galimybę ištaisyti trūkumus.
8. Kompetentinga institucija vietoje dokumentų originalų priima dokumentų, kurių autentiškumas patvirtintas pagal Šalies teisę, kopijas, išskyrus atvejus, kai kompetentinga institucija reikalauja pateikti dokumentų originalus, kad būtų apsaugotas leidimų išdavimo proceso vientisumas.
9. Jeigu kompetentinga institucija prašymą atmeta, apie tai pareiškėjo prašymu arba kompetentingos institucijos iniciatyva nepagrįstai nedelsiant raštu pranešama pareiškėjui. Paprastai pareiškėjui pranešamos prašymo atmetimo priežastys ir nurodomas laikotarpis, skirtas šiam sprendimui apskūsti. Pareiškėjui turi būti leista per pagrįstos trukmės laikotarpį dar kartą pateikti prašymą.
10. Kiekviena Šalis užtikrina, kad suteiktas leidimas įsigaliotų nepagrįstai nedelsiant pagal leidime nurodytas sąlygas.
11. Jei reikalaujama egzamino, kad būtų galima išduoti leidimą, kompetentinga institucija užtikrina, kad tokie egzaminai būtų rengiami pagrįstai dažnais intervalais, ir nustato pagrįstą laikotarpį, per kurį pareiškėjai galėtų prašyti laikyti egzaminą.

20.4 STRAIPSNIS

Peržiūra

Jei įsigalioja su GATS V straipsnio 4 dalimi susijusių derybų rezultatai, Šalys kartu juos peržiūri. Jei po bendros peržiūros nustatoma, kad į šią Susitarimo dalį įtraukus tokius rezultatus būtų patobulintos joje pateiktos taisyklės, Šalys bendrai nusprendžia, ar tokie rezultatai turėtų būti įtraukti į šią Susitarimo dalį.

20.5 STRAIPSNIS

Visuotinio taikymo priemonių administravimas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad visos visuotinio taikymo priemonės, kurios daro poveikį prekybai paslaugomis, būtų administruojamos tinkamai, objektyviai ir nešališkai.

20.6 STRAIPSNIS

Administracinių sprendimų apskundimas

Kiekvienoje Šalyje turi toliau veikti arba būti įsteigti bendrosios kompetencijos, arbitražo arba administraciniai teismai (arba turi būti toliau taikomos ar nustatytos atitinkamos procedūros), į kuriuos paveiktas investuotojas ar paslaugų teikėjas galėtų kreiptis (arba kuriomis jis galėtų pasinaudoti) siekdamas, kad būtų greitai persvarstyti jam poveikį padarę atitinkami administraciniai sprendimai, susiję su įsisteigimu, tarpvalstybiniu paslaugų teikimu ar laikinu fizinių asmenų atvykimu verslo reikalais, ir, kai pagrįsta, taikomos tinkamos teisių gynimo priemonės. Jeigu šios procedūros nėra atsietos nuo atitinkamą administracinį sprendimą priimančios institucijos, kiekviena Šalis užtikrina, kad administraciniai sprendimai pagal tas procedūras būtų peržiūrimi tikrai objektyviai ir nešališkai.

21 SKYRIUS

PROFESINIŲ KVALIFIKACIJŲ ABIPUSIS PRIPAŽINIMAS

21.1 STRAIPSNIS

Profesinių kvalifikacijų abipusis pripažinimas

1. Nė viena šio skyriaus nuostata Šaliai neužkertamas kelias reikalauti, kad fiziniai asmenys turėtų būtiną su atitinkamu veiklos sektoriumi susijusią kvalifikaciją ir profesinę patirtį, kurią reikalaujama turėti toje teritorijoje, kurioje vykdoma veikla.

2. Kiekviena Šalis skatina jos teritorijoje veikiančias su atitinkamu veiklos sektoriumi susijusias atitinkamas profesines organizacijas ar institucijas parengti ir pateikti 18.10 straipsnyje nurodytam Paslaugų ir investicijų pakomitečiui bendras rekomendacijas dėl profesinių kvalifikacijų abipusio pripažinimo. Kartu su tokiomis bendromis rekomendacijomis pateikiamas įrodymais pagrįstas įvertinimas:

- a) numatomo profesinių kvalifikacijų abipusio pripažinimo susitarimo (toliau – abipusio pripažinimo susitarimas) ekonominės vertės ir
- b) atitinkamų režimų suderinamumo, t. y. koku mastu yra suderinami reikalavimai, kuriuos kiekviena Šalis taiko leidimų išdavimui, licencijų išdavimui, veikimui ir sertifikavimui.

3. Gavęs bendrą rekomendaciją Paslaugų ir investicijų pakomitetis per pagrįstą laikotarpį peržiūri jos suderinamumą su šia Susitarimo dalimi. Atlikęs tokią peržiūrą Pakomitetis gali parengti ir rekomenduoti Jungtinei tarybai priimti, remiantis 8.5 straipsnio 1 dalies a punktu, sprendimą dėl abipusio pripažinimo susitarimo, kuriuo nustatomi ar iš dalies keičiami 21-B priede nurodyti abipusio pripažinimo susitarimai¹.

4. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytame susitarime numatomos ES Šalyje įgytų profesinių kvalifikacijų ir Čilėje įgytų profesinių kvalifikacijų, susijusių su veikla, kuriai taikomi 17, 18, 19 ir 26 skyriai, pripažinimo sąlygos.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad pagal abipusio pripažinimo susitarimus profesinės kvalifikacijos nėra automatiškai pripažįstamos, bet, atsižvelgiant į Šalių abipusį interesą, nustatomos sąlygos kompetentingoms institucijoms, suteikiančioms tokių kvalifikacijų pripažinimą.

5. Rengiant šio straipsnio 2 dalyje nurodytas bendras rekomendacijas ir Jungtinei tarybai vertinant, ar reikia priimti šio straipsnio 3 dalyje nurodytą susitarimą, atsižvelgiama į 21-A priede išdėstytas profesinių kvalifikacijų pripažinimo susitarimų gaires.

22 SKYRIUS

PRISTATYMO PASLAUGOS

22.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šiame skyriuje nustatomi visų pristatymo paslaugų reglamentavimo sistemos principai.
2. Šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžtys:
 - a) pristatymo paslaugos – pašto ir kurjerių ar skubių siuntų pristatymo paslaugos, kurios apima pašto siuntų surinkimą, rūšiavimą, vežimą ir pristatymą;

- b) skubių siuntų pristatymo paslaugos – pašto siuntų surinkimas, rūšiavimas, vežimas ir pristatymas greičiau ir patikimiau, ir gali apimti tokius papildomos vertės aspektus, kaip surinkimas iš kilmės vietos, asmeninis pristatymas adresatui, paieška ir lokalizavimas, paskirties vietos ir adresato pakeitimas kelyje, gavimo patvirtinimas;
- c) greitojo pašto paslaugos – tarptautinės skubių siuntų pristatymo paslaugos, teikiamos per greitojo pašto paslaugų kooperatyvą, kuris yra savanoriška paskirtųjų pašto operatorių asociacija Pasaulinėje pašto sąjungoje (PPS);
- d) licencija – individualiam pristatymo paslaugų teikėjui kompetentingos reguliavimo institucijos suteikiamas leidimas, kuriuo nustatomos procedūros, pareigos ir reikalavimai, taikomi konkrečiame pristatymo paslaugų sektoriuje;
- e) pašto siunta – ne daugiau kaip 31,5 kg sverianti, adresuota ir išsiųsti paruošta siunta, kurią turi pristatyti kurios nors rūšies viešųjų ar privačiųjų pristatymo paslaugų teikėjas, ir kuri gali apimti tokias siuntas kaip laiškas, siuntinys, laikraštis ar katalogas;
- f) pašto monopolis – išimtinė teisė Šalies teritorijoje teikti nurodytas pristatymo paslaugas pagal tos Šalies teisę ir
- g) universalioji paslauga – visoje Šalies teritorijoje visiems naudotojams priimtina kaina nuolat teikiama nustatytos kokybės pristatymo paslauga.

22.2 STRAIPSNIS

Universaliosios paslaugos

1. Kiekviena Šalis turi teisę nustatyti, kokius universaliųjų paslaugų įsipareigojimus ji nori palikti galioti. Kiekviena Šalis, kuri palieka galioti universaliųjų paslaugų įsipareigojimą, jį vykdo skaidriai, nediskriminuojamai ir neutraliai visų pristatymo paslaugų teikėjų, kuriems jis taikomas, atžvilgiu.
2. Jei Šalis reikalauja, kad gaunamo greitojo pašto paslaugos būtų teikiamos kaip universaliosios paslaugos, ji toms paslaugoms netaiko lengvatinio režimo, palyginti su kitomis tarptautinio skubių siuntų pristatymo paslaugomis.

22.3 STRAIPSNIS

Rinką iškreipiančios veiklos prevencija

Kiekviena Šalis užtikrina, kad pristatymo paslaugų teikėjas, kuris turi laikytis universaliųjų paslaugų įsipareigojimo, arba pašto monopolis nevykdytų rinką iškreipiančios veiklos, tokios kaip:

- a) pajamų, gautų teikiant paslaugą pagal universaliųjų paslaugų įsipareigojimą arba vykdant pašto monopolį naudojimas siekiant kryžmiškai subsidijuoti skubių siuntų pristatymo paslaugą ar bet kurią neuniversaliąją pristatymo paslaugą, arba

- b) nepagrįstas vartotojų, tokių kaip įmonės, stambieji siuntėjai ar siuntų komplektuotojai, diferencijavimas, kiek tai susiję su paslaugų teikimo pagal universaliųjų paslaugų įsipareigojimą arba turint pašto monopolį tarifais ar kitomis sąlygomis.

22.4 STRAIPSNIS

Licencijos

1. Jei Šalis reikalauja, kad pristatymo paslaugų teikėjas turėtų licenciją, ji viešai skelbia:
 - a) visus licencijos išdavimo reikalavimus ir laikotarpį, per kurį priimamas sprendimas dėl prašymo išduoti licenciją, ir
 - b) licencijos išdavimo sąlygas.
2. Su licencija susijusios procedūros, pareigos ir reikalavimai turi būti skaidrūs, nediskriminaciniai ir grindžiami objektyviais kriterijais.

3. Jei kompetentinga reguliavimo institucija atmeta prašymą išduoti licenciją, ji pareiškėjui raštu praneša apie atmetimo priežastis. Kiekviena Šalis nustato arba palieka galioti apskundimo procedūrą, kurią vykdo nuo prašymo išduoti licenciją procedūroje dalyvaujančių šalių nepriklausoma įstaiga. Ši įstaiga gali būti teisminė institucija arba teismas.

22.5 STRAIPSNIS

Reguliavimo institucijų nepriklausomumas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad už pristatymo paslaugų reguliavimą atsakinga institucija nebūtų atskaitinga jokiame pristatymo paslaugų teikėjui ir kad tos reguliavimo institucijos priimami sprendimai ir taikomos procedūros būtų nešališki, nediskriminaciniai ir skaidrūs visų rinkos dalyvių jos teritorijoje atžvilgiu.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad už pristatymo paslaugų reguliavimą atsakinga reguliavimo institucija savo užduotis vykdytų laiku ir turėtų tinkamą finansinių ir žmogiškųjų išteklių.

23 SKYRIUS

TELEKOMUNIKACIJŲ PASLAUGOS

23.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šiame skyriuje nustatomi reglamentavimo sistemos, taikomos telekomunikacijų tinklų ir paslaugų, liberalizuotų pagal 17 ir 18 skyrius, teikimui, principai.
2. Šis skyrius netaikomas telekomunikacijų tinklais ir naudojant telekomunikacijų paslaugas perduodamo turinio teikimo ar turinio redakcinės kontrolės paslaugoms.

23.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) susijusios priemonės – su telekomunikacijų tinklu arba paslauga susijusios paslaugos, fizinė infrastruktūra ir kitos priemonės, kurios leidžia ar padeda teikti paslaugas per tą tinklą ar paslaugą arba galėtų tai daryti, ir gali apimti pastatus ar įėjimus į pastatus, pastatų elektros laidų sistemas, antenas, bokštus ir kitas atramines konstrukcijas, vamzdynus, kanalus, stiebus, šulinius ir skirstomąsias spintas;
- b) pagrindinės priemonės – viešojo telekomunikacijų tinklo ar paslaugos priemonės:
 - i) kurias išimtinai ar daugiausia teikia vienas teikėjas arba ribotas teikėjų skaičius ir
 - ii) kurių negalima ekonomiškai arba techniškai pakeisti norint teikti paslaugą;
- c) tinklų sujungimas – viešųjų telekomunikacijų tinklų, kuriais naudojasi tie patys ar skirtingi telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjai, susiejimas, kad vieno teikėjo paslaugų naudotojai galėtų naudotis tarpusavio ryšiu su to paties ar kito teikėjo paslaugų naudotojais ir gauti kitų teikėjų teikiamas paslaugas, nepriklausomai nuo to, ar tas paslaugas teikia susiję teikėjai ar kitas prieigą prie tinklo turintis teikėjas;

- d) interneto prieigos paslaugos – viešosios telekomunikacijų paslaugos, kurios suteikia galimybę Šalies teritorijoje prisijungti prie interneto ir kartu prie visų interneto galinių taškų, nepriklausomai nuo naudojamos tinklo technologijos ir naudojamų galinių įrenginių;
- e) skirtosios linijos – du ar daugiau paskirtųjų taškų jungiančios telekomunikacijų paslaugos ar priemonės, įskaitant virtualiąsias, skirtas specialioms reikmėms ar konkrečiam naudotojui;
- f) didelę įtaką turintis paslaugų teikėjas – telekomunikacijų tinklą arba paslaugų teikėjas, galintis daryti materialinį poveikį dalyvavimo tam tikroje telekomunikacijų tinklą arba paslaugų rinkoje sąlygoms kainos ir pasiūlos požiūriu, nes jis kontroliuoja pagrindines priemones arba turi galimybę pasinaudoti savo padėtimi rinkoje;
- g) tinklo elementai – priemonės arba įranga, skirtos viešajai telekomunikacijų paslaugai teikti, įskaitant ypatybes, funkcijas ir galimybes, kuriomis galima pasinaudoti, kai naudojamos šiomis priemonėmis ar įranga;
- h) numerio perkeliamumas:
 - i) ES Šalies atveju to pageidaujančiam abonentui suteikiama teisė išlaikyti tą patį telefono numerį, fiksuotojo ryšio atveju – toje pačioje vietoje, kai keičiami tos pačios kategorijos viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėjai, nepabloginant kokybės, patikimumo ar patogumo, ir

- ii) Čilės atveju, galutinio naudotojo prašymu jam suteikiama teisė išlaikyti tą patį telefono numerį, kai keičiami viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėjai, nepabloginant kokybės, patikimumo ar patogumo;
- i) viešasis telekomunikacijų tinklas – telekomunikacijų tinklas, naudojamas vien tik ar didžiąja dalimi viešosioms telekomunikacijų paslaugoms teikti iš vieno tinklo galinio taško į kitą;
- j) viešoji telekomunikacijų paslauga – bet kokia plačiajai visuomenei teikiama telekomunikacijų paslauga;
- k) abonentas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris yra sutarties su viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėju dėl tokių paslaugų teikimo šalis;
- l) telekomunikacijos – signalų perdavimas ir priėmimas elektromagnetinėmis priemonėmis;
- m) telekomunikacijų tinklas – perdavimo sistemos ir, jei taikytina, komutavimo ar maršruto parinkimo įranga bei kitos priemonės, įskaitant neaktyvius tinklo elementus, leidžiančios perduoti ir priimti signalus laidinėmis, radijo, optinėmis ar kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis;
- n) telekomunikacijų reguliavimo institucija – įstaiga (-os), kuriai (-ioms) Šalis pavedė reguliuoti telekomunikacijų tinklus ir paslaugas, kurioms taikomas šis skyrius¹;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad telekomunikacijų reguliavimo institucija – bet kuri institucija, kuriai Šalis pavedė užtikrinti šiame skyriuje nustatytų pareigų vykdymą.

- o) telekomunikacijų paslauga – paslauga, kurią visiškai arba daugiausia sudaro signalų, įskaitant transliavimo signalus, perdavimas ir priėmimas telekomunikacijų tinklais, įskaitant transliavimui naudojamus tinklus;
- p) universalioji paslauga – minimalus rinkinys nustatytos kokybės paslaugų, kurios visoje Šalies teritorijoje turi būti teikiamos visiems naudotojams, nepaisant geografinės vietos, už priimtina kainą, ir
- q) naudotojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris naudojasi viešuoju telekomunikacijų tinklu ar paslauga.

23.3 STRAIPSNIS

Telekomunikacijų reguliavimo institucija

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos telekomunikacijų reguliavimo institucija būtų teisiškai atskirta ir funkciškai nepriklausoma nuo bet kokio telekomunikacijų tinklų ir paslaugų teikėjo arba įrangos tiekėjo ir kad jos reguliavimo institucijos priimami sprendimai ir taikomos procedūros būtų nešališki visų rinkos dalyvių atžvilgiu.
2. Šalis, kuriai nuosavybės teise priklauso telekomunikacijų tinklų ir paslaugų teikėjai arba įrangos tiekėjai, arba kuri juos kontroliuoja, užtikrina, kad telekomunikacijų reguliavimo funkcija būtų veiksmingai struktūriškai atskirta nuo veiklos, susijusios su nuosavybės teise ir kontrole.

3. Siekdama užtikrinti telekomunikacijų reguliavimo institucijų nepriklausomumą ir nešališkumą, kiekviena Šalis užtikrina, kad jos telekomunikacijų reguliavimo institucija jokio telekomunikacijų tinklų ir paslaugų teikėjo ar įrangos tiekėjo atžvilgiu neturėtų finansinių interesų ir nevykdytų jų veiklos ar vadovavimo funkcijų.
4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad telekomunikacijų tinklų ir paslaugų teikėjai arba įrangos tiekėjai nedarytų poveikio telekomunikacijų reguliavimo institucijos sprendimams ir procedūroms.
5. Kiekviena Šalis savo telekomunikacijų reguliavimo institucijai suteikia reguliavimo ir priežiūros įgaliojimus ir pakankamai finansinių bei žmogiškųjų išteklių jai pavestoms užduotims vykdyti, kad būtų užtikrintas šiame skyriuje nustatytų pareigų vykdymas. Tokiais įgaliojimais naudojamosi skaidriai ir laiku. Šios užduotys skelbiamos viešai lengvai prieinama ir aiškia forma, ypač jei tos užduotys pavestos daugiau nei vienai institucijai.
6. Kiekviena Šalis savo telekomunikacijų reguliavimo institucijai suteikia įgaliojimus užtikrinti, kad gavę prašymą telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjai nedelsdami pateiktų jai visą informaciją, įskaitant finansinę informaciją, būtina tam, kad telekomunikacijų reguliavimo institucija galėtų vykdyti savo užduotis pagal šį skyrių. Visa pateikta informacija tvarkoma laikantis konfidencialumo reikalavimų.

7. Kiekviena Šalis užtikrina, kad telekomunikacijų tinklų arba paslaugų naudotojas ar teikėjas, kuriam jos telekomunikacijų reguliavimo institucijos sprendimas daro poveikį, turėtų teisę tokį sprendimą apskusti nuo telekomunikacijų reguliavimo institucijos ir kitų sprendimo paveiktų šalių nepriklausomai apeliacinei institucijai. Kol nagrinėjamas skundas, telekomunikacijų reguliavimo institucijos sprendimas galioja, išskyrus atvejus, kai pagal Šalies teisę nustatomos laikinosios priemonės.

23.4 STRAIPSNIS

Leidimas teikti telekomunikacijų tinklus arba paslaugas

1. Jei Šalis reikalauja leidimo teikti telekomunikacijų tinklus arba paslaugas, ji nurodo pagrįstą laikotarpį, kuris paprastai yra reikalingas telekomunikacijų reguliavimo institucijai priimti sprendimą dėl prašymo suteikti leidimą, praneša apie tokį laikotarpį pareiškėjui laikydamasi skaidrumo reikalavimų ir stengiasi sprendimą dėl prašymo priimti per praneštą laikotarpį¹.
2. Visi leidimo išdavimo kriterijai ir taikomos procedūros turi būti kuo paprastesni, objektyvūs, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi. Visi leidimams nustatyti arba su jais susiję įpareigojimai ir sąlygos turi būti nediskriminaciniai, skaidrūs, proporcingi ir susiję su teikiamomis paslaugomis.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šiuo straipsniu neužkertamas kelias Šaliai leisti teikti telekomunikacijų tinklus arba paslaugas pateikus paprasčiausią pranešimą, nelaukiant, kol telekomunikacijų reguliavimo institucija priims sprendimą.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad pareiškėjas raštu būtų informuotas apie priežastis, dėl kurių atsisakyta išduoti leidimą, jis buvo atšauktas arba jam buvo nustatytos konkrečios sąlygos. Jei buvo atsisakyta išduoti leidimą, jis buvo atšauktas arba jam buvo nustatytos konkrečios sąlygos, pareiškėjui suteikiama teisė kreiptis į apeliacinę instituciją.

4. Paslaugų teikėjams taikomi administraciniai mokesčiai, jei yra, turi būti objektyvūs, skaidrūs, nediskriminaciniai ir proporcingi administracinėms išlaidoms, pagrįstai patirtoms valdant, kontroliuojant ir vykdant šiame skyriuje nustatytas pareigas¹.

23.5 STRAIPSNIS

Tinklų sujungimas

Nedarant poveikio 23.9 straipsniui, kiekviena Šalis užtikrina, kad viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjas jos teritorijoje turėtų teisę ir, kai to prašo kitas viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjas jos teritorijoje, būtų įpareigotas derėtis dėl tinklų sujungimo, kad galėtų teikti viešuosius telekomunikacijų tinklus arba paslaugas jos teritorijoje.

¹ Administraciniai mokesčiai neapima mokėjimų už teisę naudoti ribotus išteklius arba pagal įgaliojimus skirtų įnašų už universaliųjų paslaugų teikimą.

23.6 STRAIPSNIS

Prieiga ir naudojimas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kitos Šalies paslaugų teikėjams būtų suteikta prieiga prie viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų ir galimybė jais naudotis pagrįstomis ir nediskriminacinėmis¹ sąlygomis. Ši pareiga taikoma, be kita ko, 2–5 dalims.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kitos Šalies paslaugų teikėjams būtų suteikta prieiga prie viešųjų telekomunikacijų paslaugų, įskaitant privačias skirtąsias linijas, jos teritorijoje ar už jos ribų ir būtų užtikrinta galimybė jomis naudotis, todėl tuo tikslu užtikrina, laikydamasi 5 dalies nuostatų, kad tokiems paslaugų teikėjams būtų leidžiama:
 - a) įsigyti ar nuomoti ir prijungti galinius ar kitus su tinklu sąsają turinčius įrenginius, kurie yra jiems reikalingi jų paslaugoms teikti;
 - b) sujungti privačias nuomojamas ar nuosavybės teise jiems priklausančias linijas su viešaisiais telekomunikacijų tinklais arba kito telekomunikacijų paslaugų teikėjo nuomojamomis ar nuosavybės teise jiems priklausančiomis linijomis, ir
 - c) teikiant paslaugas naudotis jų pačių pasirinktais protokolais, išskyrus atvejus, kai būtina užtikrinti visuomenei galimybę naudotis telekomunikacijų paslaugomis.

¹ Šiame straipsnyje terminas „nediskriminacinės“ reiškia didžiausio palankumo režimą ir nacionalinį režimą, kaip apibrėžta 17.9, 17.11, 18.4 ir 18.5 straipsniuose, taip pat ne mažiau palankiomis sąlygomis nei tos, kurios panašiose situacijose taikomos kitam panašių viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų naudotojui.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kitos Šalies paslaugų teikėjas galėtų naudotis viešaisiais telekomunikacijų tinklais arba paslaugomis informacijai jos teritorijoje ar už jos ribų perduoti, įskaitant tokio paslaugų teikėjo bendrovės vidaus telekomunikacijų ryšius, ir prieiti prie duomenų bazėse ar kitokia kompiuterine forma bet kurios iš Šalių teritorijoje laikomos informacijos.

4. Nepaisant 3 dalies, Šalis gali imtis tokių priemonių, kurios yra būtinos pranešimų saugumui ir konfidencialumui užtikrinti, laikantis reikalavimo, kad taikant tas priemones nebūtų šališkai ar nepagrįstai diskriminuojama ar užslėptai ribojama prekyba paslaugomis.

5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje nebūtų nustatoma jokių viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų prieigos ir naudojimo sąlygų, išskyrus būtinas:

- a) užtikrinti, kad viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjai vykdytų pareigas visuomenei, visų pirma gebėtų sudaryti visuomenei galimybę naudotis jų paslaugomis, arba
- b) apsaugoti viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų techninį vientisumą.

23.7 STRAIPSNIS

Ginčų telekomunikacijų klausimais sprendimas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kilus telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjų ginčui, susijusiam su šiame skyriuje nustatytais teisėmis ir pareigomis, bet kurios iš ginčo šalių prašymu telekomunikacijų reguliavimo institucija per pagrįstą laikotarpį priimtą privalomą vykdyti sprendimą ginčui išspręsti.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad telekomunikacijų reguliavimo institucijos priimtas sprendimas būtų skelbiamas viešai, atsižvelgiant į verslo konfidencialumo reikalavimus pagal jos įstatymus ir kitus teisės aktus. Telekomunikacijų reguliavimo institucija ginčo šalims nurodo visas priežastis, kuriomis grindžiamas sprendimas. Ginčo šalys turi teisę tą sprendimą apskųsti pagal 23.3 straipsnio 7 dalį.
3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad 1 ir 2 dalyse nurodyta procedūra nė vienai ginčo šaliai netrukdytų pagal tos Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus kreiptis į teisminę instituciją.

23.8 STRAIPSNIS

Didelę įtaką turintiems paslaugų teikėjams taikomos konkurencijos apsaugos priemonės

Kiekviena Šalis nustato arba palieka galioti tinkamas priemones, kuriomis siekiama užkirsti kelią viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjams, kurie atskirai arba kartu laikomi didelę įtaką turinčiais paslaugų teikėjais, imtis, be kita ko, šių antikonkurencinių veiksmų ar toliau juos vykdyti:

- a) antikonkurencinio kryžminio subsidijavimo;
- b) konkurenciją pažeidžiančio informacijos, gautos iš konkurentų, naudojimo ir
- c) techninės informacijos apie pagrindines priemones ir komerciškai svarbios informacijos, kuri yra būtina kitiems paslaugų teikėjams teikiant paslaugas, nepateikimo laiku.

23.9 STRAIPSNIS

Sujungimas su didelę įtaką turinčių paslaugų teikėjų tinklais

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad didelę įtaką turintys viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjai užtikrintų tinklų sujungimą bet kuriame tinklo taške, kur tai techniškai įmanoma. Didelę įtaką turintys paslaugų teikėjai tinklų sujungimą užtikrina:

- a) taikydami nediskriminacines sąlygas (įskaitant dėl tarifų, techninių standartų, specifikacijų, kokybės ir techninės priežiūros) ir užtikrindami ne prastesnę kokybę nei ta, kurią jie užtikrina savo pačių panašių paslaugų atžvilgiu arba kurią jų patronuojamosios įmonės ar kitos susijusios įmonės užtikrina panašių paslaugų atžvilgiu;
- b) laiku ir taikydami tokias sąlygas (įskaitant dėl tarifų, techninių standartų ir specifikacijų, kokybės ir techninės priežiūros), kurios yra skaidrios, tinkamos, ekonomiškai pagrįstos ir pakankamai atsietos, kad teikėjui netektų mokėti už tinklo komponentus ar priemones, kurių jam nereikia paslaugai teikti, ir
- c) jei prašoma, kituose taškuose nei daugumai naudotojų siūlomi galiniai tinklo taškai už mokestį, grindžiamą būtinų papildomų priemonių įrengimo sąnaudomis.

2. Kiekviena Šalis viešai skelbia taikytinas tinklų sujungimo su didelę įtaką turinčiu paslaugų teikėju procedūras.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad didelę įtaką turintys paslaugų teikėjai viešai skelbtų atitinkamai savo tinklų sujungimo sutartis arba pavyzdinius tinklų sujungimo pasiūlymus.

23.10 STRAIPSNIS

Prieiga prie didelę įtaką turinčių paslaugų teikėjų pagrindinių priemonių

Kiekviena Šalis savo telekomunikacijų reguliavimo institucijai suteikia įgaliojimus reikalauti, kad jos teritorijoje didelę įtaką turintis paslaugų teikėjas telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjams suteiktų galimybę pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis naudotis jo pagrindinėmis priemonėmis telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikimo tikslais, išskyrus atvejus, kai tai nėra būtina veiksmingai konkurencijai pasiekti remiantis surinktais faktais ir telekomunikacijų reguliavimo institucijos atliktu rinkos vertinimu. Didelę įtaką turinčio paslaugų teikėjo pagrindinės priemonės gali apimti tinklo elementus, skirtųjų linijų paslaugas ir susijusias priemones.

23.11 STRAIPSNIS

Riboti ištekliai

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad ribotų išteklių, įskaitant radijo spektrą, numerius ir panaudos teises, skirstymo ir naudojimo teisių suteikimo procedūros būtų vykdomos atvirai, objektyviai, laiku, skaidriai, nediskriminuojant ir proporcingai ir siekiant bendrojo intereso tikslų. Su naudojimo teisėmis susijusios procedūros, sąlygos ir pareigos grindžiamos objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais.
2. Kiekviena Šalis informaciją apie paskirstytų dažnių juostų naudojimą skelbia viešai, bet išsamiai nurodyti konkrečioms valdžios sektoriaus reikmėms skirto radijo spektro nebūtina.
3. Šalies taikomos spektro skirstymo ir skyrimo bei dažnio valdymo priemonės nėra priemonės, kurios pačios savaime yra nesuderinamos su 17.8 ir 18.7 straipsniais. Todėl, jei tai daro laikydamasi šios Susitarimo dalies, kiekviena Šalis išlaiko teisę nustatyti ir taikyti spektro ir dažnių valdymo priemones, dėl kurių gali būti ribojamas telekomunikacijų paslaugų teikėjų skaičius. Tai apima galimybę dažnių juostas skirstyti atsižvelgiant į esamus ir būsimus poreikius bei spektro prieinamumą.

23.12 STRAIPSNIS

Numerio perkeliamumas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje viešųjų telekomunikacijų paslaugų teikėjai laiku ir pagrįstomis sąlygomis užtikrintų numerio perkeliamumą.

23.13 STRAIPSNIS

Universaliosios paslaugos

1. Kiekviena Šalis turi teisę nustatyti, kokius universaliųjų paslaugų įsipareigojimus ji nori palikti galioti, ir nuspręsti dėl jų aprėpties ir įgyvendinimo.
2. Universaliųjų paslaugų įsipareigojimai patys savaime nelaikomi antikonkurenciniais, jeigu jie vykdomi proporcingai, skaidriai, objektyviai ir nediskriminuojant. Šie įsipareigojimai vykdomi nedarant poveikio konkurencijai ir nesukuriant didesnės naštos nei būtina atsižvelgiant į Šalies nustatytos universaliosios paslaugos pobūdį.
3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad universaliųjų paslaugų teikėjų paskyrimo procedūros būtų atviros visiems viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjams, ir universaliųjų paslaugų teikėjus skiria taikydama veiksmingą, skaidrą ir nediskriminacinį mechanizmą.

4. Jei Šalis nusprendžia finansuoti paslaugų teikėjo universaliųjų paslaugų teikimą, ji užtikrina, kad toks finansavimas neviršytų grynujų sąnaudų, patiriamų dėl universaliųjų paslaugų įsipareigojimo.

23.14 STRAIPSNIS

Informacijos konfidencialumas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjai, gavę konfidencialios informacijos iš kito viešųjų telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikėjo derybų dėl tvarkos procese pagal 23.5, 23.6, 23.9 ir 23.10 straipsnius, tą informaciją naudotų tik tuo tikslu, kuriuo ji buvo pateikta, ir visuomet užtikrintų tokios informacijos konfidencialumą.

2. Kiekviena Šalis užtikrina telekomunikacijų ir susijusių srauto duomenų, perduodamų viešaisiais telekomunikacijų tinklais arba paslaugomis, konfidencialumą, jei tuo tikslu jos taikomomis priemonėmis nėra šališkai ar nepagrįstai diskriminuojama arba užslėptai ribojama prekyba paslaugomis.

23.15 STRAIPSNIS

Užsienio kapitalas

Kalbant apie telekomunikacijų tinklų arba paslaugų teikimą, išskyrus viešąjį radijo programų transliavimą, per komercinio vieneto įsteigimą, Šalis nenustato reikalavimo steigti bendrąją įmonę ar neriboja užsienio kapitalo dalies, nustatydamą procentais išreikštą didžiausią leistiną užsienio kapitalo dalį įmonės kapitale arba bendrą leistiną individualios arba bendros užsienio investicijos vertę.

23.16 STRAIPSNIS

Atvira ir nediskriminacinė interneto prieiga

1. Kiekviena Šalis nustato arba palieka galioti priemones, kuriomis užtikrinama, kad interneto prieigos paslaugų teikėjai tų paslaugų naudotojams suteiktų prieigą prie pasirinktos informacijos, turinio ir paslaugų, kuriuos tie naudotojai galėtų platinti.
2. 1 dalimi nedaromas poveikis Šalies įstatymams ir kitiems teisės aktams, susijusiems su toje dalyje nurodytos informacijos, turinio ar paslaugų teisėtumu.
3. Nepaisant 1 dalies, interneto prieigos paslaugų teikėjai gali įgyvendinti nediskriminacines¹, pagrįstas, skaidrias ir proporcingas tinklo valdymo priemones, atitinkančias Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus.

¹ Atsižvelgiant į Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas išimtis.

4. Kiekviena Šalis nustato arba palieka galioti priemones, kuriomis užtikrinama, kad interneto prieigos paslaugų teikėjai sudarytų sąlygas tų paslaugų naudotojams naudotis jų pasirinktais prietaisais, jei tokie prietaisai nekenkia kitų prietaisų, tinklo ar tinkle teikiamų paslaugų saugumui.

23.17 STRAIPSNIS

Tarptautinis judrusis tarptinklinis ryšys

1. Šalys siekia bendradarbiauti skatinant taikyti skaidrius ir pagrįstus tarptautinio judriojo tarptinklinio ryšio paslaugų tarifus taip, kad būtų padedama skatinti Šalių tarpusavio prekybos augimą ir didinti vartotojų gerovę.

2. Kiekviena Šalis gali imtis veiksmų su tarptautinio judriojo tarptinklinio ryšio tarifais ir tarptinklinio ryšio paslaugų technologinėmis alternatyvomis susijusiam skaidrumui ir konkurencingumui didinti, kaip antai:

- a) užtikrinti, kad informacija apie mažmeninius tarifus būtų lengvai prieinama visuomenei, ir
- b) sumažinti kliūčių naudoti tarptinklinio ryšio technologines alternatyvas, pagal kurias naudotojai, lankydami Šalies teritorijoje iš kitos Šalies teritorijos, galėtų naudotis telekomunikacijų paslaugomis savo pasirinktu prietaisu.

24 SKYRIUS

TARPTAUTINIO JŪRŲ TRANSPORTO PASLAUGOS

24.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis, apibrėžtys ir principai

1. Šiame skyriuje nustatomi tarptautinio jūrų transporto paslaugų liberalizavimo pagal 17, 18 ir 19 skyrius principai.
2. Šiame skyriuje ir 17, 18 ir 19 skyriuose bei 17-A, 17-B ir 17-C prieduose:
 - a) konteinerių stoties ir saugyklos paslaugos – konteinerių laikymas uostų teritorijose arba sausumoje, siekiant juos pripildyti arba ištuštinti, remontuoti ir parengti išsiųsti;
 - b) muitinio įforminimo paslaugos arba muitinės tarpininkų paslaugos – kitos šalies vardu atliekami muitinės formalumai, susiję su krovinių importu, eksportu arba pervežimu, nepriklausomai nuo to, ar ši paslauga yra pagrindinė ar įprastinė papildoma paslaugos teikėjo veikla;

- c) vežimo nuo durų iki durų arba daugiarūšio transporto operacijos – krovinių vežimas su vienu bendru transporto dokumentu, naudojant daugiau nei vienos rūšies transportą, apimant tarptautinio vežimo jūra etapą;
- d) krovinių surinkimo ir paskirstymo paslaugos – tarptautinių krovinių, visų pirma krovinių konteinerių, vežamų į už Šalies teritorijos ribų esančią paskirties vietą, pirminis ir tolesnis vežimas tarp tos Šalies uostų;
- e) krovinių siuntimo paslaugos – krovinių siuntimo organizavimas ir stebėjimas krovinių siuntėjų vardu, apimantis transporto ir susijusių paslaugų pirkimą, dokumentų rengimą ir verslo informacijos teikimą;
- f) tarptautinis krovinytis – krovinytis, vežamas iš vienos Šalies uosto į kitos Šalies uostą arba trečiosios šalies uostą, arba iš vienos Europos Sąjungos valstybės narės uosto į kitos Europos Sąjungos valstybės narės uostą;
- g) tarptautinio jūrų transporto paslaugos – keleivių ar krovinių vežimas jūrų laivais iš vienos Šalies uosto į kitos Šalies uostą arba trečiosios šalies uostą; šios paslaugos apima tiesioginį sutarčių su kitų transporto paslaugų teikėjais sudarymą, siekiant vežimo nuo durų iki durų arba daugiarūšio transporto operacijas atlikti su vienu bendru transporto dokumentu, bet neapima teisės teikti tokių kitų transporto paslaugų;

- h) jūrų transporto tarpininko paslaugos – agento veikla atitinkamoje geografinėje teritorijoje, susijusi su atstovavimu vienos ar kelių laivybos linijų arba laivybos bendrovių verslo interesams šiais tikslais:
- i) jūrų transporto ir susijusių paslaugų rinkodaros ir pardavimo nuo kainos nustatymo iki sąskaitos faktūros išrašymo, važtaraščių išdavimo bendrovių vardu, būtinų susijusių paslaugų pirkimo ir perpardavimo, dokumentų rengimo ir verslo informacijos teikimo arba
 - ii) laivo įplaukimo į uostą arba prireikus krovinių perėmimo organizavimo bendrovių vardu;
- i) pagalbinės jūrų transporto paslaugos – jūrų krovinių tvarkymo paslaugos, muitinio įforminimo paslaugos, konteinerių stoties ir saugyklos paslaugos, jūrų transporto tarpininko paslaugos ir jūrų krovinių siuntimo paslaugos ir
- j) jūrų krovinių tvarkymo paslaugos – krovos bendrovių veikla, įskaitant terminalų operatorių veiklą, bet neįskaitant dokininkų darbo, kai jis organizuojamas nepriklausomai nuo krovos bendrovių ar terminalų operatorių, tiesioginės veiklos; šiai kategorijai priskiriamas šios veiklos organizavimas ir priežiūra:
- i) krovinių pakrovimo į laivą arba iškrovimo iš jo;

- ii) krovinių pritvirtinimo arba atlaisvinimo ir
- iii) krovinių priėmimo arba pristatymo ir saugojimo prieš vežimą arba po iškrovimo.

3. Atsižvelgiant į esamą Šalių tarptautinio jūrų transporto liberalizavimo lygį taikomi šie principai:

- a) Šalys veiksmingai taiko neribojamo patekimo į tarptautines jūrų rinkas ir prekybos komercinėmis ir nediskriminacinėmis sąlygomis principą ir
- b) kiekviena Šalis laivams, plaukiojantiems su kitos Šalies vėliava arba eksploatuojamiems kitos Šalies paslaugų teikėjų, taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji taiko savo laivams, įskaitant patekimo į uostus, naudojimosi uostų infrastruktūra bei paslaugomis ir naudojimosi pagalbėmis jūrų transporto paslaugomis, taip pat susijusių mokesčių ir privalomųjų mokėjimų, muitinės infrastruktūros ir priplaukų bei krovinių pakrovimo ir iškrovimo įrangos skyrimo atžvilgiu.

4. Taikydama 3 dalyje nurodytus principus kiekviena Šalis:

- a) būsimuose susitarimuose su trečiosiomis šalimis dėl jūrų transporto paslaugų, įskaitant sausų ir skystų piltinių krovinių vežimo ir linijinės laivybos paslaugas, nenustato krovinių dalijimosi tvarkos ir per pagrįstą laikotarpį baigia taikyti tokią krovinių dalijimosi tvarką, jei ji nustatyta ankstesniuose susitarimuose, ir

- b) įsigaliojus šiam Susitarimui, panaikina vienašales priemones arba administracines, technines ar kitas kliūtis, kurios galėtų būti užslėptas ribojimas arba turėtų diskriminacinį poveikį laisvam tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikimui, ir jų nenustato.
5. Kiekviena Šalis leidžia kitos Šalies tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams turėti įmonę, įsteigtą ir veikiančią jos teritorijoje laikantis sąlygų, numatytų jos konkrečių įsipareigojimų sąrašė, pateiktame atitinkamai 17-A, 17-B ir 17-C prieduose.
6. Kiekviena Šalis kitos Šalies tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams suteikia galimybę uostuose pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis naudotis šiomis paslaugomis: laivų valdymo, vilkimo pagalbos, aprūpinimo maistu, aprūpinimo kuru ir vandeniu, šiukšlių surinkimo ir atliekų balasto šalinimo, uosto kapitono, pakrantės paslaugomis, būtinomis laivams eksploatuoti, įskaitant aprūpinimą ryšiais, vandeniu ir elektra, skubaus remonto paslaugas, inkaravimo, prieplaukos ir švartavimo paslaugas.
7. Kiekviena Šalis leidžia kitos Šalies tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams perkelti tarp Čilės uostų arba tarp valstybės narės uostų jiems priklausančius arba jų nuomojamus tuščius konteinerius, jei jie nėra už atlygį vežamas kroviny.

25 SKYRIUS

FINANSINĖS PASLAUGOS

25.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas Šalies nustatytoms arba paliktoms galioti priemonėms, susijusioms su:
 - a) kitos Šalies finansų įstaigomis;
 - b) kitos Šalies investuotojais ir tokių investuotojų investicijomis į Šalies teritorijoje esančias finansų įstaigas arba
 - c) tarpvalstybine prekyba finansinėmis paslaugomis.
2. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad 17 skyrius taikomas priemonėms:
 - a) susijusioms su Šalies investuotoju ir to investuotojo investicija į finansinių paslaugų teikėją, kuris nėra finansų įstaiga, ir

- b) išskyrus priemones, susijusias su finansinių paslaugų teikimu, susijusioms su Šalies investuotoju arba to kitos Šalies teritorijoje esančio investuotojo investicija į finansų įstaigą.
3. 17 ir 18 skyrių nuostatos į šio skyriaus taikymo sritį patenkančioms priemonėms taikomos tik tiek, kiek tos nuostatos įtrauktos į šį skyrių ir yra jo dalis.
4. 17.5, 17.16–17.23 ir 18.10 straipsniai yra įtraukti į šį skyrių ir yra jo dalis.
5. 17 skyriaus D skirsnis yra įtrauktas į šį skyrių ir yra jo dalis tik dėl pretenzijų, kad Šalis pažeidė 17.5, 17.16, 17.17, 17.18, 17.19, 17.20 ir 17.21 straipsnius, 25.3 straipsnio 2 dalį arba 25.5 straipsnio 2 dalį.
6. Šis skyrius netaikomas Šalies nustatytoms arba paliktoms galioti priemonėms, susijusioms su:
- a) centrinio banko ar pinigų politiką vykdančios institucijos arba bet kokio kito viešojo subjekto, vykdančio pinigų arba valiutos kurso politiką, veikla;
- b) veikla ar paslaugomis, kurios yra valstybinės senatvės pensijos plano ar įstatymais nustatytos socialinės apsaugos sistemos dalis, arba
- c) Šalies vardu vykdoma veikla ar teikiamomis paslaugomis, kai naudojama Šalies, įskaitant jos viešuosius subjektus, suteikta garantija ar finansiniai ištekliai.

7. Nepaisant 6 dalies, šis skyrius taikomas tiek, kiek Šalis leidžia savo finansų įstaigoms vykdyti veiklą arba teikti paslaugas, nurodytas 6 dalies b arba c punktuose, konkuruojant su viešaisiais subjektais ar finansų įstaigomis.

8. 25.3, 25.5–25.9 straipsniai netaikomi viešiesiems pirkimams.

9. 25.3, 25.5–25.8 straipsniai netaikomi Šalies teikiamoms subsidijoms, įskaitant vyriausybės remiamas paskolas, garantijas ir draudimą.

25.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje ir 25 priede:

- a) Šalies tarpvalstybinių finansinių paslaugų teikėjas – Šalies asmuo, teikiantis finansines paslaugas Šalies teritorijoje ir norintis teikti arba teikiantis finansines paslaugas tarpvalstybiniu mastu;

- b) tarpvalstybinis finansinių paslaugų teikimas arba tarpvalstybinė prekyba finansinėmis paslaugomis – finansinių paslaugų teikimas:
- i) iš vienos Šalies teritorijos į kitos Šalies teritoriją arba
 - ii) Šalies teritorijoje tos Šalies asmens kitos Šalies paslaugos vartotojui;
- c) finansų įstaiga – vienos ar kelių finansinių paslaugų teikėjas, dėl tų paslaugų teikimo reguliuojamas arba prižiūrimas kaip finansų įstaiga pagal Šalies, kurios teritorijoje jis yra įsikūręs, teisę, įskaitant to finansinių paslaugų teikėjo, kurio pagrindinė buveinė yra kitos Šalies teritorijoje, filialus Šalies teritorijoje;
- d) finansinė paslauga – finansinio pobūdžio paslauga, įskaitant draudimo bei su draudimu susijusias paslaugas, bankų ir kitas finansines paslaugas (išskyrus draudimą). Finansinės paslaugos apima šią veiklą:
- i) draudimas ir su draudimu susijusios paslaugos:
 - A) tiesioginis draudimas (įskaitant bendrąjį draudimą):
 - 1) gyvybės ir
 - 2) ne gyvybės;

- B) perdraudimas ir pakartotinis perdraudimas (retrocesija);
 - C) draudimo tarpininkavimas, kaip antai brokerio paslaugos ir atstovavimas, ir
 - D) su draudimu susijusios pagalbinės paslaugos, pavyzdžiui, konsultavimas, aktuario paslaugos, rizikos vertinimas ir žalos sureguliuavimo paslaugos, ir
- ii) bankų ir kitos finansinės paslaugos (išskyrus draudimą):
- A) indėlių ir kitų grąžintinų sumų priėmimas iš gyventojų;
 - B) visų rūšių skolinimas, įskaitant vartojimo kreditus, hipotekos kreditus, faktoringą ir komercinių sandorių finansavimą;
 - C) finansinė nuoma;
 - D) visos mokėjimo ir pinigų pervedimo paslaugos, įskaitant kredito ir debeto korteles bei debeto korteles su atidėtojo lėšų nurašymo funkcija, kelionės čekius ir banko vekselius;
 - E) garantijos ir įsipareigojimai;

- F) prekyba savo arba klientų sąskaita biržoje, nebiržinėje rinkoje ar kitur šiomis priemonėmis:
- 1) pinigų rinkos priemonėmis (įskaitant čekius, vekselius, indėlių sertifikatus);
 - 2) užsienio valiuta;
 - 3) išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, įskaitant ateities ir pasirinkimo sandorius;
 - 4) valiutos kurso ir palūkanų normų priemonėmis, įskaitant tokius produktus kaip apsikeitimo sandoriai ir išankstiniai palūkanų normų sandoriai;
 - 5) perleidžiamaisiais vertybiniais popieriais arba
 - 6) kitomis perleidžiamosiomis priemonėmis ir finansiniu turtu, įskaitant tauriųjų metalų lydinius;
- G) dalyvavimas leidžiant visų rūšių vertybinius popierius, įskaitant vertybinių popierių emisijos organizavimą ir vykdymą ir agento paslaugas (viešai ar neviešai) platinant vertybinius popierius, ir su tokiu vertybinių popierių leidimu susijusių paslaugų teikimas;
- H) tarpininkavimas pinigų rinkoje;

- D) turto valdymas, kaip antai grynujų pinigų arba portfelio valdymas, visų formų kolektyvinių investicijų valdymas, pensijų fondų valdymas, pasaugos, depozitoriumo ir patikos fondų paslaugos;
 - J) atsiskaitymas už finansinį turtą, įskaitant vertybinius popierius, išvestines priemones ir kitas perleidžiamąsias priemones, ir tarpuskaita;
 - K) finansinės informacijos teikimas ir perdavimas bei finansinių duomenų tvarkymas ir susijusios programinės įrangos teikimas ir
 - L) konsultavimo, tarpininkavimo ir kitos pagalbinės finansinės paslaugos, susijusios su veikla, išvardyta A–K punktuose, įskaitant informaciją apie kreditus ir jų analizę, investicijų ir investicinių portfelių tyrimus bei konsultacijas dėl jų, konsultacijas dėl įsigijimo ir įmonių pertvarkymo bei strategijos;
- e) Šalies finansinių paslaugų teikėjas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, ketinantis teikti arba teikiantis finansines paslaugas, bet ne viešasis subjektas;
- f) investicija – 17.2 straipsnyje apibrėžta investicija, išskyrus investicijas šio skyriaus ir 25 priedo tikslais, susijusias su paskolomis ir skolos priemonėmis:
- i) finansų įstaigai suteikta paskola ar jos išleista skolos priemonė yra laikoma investicija su sąlyga, kad Šalies, kurios teritorijoje yra ta finansų įstaiga, ji laikoma reguliuojamuoju kapitalu, ir

ii) finansų įstaigos suteikta paskola ar jai priklausanti skolos priemonė, išskyrus finansų įstaigai suteiktas paskolas ar jos išleistas skolos priemones, nurodytas i papunktyje, investicija nelaikomos;

siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tarpvalstybinių finansinių paslaugų teikėjo suteikta paskola ar jam priklausanti skolos priemonė, išskyrus finansų įstaigai suteiktas paskolas ar jos išleistas skolos priemones, laikoma investicija 17 skyriaus tikslais, jei ta paskola ar skolos priemonė atitinka 17.2 straipsnio k dalyje nustatytus investicijos apibrėžties kriterijus;

g) Šalies investuotojas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, siekiantis investuoti, investuojantis arba investavęs į finansų įstaigas Šalies teritorijoje;

h) Šalies juridinis asmuo:

i) ES Šalies atveju: juridinis asmuo, įsteigtas arba organizuotas pagal Sąjungos arba bent vienos iš jos valstybių narių teisę ir Europos Sąjungos teritorijoje vykdomas didelę ūkinės veiklos dalį¹, ir

ii) Čilės atveju: juridinis asmuo, įsteigtas arba organizuotas pagal Čilės teisę ir Čilės teritorijoje vykdomas didelę ūkinės veiklos dalį,

¹ Atsižvelgdama į savo pranešimą apie Europos bendrijos steigimo sutartį PPO (WT/REG39/1) ES Šalis laiko, kad sąvoka „veiksminga ir nuolatinė sąsaja“ su valstybės narės ūkiu, įtvirtinta SESV 54 straipsnyje, yra lygiavertė sąvokai „didelė ūkinės veiklos dalis“.

- i) nauja finansinė paslauga – finansinio pobūdžio paslauga, įskaitant paslaugas, susijusias su esamais ir naujais produktais ar produktų pristatymo būdu, kurios Šalies teritorijoje neteikia joks finansinių paslaugų teikėjas, tačiau kuri yra teikiama kitos Šalies teritorijoje;
- j) viešasis subjektas:
 - i) Šalies valdžios institucija, centrinis bankas ar pinigų politiką vykdanči institucija arba Šaliai nuosavybės teise priklausantis ar jos kontroliuojamas subjektas, kurio pagrindinė veikla – vykdyti valdžios sektoriaus pavestas funkcijas arba veiklą valdžios sektoriaus tikslais, neįskaitant subjektų, kurių pagrindinė veikla – teikti finansines paslaugas komercinėmis sąlygomis, arba
 - ii) privatus subjektas tuo atveju, kai jis atlieka įprastines centrinio banko ar pinigų politiką vykdančios institucijos funkcijas, ir
- k) savireguliacijos organizacija – ne valdžios sektoriaus organizacija, įskaitant vertybinių popierių ar ateities sandorių biržą ar rinką, tarpuskaitos agentūrą, kitą organizaciją ar asociaciją, kai taikytina, pagal statutą ar centrinės, regioninės ar vietos valdžios ar jos institucijų įgaliojimu vykdanči finansinių paslaugų teikėjų arba finansų įstaigų reguliacijos ar priežiūros funkcijas.

25.3 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies investuotojams į finansų įstaigas ir įmonėms, esančioms investicijomis į finansų įstaigas, jų steigimo atžvilgiu taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose¹ taiko savo investuotojams į finansų įstaigas ir jų įmonėms, kurios yra finansų įstaigos.
2. Kiekviena Šalis kitos Šalies investuotojams į finansų įstaigas ir jų investicijoms į finansų įstaigas jų veikimo atžvilgiu taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose² taiko savo investuotojams į finansų įstaigas ir jų investicijoms į finansų įstaigas.
3. Šalies pagal 1 ir 2 dalis taikomas režimas yra:
 - a) kalbant apie Čilės regioninę ar vietos valdžią – režimas, kuris yra ne mažiau palankus nei didžiausio palankumo režimas, kurį panašiose situacijose to lygmens valdžia taiko savo teritorijoje Čilės investuotojams į finansų įstaigas ir jų investicijoms į finansų įstaigas;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, ar režimas taikomas „panašiose situacijose“, turi būti nustatoma kiekvienu atveju atskirai, atliekant faktais grindžiamą analizę, ir priklauso nuo situacijų visumos.

² Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, ar režimas taikomas „panašiose situacijose“, turi būti nustatoma kiekvienu atveju atskirai, atliekant faktais grindžiamą analizę, ir priklauso nuo situacijų visumos.

- b) kalbant apie valstybės narės visų lygmenų valdžios sektorių – režimas, kuris yra ne mažiau palankus nei didžiausio palankumo režimas, kurį panašiose situacijose tas valdžios sektorius taiko savo teritorijoje tos valstybės narės investuotojams į finansų įstaigas ir jų investicijoms į finansų įstaigas¹.

25.4 STRAIPSNIS

Viešieji pirkimai

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje įsisteigusioms kitos Šalies finansų įstaigoms būtų taikomas režimas, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose taiko savo finansų įstaigoms bet kurios priemonės, susijusios su perkančiųjų subjektų prekių ar paslaugų pirkimu valdžios sektoriaus tikslais, atžvilgiu.
2. Šiame straipsnyje numatyta pareiga dėl nacionalinio režimo ir toliau taikoma atsižvelgiant į saugumą ir bendrąsias išimtis, kaip nustatyta 28.3 straipsnyje.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad valstybės narės visų lygmenų valdžios sektoriaus taikomas režimas, kai taikytina, apima regioninį ir vietos valdžios lygmenį.

25.5 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies investuotojams į finansų įstaigas ir įmonėms, esančioms investicijomis į finansų įstaigas, jų steigimo atžvilgiu taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose¹ taiko trečiosios šalies investuotojams į finansų įstaigas ir jų įmonėms, kurios yra finansų įstaigos.
2. Kiekviena Šalis kitos Šalies investuotojams į finansų įstaigas ir jų investicijoms į finansų įstaigas jų veikimo atžvilgiu taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ji panašiose situacijose² taiko trečiosios šalies investuotojams į finansų įstaigas ir jų investicijoms į finansų įstaigas.
3. 1 ir 2 dalys netaikomos įpareigojančiomis Šalių suteikti kitos Šalies investuotojams į finansų įstaigas arba jų investicijoms į finansų įstaigas pagal bet kurį režimą teikiamą naudą, gaunamą dėl priemonių, kuriomis numatomas standartų, be kita ko, standartų ar kriterijų, taikomų fizinio asmens ar įmonės leidimų, licencijų ar sertifikatų išdavimui ekonominei veiklai vykdyti, arba prudencinių priemonių pripažinimas.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, ar režimas taikomas „panašiose situacijose“, turi būti nustatoma kiekvienu atveju atskirai, atliekant faktais grindžiamą analizę, ir priklauso nuo situacijų visumos.

² Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad tai, ar režimas taikomas „panašiose situacijose“, turi būti nustatoma kiekvienu atveju atskirai, atliekant faktais grindžiamą analizę, ir priklauso nuo situacijų visumos.

4. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad 1 ir 2 dalyse nurodytas režimas neapima investicinių ginčų sprendimo procedūrų ar mechanizmų, numatytų kitose tarptautinėse investicijų sutartyse arba kituose prekybos susitarimuose. Kitų tarptautinių investicijų sutarčių arba prekybos susitarimų esminės nuostatos savaime nėra laikomos 1 ir 2 dalyse nurodytu režimu, taigi jomis negali būti pažeidžiamas šis straipsnis, jei nėra Šalies nustatytų arba paliktų galioti priemonių. Pagal tokias esmines nuostatas Šalies taikomos priemonės gali būti laikomos režimu pagal šį straipsnį ir taip pažeisti šį straipsnį.

25.6 STRAIPSNIS

Patekimas į rinką

1. 25-1 ir 25-2 priedėlių B skirsniuose išvardytuose sektoriuose ar subsektoriuose, kuriuose prisiimami su patekimu į rinką susiję įsipareigojimai, Šalis kitos Šalies investuotojų finansų įstaigų patekimo į rinką įsisteigiant ar veikiant atžvilgiu nenustato arba nepalieka galioti (nei visos savo teritorijos mastu, nei pagal teritorinį padalijimą) priemonės, kuria:

- a) ribojamas finansų įstaigų skaičius, nustatant kiekybines kvotas, monopolius, išimtinę teisę turinčius paslaugų teikėjus ar ekonominių poreikių analizės reikalavimą;
- b) ribojama bendra finansinių paslaugų sandorių arba turto vertė, nustatant kiekybines kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą;

- c) ribojamas bendras finansinių paslaugų operacijų skaičius arba bendra finansinių paslaugų produkcijos apimtis, išreikšti nustatytais kiekybiniais vienetais, nustatant kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą;
- d) ribojamas fizinių asmenų, kurie gali būti įdarbinti konkrečiame finansinių paslaugų sektoriuje arba kuriuos gali įdarbinti finansų įstaiga ir kurie yra reikalingi konkrečiai finansinei paslaugai teikti ir tiesiogiai susiję su jos teikimu, bendras skaičius, nustatant kiekybines kvotas ar ekonominių poreikių analizės reikalavimą, arba
- e) ribojama arba reikalaujama, kad būtų steigiami konkrečių rūšių teisės subjektai arba bendrosios įmonės, per kurias finansų įstaiga galėtų teikti paslaugą.

2. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šiuo straipsniu Šaliai neužkertamas kelias reikalauti, kad finansų įstaigos tam tikras finansines paslaugas teiktų per atskirus teisės subjektus, jei pagal tos Šalies teisę nemažo skaičiaus finansų įstaigos teikiamų finansinių paslaugų negali teikti vienas subjektas.

25.7 STRAIPSNIS

Tarpvalstybinis finansinių paslaugų teikimas

1. 18.4, 18.5, 18.6 ir 18.7 straipsniai įtraukiami į šį skyrių bei tampa jo dalimi ir taikomi priemonėms, kurios daro poveikį tarpvalstybinių finansinių paslaugų teikėjams, kurie teikia 25-1 ir 25-2 priedėlių A skirsniuose nurodytas finansines paslaugas.

2. Šalis leidžia jos teritorijoje įsikūrusiems asmenims ir bet kur įsikūrusiems jos fiziniams asmenims įsigyti finansines paslaugas iš kitos Šalies teritorijoje įsikūrusių kitos Šalies tarpvalstybinių finansinių paslaugų teikėjų. Šia pareiga nereikalaujama, kad Šalis leistų tokiems teikėjams vykdyti veiklą ar siūlyti paslaugas jos teritorijoje. Šios pareigos tikslais Šalis gali apibrėžti terminus „vykdyti veiklą“ ir „siūlyti paslaugas“, jei tos apibrėžtys neprieštaruja šio straipsnio 1 daliai.

3. Nedarydama poveikio kitoms tarpvalstybinės prekybos finansinėmis paslaugomis prudencinio reguliavimo priemonėms, Šalis gali reikalauti, kad kitos Šalies tarpvalstybinių finansinių paslaugų teikėjai ir finansinės priemonės būtų registruojami arba kad jiems būtų išduodamas leidimas.

25.8 STRAIPSNIS

Vyresnioji vadovybė ir direktorių valdybos

Šalis nereikalauja, kad jos teritorijoje įsisteigusi kitos Šalies finansų įstaiga skirtų kokios nors konkrečios pilietybės fizinius asmenis direktorių valdybos nariais arba į vyresniosios vadovybės, kaip antai valdytojų ar vadovų, pozicijas.

25.9 STRAIPSNIS

Veiklos rezultatų reikalavimai

1. Šalis dėl kitos Šalies ar trečiosios šalies finansų įstaigų įsisteigimo ar veikimo jos teritorijoje nenustato jokių reikalavimų ir neužtikrina jų vykdymo arba neužtikrina jokių įsipareigojimų vykdymo:
 - a) eksportuoti tam tikrą prekių ar paslaugų kiekį ar procentinę dalį;
 - b) pasiekti tam tikrą vidaus turinio mastą ar procentinę dalį;
 - c) įsigyti ar naudoti jos teritorijoje pagamintas prekes ar teikiamas paslaugas arba suteikti joms pirmenybę, arba įsigyti prekes ar paslaugas iš fizinių asmenų ar įmonių jos teritorijoje;
 - d) kaip nors susieti importo apimtį ar vertę su eksporto apimtimi ar verte arba užsienio valiutos įplaukų suma, susijusia su tokia finansų įstaiga;
 - e) riboti tokios finansų įstaigos gaminamų prekių ar teikiamų paslaugų pardavimą jos teritorijoje, tą pardavimą kaip nors susiejant su jos eksporto arba užsienio valiutos įplaukų apimtimi ar verte;
 - f) perduoti technologijas, gamybos procesus ar kitas nuosavybės teisėmis saugomas žinias fiziniam asmeniui ar įmonei jos teritorijoje;

- g) konkrečiai regioninei ar pasaulinei rinkai skirtas pagamintas prekes tiekti ar teikiamas paslaugas teikti vien tik iš Šalies teritorijos;
- h) jos teritorijoje įkurti tos finansų įstaigos būstinę konkrečiam už Šalies teritoriją platesniam pasaulio regionui ar pasaulinei rinkai;
- i) įdarbinti tam tikrą skaičių ar procentinę dalį jos piliečių arba
- j) riboti eksportą ar pardavimą eksportui.

2. Šalis nenustato sąlygų, pagal kurias pranašumo, susijusio su Šalies ar trečiosios šalies finansų įstaigų steigimu ar veikimu jos teritorijoje, įgijimas ar tolesnis naudojimasis juo siejamas su atitiktimi bet kuriam iš šių reikalavimų:

- a) pasiekti tam tikrą vidaus turinio mastą ar procentinę dalį;
- b) įsigyti ar naudoti jos teritorijoje pagamintas prekes ar teikiamas paslaugas arba suteikti joms pirmenybę, arba įsigyti prekes ar paslaugas iš fizinių asmenų ar įmonių jos teritorijoje;
- c) kaip nors susieti importo apimtį ar vertę su eksporto apimtimi ar verte arba užsienio valiutos įplaukų suma, susijusia su tokia finansų įstaiga;

d) riboti tokios finansų įstaigos gaminamų prekių ar teikiamų paslaugų pardavimą jos teritorijoje, tą pardavimą kaip nors susiejant su jos eksporto arba užsienio valiutos įplaukų apimtimi ar verte, arba

e) riboti eksportą ar pardavimą eksportui.

3. 2 dalis nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti sąlygų, pagal kurias pranašumo, susijusio su Šalies ar trečiosios šalies investuotojo finansų įstaigų steigimu ar veikimu jos teritorijoje, įgijimas ar tolesnis naudojimas juo susiejamas su reikalavimu jos teritorijoje vykdyti gamybą, teikti paslaugą, mokytį ar įdarbinti darbuotojus, statyti ar plėsti konkrečius įrenginius ar vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą.

4. 1 dalies f punktas netaikomas, jeigu:

a) Šalis leidžia naudotis intelektinės nuosavybės teise pagal TRIPS sutarties 31 arba 31a straipsnį arba nustato arba palieka galioti priemones, kurias taikant atskleidžiami duomenys arba nuosavybės teisėmis saugoma informacija, patenkantys į TRIPS sutarties 39 straipsnio 3 dalies taikymo sritį ir atitinkantys tą dalį, arba

b) atitinkamas reikalavimas yra nustatomas arba įsipareigojimo vykdymas yra užtikrinamas teismo, administracinio teismo ar konkurencijos institucijos, siekiant ištaisyti praktiką, kuria, kaip nustatyta po teisminės ar administracinės procedūros, pažeista Šalies konkurencijos teisė.

5. 1 dalies a, b ir c punktai ir 2 dalies a ir b punktai netaikomi prekių ar paslaugų kvalifikaciniams reikalavimams, kiek tai susiję su dalyvavimu eksporto skatinimo ir užsienio pagalbos programose.
6. 2 dalies a ir b punktai netaikomi reikalavimams, kuriuos importuojanti Šalis nustato dėl prekių turinio, būtino, kad prekės tenkintų lengvatinių muitų tarifų ar lengvatinių kvotų taikymo sąlygas.
7. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šis straipsnis nelaikomas reikalavimu Šaliai leisti teikti tam tikrą paslaugą tarpvalstybiniu mastu, jeigu ta Šalis nustato ar toliau taiko tokių paslaugų teikimo apribojimus ar draudimus, kurie atitinka išlygas, sąlygas ar kvalifikacijas, nustatytus sektoriui, subsektoriui ar veiklai, išvardytiems 25 priede.
8. Šis straipsnis nedaro poveikio Šalies įsipareigojimams pagal PPO steigimo sutartį.

25.10 STRAIPSNIS

Susitarimo neatitinkančios priemonės

1. 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 ir 25.9 straipsniai netaikomi:
 - a) esamoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, kurios paliekamos galioti:
 - i) ES Šalies atveju:
 - A) Europos Sąjungos lygmeniu, kaip nustatyta 25-1 priedėlio C skirsnyje;
 - B) valstybės narės centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 25-1 priedėlio C skirsnyje;
 - C) valstybės narės regioninės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 25-1 priedėlio C skirsnyje, arba
 - D) vietos valdžios lygmeniu, ir
 - ii) Čilės atveju:
 - A) centrinės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 25-2 priedėlio C skirsnyje;

B) B) regioninės valdžios lygmeniu, kaip nustatyta 25-2 priedėlio C skirsnyje, arba

C) vietos valdžios lygmeniu,

b) pratęstoms ar skubiai atnaujintoms Susitarimo neatitinkančioms priemonėms, nurodytoms a punkte, arba

c) bet kokiam šios dalies a punkte nurodytos Susitarimo neatitinkančios priemonės pakeitimui tiek, kiek dėl to pakeitimo nesumažėja prieš pat pakeitimą buvusi priemonės atitiktis 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 ar 25.9 straipsniams.

2. 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 ir 25.9 straipsniai netaikomi priemonėms, kurias Šalis taiko dėl Šalies atitinkamai 25-1 ir 25-2 priedėlių D skirsnyje nurodytų sektorių, subsektorių ar veiklos.

3. Šalis pagal po šio Susitarimo įsigaliojimo dienos priimtas priemones, numatytas atitinkamai 25-1 ir 25-2 priedėlių D skirsnyje, nereikalauja, kad kitos Šalies investuotojas dėl savo pilietybės parduotų ar kitaip perleistų savo finansų įstaigą, kuri egzistuoja tuo metu, kai priemonė įsigalioja.

4. 25.6 straipsnis netaikomas priemonėms, kurias Šalis taiko dėl Šalies atitinkamai 25-1 ir 25-2 priedėlių B skirsnyje nurodytų sektorių, subsektorių ar veiklos.

5. Jei Šalis yra nustačiusi išlygą dėl 17.9, 17.11, 17.12, 17.13, 18.4 arba 18.5 straipsnių 17-A arba 17-B priede, ta išlyga taip pat laikoma išlyga dėl atitinkamai 25.3, 25.5, 25.7, 25.8 arba 25.9 straipsnių tiek, kiek toje išlygoje nurodytai priemonei, sektoriui, subsektoriui ar veiklai taikomas šis skyrius.

25.11 STRAIPSNIS

Prudencinė išlyga

1. Nė viena šio Susitarimo nuostata Šaliai neužkertamas kelias nustatyti arba palikti galioti priemones dėl prudencinių prižasčių, kaip antai siekiant:

- a) apsaugoti investuotojus, indėlininkus, draudėjus ar finansinių paslaugų teikėją patikėtiniu paskyrusius asmenis arba
- b) užtikrinti Šalies finansų sistemos vientisumą ir stabilumą.

2. Jei tokios priemonės neatitinka šios Susitarimo dalies nuostatų, jomis neturi būti naudojamosi siekiant išvengti Šalies įsipareigojimų ar pareigų pagal šią Susitarimo dalį.

25.12 STRAIPSNIS

Informacijos tvarkymas

Nė viena šios Susitarimo dalies nuostata nėra laikoma reikalavimu Šaliai atskleisti informaciją, susijusią su atskirų vartotojų reikalais ir sąskaitomis, arba viešųjų subjektų turimą konfidencialią ar privačią informaciją.

25.13 STRAIPSNIS

Vidaus reglamentavimas ir skaidrumas

1. 20 skyrius, išskyrus 20.1 straipsnio 5 dalies c–f punktus, ir 36 skyrius netaikomi Šalies priemonėms, patenkančiomis į šio skyriaus taikymo sritį.
2. Kiekviena Šalis, kiek tai praktiškai įmanoma ir taip, kad tai neprieštarautų jos pačios teisei priemonių nustatymo sistemai:
 - a) iš anksto paskelbia:
 - i) savo visuotinio taikymo įstatymus ir kitus teisės aktus, kuriuos ji siūlo priimti dėl dalykų, patenkančių į šio skyriaus taikymo sritį, arba

- ii) dokumentus, kuriuose pateikiama pakankamai informacijos apie tokius galimus naujus įstatymus ir kitus teisės aktus, kad suinteresuotieji asmenys ir kita Šalis galėtų įvertinti, ar gali būti padarytas didelis poveikis jų interesams ir koku mastu;
- b) suinteresuotiesiems asmenims ir kitai Šaliai pagrįstai suteikia galimybę pateikti pastabų dėl pagal a punktą pasiūlytų įstatymų ir kitų teisės aktų arba paskelbtų dokumentų;
- c) atsižvelgia į visas pastabas, pateiktas pagal b punktą, ir
- d) nustato pagrįstą laikotarpį nuo įstatymų ir kitų teisės aktų paskelbimo pagal a punkto i papunktį iki dienos, kurią finansinių paslaugų teikėjai privalo jų laikytis.

3. Šis straipsnis taikomas Šalies priemonėms, susijusioms su licencijų išdavimo reikalavimais ir procedūromis, kvalifikaciniais reikalavimais ir procedūromis, ir tik tuose sektoriuose, dėl kurių Šalis yra prisiėmusi konkrečių įsipareigojimų pagal šį skyrių, ir tik tiek, kiek tie konkretūs įsipareigojimai yra taikomi.

4. Jei Šalis nustato arba palieka galioti priemones, susijusias su leidimu teikti finansinę paslaugą, ji užtikrina, kad:

- a) tos priemonės būtų grindžiamos objektyviais ir skaidriais kriterijais¹;
- b) leidimo išdavimo procedūros būtų nešališkos ir tinkamos, kad pareiškėjai galėtų įrodyti, jog tenkina reikalavimus, jei tokie reikalavimai taikomi, ir

¹ Tokie kriterijai gali būti, be kita ko, kompetencija ir gebėjimas teikti paslaugą, įskaitant gebėjimą tą daryti laikantis Šalies norminių reikalavimų. Kompetentingos institucijos gali nuspręsti, kokį lyginamąjį svorį suteikti kiekvienam kriterijui.

c) pačiomis leidimo išdavimo procedūromis nebūtų nepagrįstai trukdoma įvykdyti reikalavimus.

5. Jei Šalis reikalauja leidimo¹ finansinei paslaugai teikti, ji nedelsdama paskelbia ar kitu būdu paviešina informaciją, kuri yra reikalinga, kad pareiškėjas įvykdytų tokio leidimo gavimo, išlaikymo, dalinio keitimo ir pratęsimo reikalavimus ir procedūras. Tokia informacija – tai, jei ji turima, be kita ko:

- a) tokio leidimo gavimo, išlaikymo, dalinio keitimo ir pratęsimo reikalavimai ir procedūros;
- b) atitinkamų kompetentingų institucijų kontaktiniai duomenys;
- c) sprendimų, susijusių su prašymais, apskundimo ar peržiūros procedūros;
- d) stebėsenos, kaip laikomasi licencijų ir kvalifikacijų sąlygų, procedūros arba jų vykdymo užtikrinimo procedūros ir
- e) visuomenės dalyvavimo galimybės, pavyzdžiui, dalyvaujant klausymuose ar teikiant pastabas.

¹ Šiame skyriuje terminas „leidimas“ reiškia leidimą teikti finansinę paslaugą ir yra suteikiamas užbaigus procedūrą, kurią pareiškėjas privalo atlikti, kad įrodytų atitiktį licencijų išdavimo reikalavimams arba kvalifikaciniams reikalavimams.

6. Jei Šalis reikalauja leidimo teikti finansinę paslaugą, tos Šalies kompetentingos institucijos:
- a) kiek tai praktiškai įmanoma, leidžia pareiškėjui pateikti prašymą bet kuriuo metu ištisus metus¹;
 - b) jeigu yra nustatytas konkretus prašymo pateikimo laikotarpis, suteikia pagrįstą laikotarpį prašymui pateikti;
 - c) prašymą pradeda tvarkyti nepagrįstai nedelsdama;
 - d) elektroninėmis priemonėmis teikiamus prašymus stengiasi priimti tokiomis pačiomis sąlygomis kaip popierinius prašymus ir
 - e) vietoje dokumentų originalų priima dokumentų, kurių autentiškumas patvirtintas pagal Šalies teisę, kopijas, išskyrus atvejus, kai jos reikalauja pateikti dokumentų originalus, kad būtų apsaugotas leidimų išdavimo proceso vientisumas.
7. Kiekviena Šalis stengiasi, kad leidimų išdavimo procedūros bei formalumai būtų kuo paprastesni, ir be reikalo neapsunkina ir nevilkina finansinių paslaugų teikimo.
8. Kiekviena Šalis stengiasi nustatyti orientacinį laikotarpį, per kurį prašymas turi būti baigtas tvarkyti, ir pareiškėjo prašymu nepagrįstai nedelsdama pateikia informaciją apie prašymo tvarkymo būseną.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad kompetentingoms institucijoms netaikomas reikalavimas nagrinėti prašymus ne oficialiomis darbo valandomis ir ne darbo dienomis.

9. Jei kompetentinga institucija mano, kad tvarkymui pagal Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus prašymas nėra išsamus, per pagrįstą laikotarpį ir kiek tai praktiškai manoma:

- a) informuoja pareiškėją, kad prašymas nėra išsamus;
- b) pareiškėjo prašymu nurodo, kokios papildomos informacijos reikia prašymui užpildyti, arba kitaip paaiškina, kodėl prašymas laikomas neišsamiu, ir
- c) suteikia pareiškėjui galimybę¹ pateikti papildomos informacijos, kurios reikia prašymui užpildyti.

10. Jei nė vienas iš 9 dalies a, b ar c punktuose nurodytų veiksmų neįmanomas, o prašymas atmetamas dėl to, kad jis yra neišsamus, kompetentingos institucijos vis tiek užtikrina, kad pareiškėjas per pagrįstą laikotarpį būtų apie tai informuotas.

11. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos kompetentingos institucijos pateiktų pareiškėjams jų taikomų leidimo išdavimo mokesčių² sąrašą arba informaciją apie tai, kaip nustatomos mokesčių sumos, ir nenaudoja šių mokesčių kaip priemonės Šalies įsipareigojimams ar pareigoms išvengti.

¹ Dėl tokios galimybės kompetentinga institucija neprivalo pratęsti terminų.

² Leidimo išdavimo mokesčiai neapima gamtos išteklių naudojimo, aukciono, konkurso mokesčių ar kitų nediskriminacinių priemonių, kuriomis suteikiamos koncesijos, arba pagal įgaliojimus skirtų įnašų už universaliųjų paslaugų teikimą.

12. Kompetentinga institucija sprendimus priima būdama nepriklausoma ir neatskaitinga jokiam paslaugas, kurioms reikia licencijos ar leidimo, teikiančiam asmeniui.

13. Kiekviena Šalis užtikrina, kad prašymas būtų išnagrinėtas ir galutinis sprendimas dėl jo būtų priimtas per pagrįstą laikotarpį nuo visiškai užpildyto prašymo pateikimo dienos ir kad pareiškėjui kiek įmanoma būtų raštu pranešta apie sprendimą dėl jo prašymo.

12. Jeigu kompetentinga institucija prašymą atmeta, apie tai pareiškėjo prašymu arba kompetentingos institucijos iniciatyva nepagrįstai nedelsiant raštu pranešama pareiškėjui. Kiek tai praktiškai įmanoma, pareiškėjui pranešamos prašymo atmetimo priežastys ir nurodomas laikotarpis, per kurį sprendimą galima apskųsti. Pareiškėjui turėtų būti leista per pagrįstos trukmės laikotarpį dar kartą pateikti prašymą.

15. Jei reikalaujama egzamino, kad būtų galima išduoti leidimą, kompetentinga institucija užtikrina, kad tokie egzaminai būtų rengiami pagrįstai dažnais intervalais, ir nustato pagrįstą laikotarpį, per kurį pareiškėjai galėtų prašyti laikyti egzaminą.

16. Kiekviena Šalis užtikrina, kad suteiktas leidimas įsigaliojūt nepagrįstai nedelsiant pagal jame nurodytas sąlygas.

25.14 STRAIPSNIS

Šalies teritorijoje naujos finansinės paslaugos

1. Šalis leidžia kitos Šalies finansų įstaigai, išskyrus filialus, teikti naujas finansines paslaugas, kurias ji pagal savo teisę panašiomis aplinkybėmis leistų teikti savo finansų įstaigoms, su sąlyga, kad dėl tokių naujų finansinių paslaugų įdiegimo nereikia priimti naujų arba iš dalies keisti galiojančių įstatymų ar kitų teisės aktų.
2. Šalis gali nustatyti institucinę ir teisinę naujos finansinės paslaugos teikimo formą ir reikalauti leidimo tai paslaugai teikti. Jei tokio leidimo reikalaujama, sprendimas dėl jo priimamas per pagrįstą laikotarpį, o jo neišduoti galima tik dėl prudencinių priežasčių.
3. Šiuo straipsniu Šalies finansų įstaigoms neužkertamas kelias teikti prašymą kitai Šaliai svarstyti leidimą teikti finansinę paslaugą, kuri neteikiama nė vienos iš Šalių teritorijoje. Tokiam prašymui taikoma jį gaunančiosios Šalies teisė, o pareigos pagal šį straipsnį netaikomos.

25.15 STRAIPSNIS

Savireguliuavimo organizacijos

Jei Šalis reikalauja, kad kitos Šalies finansų įstaiga arba tarpvalstybinių finansinių paslaugų teikėjas būtų savireguliuavimo organizacijos narys, dalyvautų jos veikloje arba galėtų joje dalyvauti, kad galėtų teikti finansines paslaugas jos teritorijoje arba į ją, ta Šalis užtikrina, kad savireguliuavimo organizacija laikytųsi 17.9, 17.11, 18.4 ir 18.5 straipsniuose nustatytų pareigų.

25.16 STRAIPSNIS

Mokėjimo ir tarpuskaitos sistemos

Pagal sąlygas, kuriomis taikomas nacionalinis režimas, kiekviena Šalis leidžia jos teritorijoje įsisteigusioms kitos Šalies finansų įstaigoms naudotis viešųjų subjektų valdomomis mokėjimo ir tarpuskaitos sistemomis, taip pat valstybinio finansavimo ir refinansavimo priemonėmis, prieinamomis vykdant įprastinę veiklą. Šiuo straipsniu nesuteikiama galimybė naudotis Šalies teikiamomis paskutinio skolintojo priemonėmis.

25.17 STRAIPSNIS

Finansinių paslaugų pakomitėtis

1. Pagal 8.8 straipsnio 1 dalį įsteigtą Finansinių paslaugų pakomitetį (toliau – Pakomitėtis) sudaro Šalių atstovai, atsakingi už finansines paslaugas.
2. Šis Pakomitėtis:
 - a) prižiūri šio skyriaus įgyvendinimą;
 - b) svarsto Šalies jam perduotus su finansinėmis paslaugomis susijusius klausimus;
 - c) veda dialogą finansinių paslaugų sektoriaus reguliavimo klausimais, kad Šalys geriau išmanytų viena kitos reguliavimo sistemas ir bendradarbiautų rengdamos tarptautinius standartus, ir
 - d) dalyvauja ginčų sprendimo procedūrose pagal 25.20 straipsnį.

25.18 STRAIPSNIS

Techninės diskusijos ir konsultacijos

1. Šalis gali prašyti pradėti technines diskusijas ir konsultacijas su kita Šalimi bet koku pagal šią Susitarimo dalį kylančiu klausimu, turinčiu įtakos finansinėms paslaugoms. Kita Šalis tą prašymą palankiai apsvarsto. Šalys Pakomitečiui praneša apie savo diskusijų ir konsultacijų rezultatus.
2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad į tokias technines diskusijas ir konsultacijas jų delegacijos įtrauktų pareigūnus, turinčius atitinkamos patirties, susijusios su finansinėmis paslaugomis.
3. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad nė viena šio straipsnio nuostata nėra laikoma reikalavimu Šaliai:
 - a) nukrypti nuo savo atitinkamų įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su finansų sektoriaus reguliavimo institucijų keitimusi informacija, arba nuo Šalių finansų institucijų susitarimo ar tvarkos reikalavimų arba
 - b) reikalauti, kad reguliavimo institucijos imtųsi veiksmų, kurie trukdytų spręsti konkrečius reguliavimo, priežiūros, administracinius ar vykdymo užtikrinimo klausimus.

4. Nė viena šio straipsnio nuostata nėra laikoma kliūtimi Šaliai, kuri priežiūros tikslais reikalauja pateikti informacijos dėl kitos Šalies teritorijoje įsikūrusios finansų įstaigos arba kitos Šalies tarptautinių finansinių paslaugų teikėjo, kreiptis į kitos Šalies kompetentingą reguliavimo instituciją, kad gautų informacijos.

5. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šiuo straipsniu nedaromas poveikis nė vienos Šalies teisėms ir pareigoms pagal 38 skyrių.

25.19 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

1. Sprendžiant ginčus, susijusius su šio skyriaus taikymu ir aiškinimu, taikomas 38 skyrius, įskaitant 38-A ir 38-B priedus, su pakeitimais, padarytais šiuo straipsniu.

2. Be 38.9 straipsnyje nustatytų reikalavimų, kolegijos nariai turi turėti ekspertinių žinių arba patirties finansinių paslaugų teisės ar praktikos srityje, kurios gali apimti finansų įstaigų reguliavimą, nebent Šalys susitaria kitaip.

3. Pakomitetis rekomenduota Jungtiniam komitetui sudaryti bent 15 asmenų, atitinkančių 2 dalyje nurodytus reikalavimus, kurie pageidauja ir gali būti kolegijos nariais, sąrašą. Jungtinis komitetas tokį sąrašą sudaro ne vėliau kaip per metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos. Sąrašą sudaro trys dalys:

- a) viena asmenų sąrašo dalis, sudaryta remiantis ES Šalies pasiūlymais;
- b) viena asmenų sąrašo dalis, sudaryta remiantis Čilės pasiūlymais, ir
- c) viena asmenų sąrašo dalis, sudaryta iš asmenų, kurie nėra nė vienos iš Šalių piliečiai ir tinka būti kolegijos pirmininkais.

4. Į kiekvieną sąrašo dalį įtraukiami bent penki asmenys. Jungtinis komitetas užtikrina, kad sąrašė visuomet būtų šis minimalus asmenų skaičius.

5. Šio skyriaus tikslais, sudarius šio straipsnio 3 dalyje nurodytą sąrašą jis pakeičia pagal 38.8 straipsnio 1 dalį sudarytą sąrašą.

25.20 STRAIPSNIS

Su finansinėmis paslaugomis susijusių investicinių ginčų sprendimas

1. 17 skyriaus D skirsnis su pakeitimais, padarytais šiuo straipsniu, taikomas:
 - a) investiciniams ginčams, susijusiems su Šalies nustatytais arba paliktomis galioti priemonėmis, susijusiomis su investuotojais ir jų investicijomis į finansų įstaigas, kurioms taikoma ši Susitarimo dalis, kuriuose investuotojas teigia, kad Šalis pažeidė 25.3 straipsnio 2 dalį, 25.5 straipsnio 2 dalį, 17.17, 17.18, 17.19 arba 17.20 straipsnius, arba
 - b) investiciniams ginčams, pradėtiems pagal 17 skyrių, kai taikomas 25.11 straipsnis.

2. Kilus investiciniam ginčui pagal šio straipsnio 1 dalies a punktą arba jei atsakovas per 60 dienų nuo pretenzijos pateikimo Ginčų sprendimo institucijai pagal 17.30 straipsnį, vadovaudamasis šio straipsnio 1 dalies b punktu, prašo taikyti 25.11 straipsnį, bylą nagrinėjanti Ginčų sprendimo institucijos kolegija, pasikonsultavusi su ginčo šalimis ir laikydama 17.50 straipsnio, paskiria vieną ar kelis ekspertus iš sąrašo, sudaryto pagal 25.19 straipsnį, kad jie jai teiktų ataskaitas dėl bet kurio faktinio klausimo, susijusio su finansinių paslaugų klausimais, kuriuos procese iškėlė ginčo šalis.

3. Atsižvelgiant į Šalies teisės nustatyti arba palikti galioti priemones dėl prudencinių priemonių svarbą, kai tokios priemonės patenka į 25.11 straipsnio taikymo sritį, tas straipsnis taikomas kaip pagrįsta gynybos priemonė atsakant į pretenziją, grindžiamą bet kuria iš kitų šios Susitarimo dalies, įskaitant 17.17 straipsnį, nuostatų. Kai pateikiamas prašymas surengti konsultacijas pagal 17.27 straipsnį, atsakovas gali raštu kreiptis į Pakomitetį, kad jis nuspręstų, ar ir, jei taip, koku mastu priemonė, dėl kurios pateiktas prašymas surengti konsultacijas, yra pagrįsta pagal 25.11 straipsnį. Toks kreipimasis Pakomitečiui pateikiamas kuo greičiau po to, kai gaunamas prašymas surengti konsultacijas. Pateikus tokį kreipimąsi 17.27, 17.28 ir 17.30 straipsniuose nurodyti laikotarpiai sustabdomi.
4. Po kreipimosi pagal 3 dalį Pakomitetis sąžiningai stengiasi priimti sprendimą. Visi tokie sprendimai nedelsiant perduodami ginčo šalims.
5. Jei Pakomitetis nusprendžia, kad priemonė yra pagrįsta pagal 25.11 straipsnį, Ginčų sprendimo institucijai negalima pateikti jokių pretenzijų pagal 17.30 straipsnį.
6. Jei Pakomitetis nepriima sprendimo per tris mėnesius nuo kreipimosi pagal šio straipsnio 3 dalį gavimo, toje dalyje nurodytų laikotarpių sustabdymas nustoja galioti.
7. Tai, kad atsakovas nepateikia tokio kreipimosi pagal šio straipsnio 3 dalį, nedaro poveikio jo teisei vėlesniu proceso etapu pasinaudoti 25.11 straipsniu kaip gynybos priemone. Ginčų sprendimo institucija nedaro neigiamų išvadų dėl to, kad Pakomitetis nesusitarė dėl sprendimo.

26 SKYRIUS

SKAITMENINĖ PREKYBA

A SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

26.1 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis skyrius taikomas prekybai elektroninėmis priemonėmis.
2. Šis skyrius netaikomas audiovizualinėms paslaugoms.

26.2 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

1. Šiame skyriuje vartojami 17.2 ir 18.2 straipsniuose apibrėžti terminai.

2. Šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžtys:
- a) vartotojas – fizinis asmuo arba juridinis asmuo, jei tai numatyta Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose, kurie naudojami viešosiomis telekomunikacijų paslaugomis arba prašo jas teikti ne savo prekybos, verslo ar profesiniais tikslais;
 - b) tiesioginės rinkodaros pranešimas – bet kokios formos komercinė reklama, kuria fizinis arba juridinis asmuo, naudodamiesi viešosiomis telekomunikacijų paslaugomis, tiesiogiai perduoda rinkodaros pranešimus galutiniam naudotojui ir kuri apima bent elektroninį paštą ir teksto bei multimedijos žinutes;
 - c) elektroninis tapatumo nustatymas – procesas, leidžiantis patvirtinti:
 - i) fizinio arba juridinio asmens elektroninę atpažintį arba
 - ii) elektroninių duomenų kilmę ir vientisumą;
 - d) elektroninis spaudas – juridinio asmens naudojami elektroniniai duomenys, prijungti prie kitų elektroninių duomenų arba logiškai susieti su jais, kad būtų užtikrinta tų kitų duomenų kilmė ir vientisumas;

- e) elektroninis parašas – elektroniniai duomenys, prijungti prie kitų elektroninių duomenų arba logiškai susieti su jais, ir tenkinantys šiuos reikalavimus:
- i) jį fizinis asmuo naudoja sutikimui su elektroniniais duomenimis, su kuriais jis susijęs, patvirtinti ir
 - ii) jis susietas su elektroniniais duomenimis, su kuriais jis susijęs, taip, kad būtų galima pastebėti bet kokius vėlesnius elektroninių duomenų pakeitimus;
- f) elektroninė patikimumo užtikrinimo paslauga – elektroninė paslauga, kurią sudaro elektroninių parašų, elektroninių spaudų, elektroninių laiko žymų, elektroninio registruoto pristatymo, interneto svetainių tapatumo nustatymo ir su ta paslauga susijusių sertifikatų kūrimas, tikrinimas ir tvirtinimas;
- g) galutinis naudotojas – fizinis arba juridinis asmuo, kurie naudojami viešosiomis telekomunikacijų paslaugomis arba prašo jas teikti arba kaip vartotojai, arba, jei tai numatyta Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose, prekybos, verslo ar profesiniais tikslais;
- h) asmens duomenys – asmens duomenys, kaip apibrėžta 8.3 straipsnio r punkte, ir
- i) viešoji telekomunikacijų paslauga – viešoji telekomunikacijų paslauga, kaip apibrėžta 23.2 straipsnio j punkte.

26.3 STRAIPSNIS

Teisė reglamentuoti

Šalys dar kartą patvirtina savo teisę savo teritorijose reglamentuoti taip, kad siektų teisėtų politikos tikslų, kaip antai susijusių su visuomenės sveikatos apsauga, socialinėmis paslaugomis, švietimu, sauga, aplinka, įskaitant klimato kaitos klausimus, visuomenės dorove, socialine ar vartotojų apsauga, privatumu ir duomenų apsauga ir kultūros įvairovės skatinimu bei apsauga.

26.4 STRAIPSNIS

Išimtys

Nė viena šio skyriaus nuostata neužkertamas kelias Šalims nustatyti arba palikti galioti priemones pagal 25.11, 39.1 ir 39.2 straipsnius dėl tose nuostatose nurodytų viešojo intereso priežasčių.

B SKIRSNIS

DUOMENŲ SRAUTAI IR ASMENS DUOMENŲ APSAUGA

26.5 STRAIPSNIS

Tarpvalstybiniai duomenų srautai

Šalys įsipareigoja užtikrinti tarpvalstybinius duomenų srautus skaitmeninei prekybai lengvinti. Todėl Šalis neriboja Šalių tarpusavio tarpvalstybinių duomenų srautų:

- a) reikalaujama duomenų apdorojimui naudoti tos Šalies teritorijoje esančią kompiuterių infrastruktūrą arba tinklo elementus, taip pat nustatyjama reikalavimą naudoti tos Šalies teritorijoje sertifikuotą arba patvirtintą kompiuterių infrastruktūrą arba tinklo elementus;
- b) reikalaujama saugojimui ar apdorojimui lokalizuoti duomenis tos Šalies teritorijoje;
- c) uždraudama saugoti ar apdoroti duomenis kitos Šalies teritorijoje arba
- d) nustatyjama, kad norint tarpvalstybinio mastu perduoti duomenis būtina naudoti tos Šalies teritorijoje esančią kompiuterių infrastruktūrą ar tinklo elementus arba lokalizuoti duomenis tos Šalies teritorijoje.

26.6 STRAIPSNIS

Asmens duomenų ir privatumo apsauga

1. Kiekviena Šalis pripažįsta, kad asmens duomenų ir privatumo apsauga yra pagrindinė teisė ir kad šiuo atžvilgiu laikantis griežtų standartų didinamas pasitikėjimas skaitmenine ekonomika ir prisidedama prie prekybos plėtros.
2. Kiekviena Šalis gali nustatyti arba palikti galioti priemones, kurios, jos nuomone, yra tinkamos asmens duomenų ir privatumo apsaugai užtikrinti, be kita ko, nustatydamą ir taikydama taisykles dėl asmens duomenų tarpvalstybinio perdavimo. Nė viena šios Susitarimo dalies nuostata nedaro poveikio asmens duomenų ir privatumo apsaugai, užtikrinamai Šalių priemonėmis.

C SKIRSNIS

KONKREČIOS NUOSTATOS

26.7 STRAIPSNIS

Muitai perdavimui elektroninėmis priemonėmis

Šalys netaiko maitų vienos Šalies asmens vykdomam perdavimui elektroninėmis priemonėmis kitos Šalies asmeniui.

26.8 STRAIPSNIS

Išankstinio leidimo netaikymo principas

1. Šalis nereikalauja išankstinio leidimo vien dėl to, kad paslauga teikiama internetu¹, arba nenustato ar nepalieka galioti jokio kito lygiaverčio poveikio reikalavimo.
2. 1 dalis netaikoma telekomunikacijų paslaugoms, transliavimo paslaugoms, lošimų paslaugoms, teisinio atstovavimo paslaugoms arba notarų ar lygiaverčių profesijų paslaugoms, jeigu jos tiesiogiai ir konkrečiai susijusios su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

26.9 STRAIPSNIS

Sutarčių sudarymas elektroninėmis priemonėmis

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos įstatymais ir kitais teisės aktais būtų leidžiama sudaryti sutartis elektroninėmis priemonėmis ir kad sutarčių sudarymui taikomais teisiniais reikalavimais nebūtų nustatomos kliūtys naudoti sutartis, sudarytas elektroninėmis priemonėmis, ar dėl jų sutartys neprarastų teisinio poveikio ir netaptų negaliojančiomis vien dėl to, kad sutartis sudaryta elektroninėmis priemonėmis.

¹ Paslauga teikiama internetu, jei ji teikiama elektroninėmis priemonėmis ir asmenims nesant tuo pat metu vienoje vietoje.

2. 1 dalis netaikoma:

- a) transliavimo paslaugoms, lošimų paslaugoms ir teisinio atstovavimo paslaugoms;
- b) notarų ar lygiaverčių profesijų, tiesiogiai ir konkrečiai susijusių su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, paslaugoms, ir
- c) sutartims, kuriomis nustatomos arba perduodamos teisės į nekilnojamąjį turtą, sutartims, dėl kurių pagal teisę būtinas teismų, valdžios institucijų ar valdžios funkcijas vykdančių profesijų atstovų įsikišimas, laidavimo sutartims ir (arba) sutartims dėl finansinio užstato, kurias sudaro asmenys, veikiantys ne savo amato, verslo ar profesijos tikslais, ir sutartims, kurias reglamentuoja šeimos teisė arba paveldėjimo teisė.

26.10 STRAIPSNIS

Elektroninės patikimumo užtikrinimo paslaugos ir elektroninis tapatumo nustatymas

1. Šalis neginčija elektroninės patikimumo užtikrinimo paslaugos ir elektroninio tapatumo nustatymo teisinio poveikio ir priimtumo kaip įrodymų teisminėse ar administracinėse procedūrose dėl to, kad jie yra elektroniniai.

2. Šalis nenustato arba nepalieka galioti priemonių, kuriomis:
 - a) elektroninės operacijos šalims būtų draudžiama abipusiškai nustatyti jų operacijai tinkamą elektroninio tapatumo nustatymo metodą arba
 - b) elektroninės operacijos šalims būtų užkertamas kelias turėti galimybę teisinėms ar administracinėms institucijoms įrodyti, kad jų elektroninė operacija atitinka visus teisinius reikalavimus, taikomus elektroninėms patikimumo užtikrinimo paslaugoms ir elektroniniam tapatumo nustatymui.

3. Nepaisant 2 dalies, Šalis gali reikalauti, kad vykdant tam tikros kategorijos elektronines operacijas elektroninio tapatumo nustatymo metodas arba elektroninė patikimumo užtikrinimo paslauga:
 - a) būtų sertifikuoti pagal Šalies teisę akredituotos institucijos arba
 - b) atitiktų tam tikrus objektyvius, skaidrius ir nediskriminacinius veiksmingumo standartus, susijusius tik su konkrečiomis atitinkamos kategorijos elektroninių operacijų charakteristikomis.

26.11 STRAIPSNIS

Vartotojų pasitikėjimas interneto aplinka

1. Šalys pripažįsta, kad svarbu didinti vartotojų pasitikėjimą skaitmenine prekyba. Kiekviena Šalis nustato arba palieka galioti priemones, kuriomis užtikrinama veiksminga elektroninės prekybos sandoriuose dalyvaujančių vartotojų apsauga, įskaitant priemones, kuriomis:
- a) draudžiama nesąžininga ir apgaulinga komercinė praktika;
 - b) reikalaujama, kad prekių tiekėjai ir paslaugų teikėjai veiktų sąžiningai ir laikytųsi sąžiningos komercinės praktikos, be kita ko, uždraudžiant reikalauti, kad vartotojai mokėtų už neužsakytas prekes ir paslaugas;
 - c) reikalaujama, kad prekių tiekėjai ar paslaugų teikėjai teiktų vartotojams aiškią ir išsamią informaciją apie jų tapatybę ir kontaktinius duomenis¹, taip pat prekes ar paslaugas, sandorį ir taikytinas vartotojų teises, ir
 - d) vartotojams suteikiama galimybė naudotis teisių gynimo priemonėmis siekiant pasinaudoti savo teisėmis, įskaitant teisę į teisinę gynybą, jei už prekes ar paslaugas yra sumokėta, bet jos nepristatomos ar neteikiamos taip, kaip susitarta.

¹ Tarpinių paslaugų teikėjų atveju tai taip pat apima tikrojo prekės tiekėjo ar paslaugų teikėjo tapatybę ir kontaktinius duomenis.

2. Šalys pripažįsta, kad siekiant didinti vartotojų pasitikėjimą svarbu, jog jų atitinkamos nacionalinės vartotojų apsaugos agentūros ar kitos atitinkamos įstaigos bendradarbiautų vykdydamos su elektronine prekyba susijusią veiklą.

26.12 STRAIPSNIS

Neužsakyti tiesioginės rinkodaros pranešimai

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad galutiniai naudotojai būtų veiksmingai apsaugoti nuo neužsakytų tiesioginės rinkodaros pranešimų.
2. Kiekviena Šalis nustato arba palieka galioti veiksmingas priemones dėl neužsakytų tiesioginės rinkodaros pranešimų, kuriomis:
 - a) reikalaujama, kad neužsakytų tiesioginės rinkodaros pranešimų siuntėjai užtikrintų gavėjams būdus, kaip išvengti nuolat gauti tuos pranešimus, arba
 - b) reikalaujama gavėjų sutikimo gauti tiesioginės rinkodaros pranešimus, kaip nustatyta pagal Šalies įstatymus ir kitus teisės aktus.
3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad tiesioginės rinkodaros pranešimai būtų aiškiai atpažįstami, būtų aiškiai nurodoma, kieno vardu jie siunčiami, ir juose būtų pateikiama būtina informacija, leidžianti galutiniams naudotojams nemokamai bet kuriuo metu pareikalauti, kad pranešimai nebebūtų siunčiami.

26.13 STRAIPSNIS

Pirminio kodo privalomo perdavimo arba prieigos prie jo draudimas

1. Šalis nereikalauja perduoti programinės įrangos, kuri priklauso kitos Šalies fiziniam ar juridiniam asmeniui, pirminio kodo ar suteikti prieigą prie jo. Ši dalis netaikoma kitos Šalies asmens savanoriškam pirminio kodo perdavimui arba prieigos prie jo suteikimui komerciniais pagrindais, pavyzdžiui, vykdant viešųjų pirkimų sandorį arba laisvai suderėtą sutartį. Nė viena šios dalies nuostata neužkertamas kelias Šalies asmeniui išduoti licencijas savo programinei įrangai kaip laisvajai ir atvirajai programinei įrangai.
2. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad 25.11, 39.1 ir 39.2 straipsniai gali būti taikomi Šalies priemonėms, nustatytoms arba paliktoms galioti dėl sertifikavimo procedūros.
3. Nė viena šio straipsnio nuostata nedaromas poveikis:
 - a) teismo, administracinio teismo ar konkurencijos institucijos reikalavimams atitaisyti konkurencijos teisės pažeidimą;
 - b) intelektinės nuosavybės teisių apsaugai ir užtikrinimui arba
 - c) Šalies teisei imtis priemonių pagal 28.3 straipsnį.

26.14 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas reglamentavimo srityje skaitmeninės prekybos klausimais

1. Šalys bendradarbiauja keisdamosi informacija apie savo atitinkamą teisę, susijusią su reglamentavimo klausimais, kylančiais dėl skaitmeninės prekybos, įskaitant toliau išvardytus klausimus, ir jos įgyvendinimą:
 - a) sąveikų tarpvalstybinio elektroninio patikimumo ir elektroninio tapatumo nustatymo pripažinimą ir lengvinimą;
 - b) tiesioginės rinkodaros pranešimų tvarkymą;
 - c) vartotojų apsaugą internete ir
 - d) kitus skaitmeninės prekybos plėtrai svarbius reglamentavimo klausimus.
2. Šalys palaiko dialogą remdamosi 1 dalyje nurodytu keitimusi informacija.
3. Šis straipsnis netaikomas Šalies asmens duomenų ir privatumo apsaugos taisyklėms ir priemonėms, įskaitant dėl asmens duomenų tarpvalstybinio perdavimo.

26.15 STRAIPSNIS

Peržiūra

Bet kurios Šalies prašymu 18.10 straipsnyje nurodytas Paslaugų ir investicijų pakomitetas peržiūri šio skyriaus įgyvendinimą, visų pirma atsižvelgdamas į atitinkamus pokyčius, darančius poveikį skaitmeninei prekybai, kurie gali atsirasti dėl naujų verslo modelių ar technologijų. Paslaugų ir investicijų pakomitetas praneša savo išvadas ir gali teikti būtinas rekomendacijas Jungtiniam komitetui.

27 SKYRIUS

KAPITALO JUDĖJIMAS, MOKĖJIMAI IR PERVEDIMAI BEI LAIKINOSIOS APSAUGOS PRIEMONĖS

27.1 STRAIPSNIS

Tikslas ir taikymo sritis

Šio skyriaus tikslas – sudaryti sąlygas laisvam kapitalo ir mokėjimų, susijusių su pagal šią Susitarimo dalį liberalizuotais sandoriais, judėjimui¹.

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad šiam skyriui taikomas 17-E priedas.

27.2 STRAIPSNIS

Einamoji sąskaita

Nedarant poveikio kitoms šios Susitarimo dalies nuostatomis, kiekviena Šalis leidžia laisvai konvertuojama valiuta ir pagal 1944 m. liepos 22 d. Breton Vudse, Naujajame Hampšyre, priimtą Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutartį atlikti mokėjimus ir pervedimus į mokėjimų balanso einamąją sąskaitą, jei kalbama apie sandorius, kuriems taikoma ši Susitarimo dalis.

27.3 STRAIPSNIS

Kapitalo judėjimas

Nedarant poveikio kitoms šios Susitarimo dalies nuostatomis, kiekviena Šalis sandorių, įtraukiamų į mokėjimų balanso kapitalo ir finansinę sąskaitą, atžvilgiu užtikrina laisvą kapitalo judėjimą, siekdama liberalizuoti investicijas ir kitus sandorius, kaip numatyta 17, 18 ir 25 skyriuose.

27.4 STRAIPSNIS

Su kapitalo judėjimu, mokėjimais ar pervedimais susijusių įstatymų ir kitų teisės aktų taikymas

1. 17.20, 27.2 ir 27.3 straipsniai nelaikomi kliūtimi Šaliai taikyti savo įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su:

- a) bankrotu, nemokumu arba kreditorių teisių apsauga;
- b) finansinių priemonių, kaip antai vertybinių popierių, ateities sandorių ar išvestinių priemonių, išleidimu ar prekyba jais;
- c) kapitalo judėjimo, mokėjimų ar pervedimų finansine atskaitomybe ar apskaita, jei būtina padėti teisėsaugos arba finansų reguliavimo institucijoms;
- d) nusikalstama ar baudžiamąja veika, apgaule ar sukčiavimu;
- e) užtikrinimu, kad būtų laikomasi teisminių ar administracinių procedūrų nutarčių ar sprendimų, arba
- f) socialinės apsaugos, valstybinės senatvės pensijos ar privalomosiomis taupymo sistemomis.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti įstatymai ir kiti teisės aktai taikomi sąžiningai ir nediskriminuojamai ir tokiu būdu, kad nebūtų užslėptai ribojamas kapitalo judėjimas, mokėjimai ar pervedimai.

27.5 STRAIPSNIS

Laikinosios apsaugos priemonės

Išimtinėmis aplinkybėmis, kai kyla didelių su ES Šalies ekonominės ir pinigų sąjungos veikimu susijusių sunkumų arba jų grėsmė, ES Šalis gali ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui nustatyti arba palikti galioti kapitalo judėjimo, mokėjimų ar pervedimų apsaugos priemones. Tos priemonės taikomos tik tiek, kiek tai tikrai būtina.

27.6 STRAIPSNIS

Apribojimai, taikomi dėl mokėjimų balanso ir išorės finansinių sunkumų

1. Jei Šalis patiria didelių mokėjimų balanso ar išorės finansinių sunkumų arba jų grėsmę, ji gali nustatyti arba palikti galioti ribojamąsias priemones kapitalo judėjimui, mokėjimams ir pervedimams¹.
2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos priemonės:
 - a) jei taikytina, atitinka Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutartį;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad didelius mokėjimų balanso ar išorės finansinius sunkumus arba jų grėsmę, be kitų veiksmų, gali lemti dideli sunkumai, susiję su pinigų ir valiutos kurso politika, arba jų grėsmė.

- b) nėra griežtesnės negu būtina susidarius šio straipsnio 1 dalyje nurodytai padėčiai;
- c) yra laikinos ir palaipsniui nutraukiamos šio straipsnio 1 dalyje nurodytai padėčiai gerėjant;
- d) nedaro nereikalingos žalos kitos Šalies komerciniams, ekonominiams ir finansiniams interesams ir
- e) yra nediskriminacinės, palyginti su trečiosiomis šalimis panašiose situacijose.

3. Norėdama apsaugoti savo išorės finansinę poziciją arba mokėjimų balansą kiekviena Šalis gali nustatyti ribojamąsias priemones, skirtas prekybai prekėmis. Tos priemonės turi atitikti GATT 1994 ir Susitarimą dėl 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos Mokėjimų balanso nuostatų.

4. Norėdama apsaugoti savo išorės finansinę poziciją arba mokėjimų balansą kiekviena Šalis gali nustatyti arba palikti galioti ribojamąsias priemones, skirtas prekybai paslaugomis. Tos priemonės turi atitikti GATS XII straipsnį.

5. Nustatydama arba palikdama galioti šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas priemones Šalis nedelsdama apie jas praneša kitai Šaliai.

6. Jei ribojamosios priemonės nustatomos arba paliekamos galioti pagal šį straipsnį, Šalys nedelsdamos surengia konsultacijas Paslaugų ir investicijų pakomiteje, išskyrus atvejus, kai tokios konsultacijos vyksta kituose forumuose, kurių narės yra abi Šalys. Per konsultacijas įvertinami mokėjimų balanso ar išorės finansiniai sunkumai, dėl kurių imtasi atitinkamų priemonių, atsižvelgiant į, be kita ko, šiuos veiksniai:

- a) sunkumų pobūdį ir mastą;
- b) išorės ekonominę ir prekybos aplinką ir
- c) galimus kitus taisomuosius veiksmus.

7. Per pagal 6 dalį vykdomas konsultacijas aptariama, ar ribojamosios priemonės atitinka šio straipsnio 1 ir 2 dalis. Tos konsultacijos grindžiamos visais atitinkamais statistinio ar faktinio pobūdžio duomenimis, kuriuos pateikia Tarptautinis valiutos fondas (toliau – TVF), jei tokių duomenų yra, o darant išvadas atsižvelgiama į TVF atliktą atitinkamos Šalies mokėjimų balanso ir išorės finansinės padėties vertinimą.

28 SKYRIUS

VIEŠIEJI PIRKIMAI

28.1 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje ir 28-A ir 28-B prieduose:

- a) komercinės prekės ar paslaugos – prekės ar paslaugos, kurios paprastai parduodamos arba siūlomos parduoti komercinėje rinkoje ne valdžios sektoriaus pirkėjams ne valdžios sektoriaus tikslais arba yra jų perkamos;
- b) statybos paslauga – paslauga, kurią teikiant siekiama įvairiais būdais atlikti civilinės inžinerijos ar pastatų statybos darbus, nustatytus CPC 51 skyriuje;
- c) elektroninis aukcionas – kartotinis procesas, vykdomas elektroninėmis priemonėmis, kuriomis tiekėjai praneša apie naujas kainas arba naujas kiekybinių ne kainomis grindžiamų pasiūlymo elementų vertes, susijusias su vertinimo kriterijais, arba ir viena, ir kita; pagal šias naujas kainas ir vertes nustatoma arba peržiūrima pasiūlymų eilės tvarka;

- d) raštu arba raštiškai – žodžiais arba skaitmenimis pateikta informacija, kuri gali būti perskaityta, atgaminta ir vėliau perduota. Tai gali būti ir elektroninėmis priemonėmis perduodama bei saugoma informacija;
- e) ribotas konkursas – pirkimo būdas, kai perkantysis subjektas pats susisieks su pasirinktu (-ais) tiekėju (-ais);
- f) priemonė – įstatymas, teisės aktas, procedūra, administracinės gairės arba praktika, arba perkančiojo subjekto veiksmas, susijęs su į taikymo sritį patenkančiu viešuoju pirkimu;
- g) daugkartinis sąrašas – sąrašas, kuriame nurodomi tiekėjai, kuriuos perkantysis subjektas laiko atitinkančiais įtraukimo į sąrašą sąlygas, ir kuriuo jis ketina naudotis daugiau nei vieną kartą;
- h) skelbimas apie numatomą viešąjį pirkimą – perkančiojo subjekto paskelbtas skelbimas, kuriuo suinteresuotieji tiekėjai kviečiami teikti prašymus dalyvauti konkurse ir (arba) konkurso pasiūlymus;
- i) kompensacijos – sąlygos ar įsipareigojimai, kuriais skatinama vietos plėtra arba gerinamas Šalies sąskaitų mokėjimų balansas, pavyzdžiui, vidaus turinio naudojimas, technologijų licencijavimas, investicijos, kompensacinė prekyba ir panašūs veiksmai arba reikalavimai;
- j) atviras konkursas – viešojo pirkimo būdas, kai pasiūlymus gali teikti visi suinteresuotieji tiekėjai;

- k) perkantysis subjektas – subjektas, kuriam taikomi 28-A arba 28-B priedo A, B arba C skirsniai;
- l) tinkamas tiekėjas – tiekėjas, kurį perkantysis subjektas laiko atitinkančiu dalyvavimo sąlygas;
- m) atrankinis konkursas – viešojo pirkimo būdas, kai perkantysis subjektas pasiūlymus teikti kviečia tik tinkamus tiekėjus;
- n) paslaugos – taip pat statybos paslaugos, jei nenurodyta kitaip;
- o) standartas – pripažintos įstaigos patvirtintas dokumentas, kuriame nustatytos visuotiniam ir daugkartiniam naudojimui skirtos taisyklės, gairės ar prekių arba paslaugų, arba susijusių procesų ir gamybos metodų savybės, kurių laikytis neprivaloma. Standarte taip pat gali būti nurodyti arba pateikti vien terminologijos, simbolių, pakuotės, ženklavimo ar žymėjimo reikalavimai, kiek jie taikytini prekei, paslaugai, procesui ar gamybos būdui;
- p) tiekėjas – asmuo arba asmenų grupė, kurie tiekia ar gali tiekti prekes arba teikia ar gali teikti paslaugas, ir

- q) techninė specifikacija – konkurso reikalavimas, kuriame:
- i) nustatomos savybės:
 - A) įsigytinų prekių, įskaitant kokybę, technines savybes, saugą ir matmenis, arba jų gamybos ir tiekimo procesai bei metodai, arba
 - B) įsigytinų paslaugų, įskaitant kokybę, technines savybes ir saugą, arba jų teikimo procesai bei metodai, arba
 - ii) nurodomi prekei ar paslaugai taikytini terminijos, simbolių, pakuotės, žymėjimo ar ženklinimo reikalavimai.

28.2 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir aprėptis

1. Šis skyrius taikomas priemonėms, susijusioms su į taikymo sritį patenkančiais viešaisiais pirkimais, neatsižvelgiant į tai, ar jie vykdomi vien tik arba iš dalies elektroninėmis priemonėmis, ar ne.

2. Šiame skyriuje „į taikymo sritį patenkantys viešieji pirkimai“ – viešieji pirkimai valdžios sektoriaus tikslais:

a) prekių, paslaugų ar bet kokio jų derinio:

i) kaip nurodyta 28-A arba 28-B prieduose, ir

ii) kurių viešieji pirkimai rengiami ne komerciniais ar perpardavimo tikslais arba nesiekiant jų naudoti prekėms gaminti ar tiekti arba paslaugoms teikti komerciniais ar perpardavimo tikslais;

b) vykdomi bet kokiomis sutartinėmis priemonėmis, įskaitant pirkimą, finansinę nuomą, nuomą ar išperkamąją nuomą, numatant įsigyti arba to nenumatant;

c) kurių vertė, apskaičiuota pagal 6–8 dalis, skelbimo paskelbimo pagal 28.6 straipsnį metu yra lygi 28-A arba 28-B prieduose nurodytai atitinkamai ribinei vertei arba už ją didesnė;

d) kuriuos vykdo perkantysis subjektas ir

e) kurie nėra priskiriami viešiesiems pirkimams, kuriems šis Susitarimas netaikomas pagal šio straipsnio 3 dalį arba 28-A arba 28-B priedus.

3. Jeigu 28-A arba 28-B prieduose nenustatyta kitaip, šis skyrius netaikomas:
- a) žemės, esamų pastatų arba kito nekilnojamojo turto ar su juo susijusių teisių įsigijimui arba nuomai;
 - b) nesutartiniams susitarimams ar Šalies teikiamai bet kokios formos paramai, įskaitant bendradarbiavimo susitarimus, dotacijas, paskolas, subsidijas, kapitalo investicijas, garantijas ir mokesčių paskatas;
 - c) fiskalinės įstaigos ar depozitoriumo paslaugų, likvidavimo ir valdymo paslaugų, skirtų reguliuojamosioms finansų įstaigoms, ar valdžios sektoriaus skolos, įskaitant paskolas ir vyriausybės obligacijas, vekselius ir kitus vertybinius popierius, pardavimo, išpirkimo ir platinimo paslaugų viešajam pirkimui arba įsigijimui;
 - d) viešojo sektoriaus darbo sutartims;
 - e) viešiesiems pirkimams, kurie vykdomi:
 - i) siekiant konkretaus tikslo – teikti tarptautinę paramą, įskaitant paramą vystymuisi;

- ii) laikantis konkrečios tvarkos ar sąlygų, nustatytų tarptautiniu susitarimu, susijusiu su karinių dalinių dislokavimu arba su pasirašiusiųjų šalių bendru projekto įgyvendinimu, arba
 - iii) laikantis tarptautinės organizacijos konkrečios tvarkos ar sąlygų arba gaunant finansavimą tarptautinėmis dotacijomis, paskolomis ar kita parama, jei taikytina tvarka ar sąlygos nesuderinami su šiuo skyriumi, arba
- f) finansinėms paslaugoms.

4. Viešieji pirkimai, kuriems taikomas šis skyrius, yra visi viešieji pirkimai, kuriems taikomi 28-A arba 28-B priedai, kuriuose kiekvienos Šalies įsipareigojimai išdėstyti taip:

- a) 28-A ir 28-B priedų A skirsnyje – centrinės valdžios subjektai, kurių viešiesiems pirkimams taikomas šis skyrius;
- b) 28-A ir 28-B priedų B skirsnyje – centrinei valdžiai pavaldūs subjektai, kurių viešiesiems pirkimams taikomas šis skyrius;
- c) 28-A ir 28-B priedų C skirsnyje – visi kiti subjektai, kurių viešiesiems pirkimams taikomas šis skyrius;
- d) 28-A ir 28-B priedų D skirsnyje – prekės, kurioms taikomas šis skyrius;

- e) 28-A ir 28-B priedų E skirsnyje – paslaugos, išskyrus statybos paslaugas, kurioms taikomas šis skyrius;
- f) 28-A ir 28-B priedų F skirsnyje – statybos paslaugos, kurioms taikomas šis skyrius;
- g) 28-A ir 28-B priedų G skirsnyje – viešosios darbų koncesijos, kurioms taikomas šis skyrius;
- h) 28-A ir 28-B priedų H skirsnyje – bendrosios pastabos;
- i) 28-A ir 28-B priedų I skirsnyje – informacijos sklaidos priemonės, kuriose Šalis skelbia savo skelbimus apie viešuosius pirkimus, skelbimus apie sutarčių skyrimą ir kitą su jos viešųjų pirkimų sistema susijusią informaciją, kaip nustatyta šiame skyriuje;
- j) 28-B priedo J skirsnyje – slenkstinių verčių perskaičiavimo kursas.

5. Jei perkantysis subjektas, vykdydamas į taikymo sritį patenkančią viešąjį pirkimą, reikalauja, kad asmenys, nenurodyti 28-A arba 28-B prieduose, dalyvautų pirkime laikydamiesi specialių reikalavimų, tiems reikalavimams *mutatis mutandis* taikomas 28.4 straipsnis.

6. Apskaičiuodamas viešojo pirkimo vertę, kad nustatytų, ar jis yra į taikymo sritį patenkantis viešasis pirkimas, perkantysis subjektas:

- a) neskaido viešojo pirkimo į atskirus pirkimus ar nepasirenka bei netaiko konkretaus viešojo pirkimo vertės nustatymo metodo siekdamas, kad viešajam pirkimui šio skyriaus nuostatos būtų visiškai ar iš dalies netaikomos, ir

- b) nurodo didžiausią apskaičiuotą bendrą viešojo pirkimo vertę visu pirkimo laikotarpiu, neatsižvelgiant į tai, ar viešojo pirkimo sutartis skirta vienam tiekėjui ar keliems tiekėjams, atsižvelgdamas į visas atlygio formas, įskaitant:
- i) priemokas, honorarus, komisinius ir palūkanas ir
 - ii) jei vykdant viešąjį pirkimą numatyta galimybė pasirinkti – tokių pasirinkimo galimybių bendrą vertę.

7. Jei dėl atskiro viešajam pirkimui taikomo reikalavimo skiriama daugiau kaip viena sutartis arba sutartys skiriamos atskirais etapais (kartotinio pirkimo sutartys), didžiausia apskaičiuota bendra vertė nustatoma remiantis:

- a) tokios pat rūšies prekės ar paslaugos kartotinio pirkimo sutarčių, skirtų per paskutinius 12 mėnesių arba perkančiojo subjekto praėjusiais finansiniais metais, vertė, kai įmanoma, koreguota dėl numatomų perkamos prekės ar paslaugos kiekio arba vertės pokyčių per ateinančius 12 mėnesių, arba
- b) apskaičiuota tokios pat rūšies prekės ar paslaugos kartotinio pirkimo sutarčių, kurios bus skirtos per 12 mėnesių nuo pradinės sutarties skyrimo arba per perkančiojo subjekto finansinius metus, vertė.

8. Kai viešasis pirkimas apima prekių ar paslaugų finansinę nuomą, nuomą arba išperkamąją nuomą, arba bendroji viešojo pirkimo kaina nėra nurodyta, vertė nustatoma pagal:

a) jei sutartis terminuota:

- i) jei sutarties terminas ne ilgesnis kaip 12 mėnesių – pagal didžiausią apskaičiuotą bendrą vertę per visą terminą,
- ii) jei sutarties terminas ilgesnis kaip 12 mėnesių – pagal didžiausią apskaičiuotą bendrą vertę, įskaitant bet kokią apskaičiuotą likutinę vertę;

b) jei sutartis neterminuota – pagal apskaičiuotą mėnesio sumą, padaugintą iš 48;

c) jei neaišku, ar sutartis bus terminuota, taikomas b punktas.

28.3 STRAIPSNIS

Saugumas ir bendrosios išimtys

1. Nė viena šio skyriaus nuostata nėra laikoma kliūtimi Šaliai imtis veiksmų arba atsisakyti atskleisti informaciją, jei ji mano, kad tokie veiksmai ar informacija yra būtini siekiant apginti jos svarbiausius saugumo interesus, susijusius su ginklą, šaudmenų ar karinės paskirties medžiagų viešaisiais pirkimais arba viešaisiais pirkimais, kurie yra būtini nacionalinio saugumo ar nacionalinės gynybos tikslais.

2. Atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį esant tokioms pačioms sąlygoms tokiomis priemonėmis negali būti šališkai ar nepagrįstai diskriminuojamos Šalys arba siekiama užslėptai riboti tarptautinę prekybą, nė viena šio skyriaus nuostata nėra laikoma kliūtimi Šaliai nustatyti arba vykdyti priemones, kurias:

- a) būtinos visuomenės dorovei apsaugoti, viešajai tvarkai palaikyti arba saugumui užtikrinti;
- b) būtinos žmonių, gyvūnų arba augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti;
- c) būtinos intelektinei nuosavybei apsaugoti arba
- d) susijusios su neįgaliųjų, labdaros įstaigų ar kalinių pagamintomis prekėmis arba teikiamomis paslaugomis.

3. Šalys supranta, kad 2 dalies b punktui priskiriamos aplinkosaugos priemonės, būtinos žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei arba sveikatai apsaugoti.

28.4 STRAIPSNIS

Bendrieji principai

Nediskriminavimas

1. Imdamasi bet kokių su į taikymo sritį patenkančiais viešaisiais pirkimais susijusių priemonių kiekviena Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, kitos Šalies prekėms bei paslaugoms ir kitos Šalies tiekėjams, siūlantiems bet kurios Šalies prekes arba paslaugas, iškart besąlygiškai taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus nei režimas, kurį ta Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, taiko savo prekėms, paslaugoms ir tiekėjams.
2. Imdamasi bet kokių su į taikymo sritį patenkančiais viešaisiais pirkimais susijusių priemonių Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus:
 - a) vietoje įsisteigusiam tiekėjui netaiko mažiau palankaus režimo nei kitam vietoje įsisteigusiam tiekėjui dėl to, kad jį sieja tam tikri priklausomybės ar nuosavybės santykiai su užsienio subjektu, arba
 - b) nediskriminuoja vietoje įsisteigusio tiekėjo dėl to, kad to tiekėjo konkrečiam viešajam pirkimui siūlomos prekės arba paslaugos yra kitos Šalies prekės arba paslaugos.

Elektroninių priemonių naudojimas

3. Šalys užtikrina, kad visi su į taikymo sritį patenkančiais viešaisiais pirkimais susiję ryšiai būtų palaikomi ir informacijos mainai, įskaitant informacijos apie viešuosius pirkimus, skelbimų ir konkurso dokumentų skelbimą bei pasiūlymų priėmimą, būtų vykdomi elektroninėmis priemonėmis. Vykdydamas į taikymo sritį patenkančius viešuosius pirkimus elektroninėmis priemonėmis, perkantysis subjektas:
- a) užtikrina, kad viešieji pirkimai vyktų naudojant informacinių technologijų sistemas ir programinę įrangą, įskaitant su informacijos autentiškumo patvirtinimu ir šifravimu susijusias sistemas bei programinę įrangą, kurios yra visuotinai prieinamos ir sąveikios su kitomis visuotinai prieinamomis informacinių technologijų sistemomis ir programine įranga;
 - b) sukuria ir taiko mechanizmus, kuriais užtikrinamas prašymų dalyvauti ir pasiūlymų vientisumas, be kita ko, nustatomas jų gavimo laikas ir užkertamas kelias neleistinai prieigai prie jų, ir
 - c) skelbimams ir konkurso dokumentams per viešųjų pirkimų procedūras paskelbti ir, kiek praktiškai įmanoma, pasiūlymams pateikti naudoja elektronines informacijos ir ryšių priemones.

Viešųjų pirkimų vykdymas

4. Perkantysis subjektas į taikymo sritį patenkančius viešuosius pirkimus vykdo skaidriai ir nešališkai:

- a) laikydamasis šio skyriaus ir taikydamas tokius metodus kaip atviras konkursas, atrankinis konkursas ir ribotas konkursas ir
- b) pagal atitinkamus įstatymus užkirsdamas kelią interesų konfliktams ir korupcijai.

Prekių kilmės taisyklės

5. Viešųjų pirkimų, kuriems taikomas šis skyrius, tikslais Šalis netaiko prekių kilmės taisyklių iš kitos Šalies importuojamoms prekėms, jei šios taisyklės skiriasi nuo prekių kilmės taisyklių, kurias ta Šalis įprastomis prekybos sąlygomis taiko tų pačių prekių importui.

Kompensacijos

6. Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, vykdydama į taikymo sritį patenkančią viešąją pirkimą, bet kuriuo jo etapu nesiekia jokių kompensacijų, neatsižvelgia į jas, jų nenustato ar neužtikrina jų vykdymo.

Priemonės, kurios nėra susijusios vien su viešaisiais pirkimais

7. 1 ir 2 dalys netaikomos visų rūšių muitams ir kitiems privalomiejiems mokėjimams, nustatytiems importuojamoms prekėms arba dėl jų; tokių muitų ir privalomųjų mokėjimų surinkimo būdai; kitoms importo taisyklėms ar formalumams ir priemonėms, kurios daro poveikį prekybai paslaugomis ir kurios nėra priemonės, kuriomis reglamentuojami į taikymo sritį patenkantys viešieji pirkimai.

Kovos su korupcija priemonės

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad turėtų tinkamų priemonių, kuriomis būtų galima kovoti su korupcija ir užkirsti korupcijai kelią jos viešųjų pirkimų srityje. Tokios priemonės gali apimti procedūras, kuriomis neribotam laikui arba nustatytam laikotarpiui nustatoma, kad Šalies viešuosiuose pirkimuose yra netinkami dalyvauti tiekėjai, kurie galutiniu tos Šalies teisminių institucijų sprendimu nustatyti kaip tos Šalies teritorijoje kyšininkavę, sukčiavę arba dalyvavę kitoje neteisėtoje su viešaisiais pirkimais susijusioje veikloje. Kiekviena Šalis taip pat užtikrina, kad būtų nustačiusi politiką ir procedūras, kuriomis būtų galima, kiek įmanoma, pašalinti arba suvaldyti bet kokius galimus viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių arba jiems įtakos turinčių subjektų interesų konfliktus.

28.5 STRAIPSNIS

Informacija apie viešųjų pirkimų sistemą

1. Kiekviena Šalis:
 - a) nedelsdama paskelbia visus įstatymus, kitus teisės aktus, teismo sprendimus, visuotinio taikymo administracinius sprendimus, standartines sutarčių sąlygas, nustatytas įstatymu ar kitu teisės aktu ir nurodytas skelbimuose apie į taikymo sritį patenkančius viešuosius pirkimus ar konkursų dokumentuose ir procedūrose, ir visus jų pakeitimus nacionaliniu lygiu tam oficialiai skirtose atitinkamose elektroninėse arba popierinėse informacijos sklaidos priemonėse, kurios yra plačiai platinamos ir lengvai prieinamos visuomenei, ir
 - b) kitos Šalies prašymu pateikia jų paaiškinimus.
2. Kiekviena Šalis atitinkamai 28-A arba 28-B priedo I skirsnyje išvardija:
 - a) elektronines arba popierines informacijos sklaidos priemones, kurias ta Šalis naudoja skelbdama 1 dalyje nurodytą informaciją;
 - b) elektronines arba popierines informacijos sklaidos priemones, kurias ta Šalis naudoja skelbdama pagal 28.6 straipsnį, 28.8 straipsnio 9 dalį ir 28.17 straipsnio 2 dalį privalomus skelbimus, ir

- c) adresą (-us) interneto svetainės (-ių), kurioje (-iose) Šalis skelbia:
- i) savo viešųjų pirkimų statistiką pagal 28.17 straipsnio 4 dalį arba
 - ii) savo skelbimus apie skiriamas sutartis pagal 28.17 straipsnio 5 dalį.
3. Kiekviena Šalis nedelsdama praneša 28.21 straipsnyje nurodytam Pakomitečiui apie bet kokius atitinkamai 28-A arba 28-B priedo I skirsnyje nurodytos Šalies informacijos pakeitimus.

28.6 STRAIPSNIS

Skelbimai

Skelbimas apie numatomą viešąjį pirkimą

1. Dėl kiekvieno į taikymo sritį patenkančio viešojo pirkimo, išskyrus 28.14 straipsnyje aprašytus atvejus, perkantysis subjektas paskelbia skelbimą apie numatomą viešąjį pirkimą.
2. Jei šiame skyriuje nenustatyta kitaip, kiekviename skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą:
 - a) nurodomas perkančiojo subjekto pavadinimas ir adresas bei kita informacija, būtina norint susisiekti su perkančiuoju subjektu ir gauti visus su viešuoju pirkimu susijusius dokumentus, taip pat kainą ir atsiskaitymo sąlygas, jei taikoma;

- b) apibūdinamas viešasis pirkimas ir nurodomas prekių ar paslaugų, kurias numatoma pirkti, pobūdis ir kiekis arba, jei kiekis nežinomas, apytikris kiekis;
- c) kai perkama pakartotinai, jei įmanoma, nurodomas apytikris vėlesnių skelbimų apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo laikas;
- d) apibūdinamos pasirinkimo galimybės, jei jų yra;
- e) nurodomi prekių tiekimo ar paslaugų teikimo terminai arba sutarties galiojimo trukmė;
- f) nurodomas pasirinktas viešojo pirkimo metodas ir informacija apie tai, ar vyks derybos arba bus naudojamas elektroninio aukciono mechanizmas;
- g) kai taikytina, nurodomas prašymų dalyvauti viešajame pirkime pateikimo adresas ir galutiniai terminai;
- h) nurodomas pasiūlymų teikimo adresas ir galutinis terminas;
- i) nurodoma (-os) kalba (-os), kuria (-iomis) galima teikti pasiūlymus arba prašymus dalyvauti, jei juos leidžiama teikti kita, o ne oficialiąja perkančiojo subjekto Šalies kalba;

- j) pateikiamas visų tiekėjams taikomų dalyvavimo sąlygų sąrašas ir trumpas aprašymas, įskaitant visus su šiuo dalyvavimu susijusius reikalavimus dėl konkrečių dokumentų arba pažymų, kuriuos tiekėjai turi pateikti, nebent tokie reikalavimai yra nustatyti konkurso dokumentuose, kurie visiems suinteresuotiesiems tiekėjams pateikiami tuo pačiu metu kaip ir skelbimas apie numatomą viešąjį pirkimą;
- k) jei pagal 28.8 straipsnį perkantysis subjektas ketina atrinkti ribotą skaičių tinkamų tiekėjų, kurie bus pakviesti dalyvauti konkurse, nurodomi jų atrankos kriterijai ir, kai taikytina, didžiausias tiekėjų, kuriems bus leista dalyvauti konkurse, skaičius, ir
- l) nurodoma, kad viešajam pirkimui taikomas šis skyrius.

Sutrumpintas skelbimas

3. Kiekvieno numatomo viešojo pirkimo atveju perkantysis subjektas viena iš PPO oficialiųjų kalbų¹ paskelbia lengvai prieinamą sutrumpintą skelbimą, kuris skelbiamas tuo pačiu metu kaip ir skelbimas apie numatomą viešąjį pirkimą. Sutrumpintame skelbime pateikiama bent ši informacija:

- a) viešojo pirkimo dalykas;

¹ Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad PPO oficialiosios kalbos yra anglų, ispanų ir prancūzų.

- b) galutinis pasiūlymų pateikimo terminas arba, kai taikytina, visi prašymų dalyvauti viešajame pirkime arba būti įtrauktiems į daugkartinį tiekėjų sąrašą galutiniai terminai ir
- c) adresas, kuriuo gali būti prašoma atsiųsti su viešuoju pirkimu susijusius dokumentus.

Skelbimas apie planuojamą viešąjį pirkimą

4. Perkantieji subjektai raginami kiekvienais finansiniais metais kuo anksčiau paskelbti skelbimą apie savo viešųjų pirkimų planus (toliau – skelbimas apie planuojamą viešąjį pirkimą). Skelbime apie planuojamą viešąjį pirkimą turėtų būti nurodytas viešojo pirkimo dalykas ir planuojama skelbimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo data.

5. Perkantysis subjektas, kuriam taikomas 28-A arba 28-B priedo B arba C skirsnis, skelbimą apie planuojamą viešąjį pirkimą gali naudoti kaip skelbimą apie numatomą viešąjį pirkimą su sąlyga, kad skelbime apie planuojamą viešąjį pirkimą pateikiama visa subjekto turima informacija, nurodyta šio straipsnio 2 dalyje, ir pareiškimas, kad suinteresuotieji tiekėjai perkančiajam subjektui turėtų pranešti apie savo susidomėjimą viešuoju pirkimu.

Bendrosios skelbimų taisyklės

6. Skelbimas apie numatomą viešąjį pirkimą, sutrumpintas skelbimas ir skelbimas apie planuojamą viešąjį pirkimą turi būti tiesiogiai ir nemokamai prieinami elektroninėmis priemonėmis per vieną bendrą prieigos tašką internete. Be to, šie skelbimai taip pat gali būti skelbiami tinkamoje popierinėje informacijos sklaidos priemonėje, kuri plačiai išplatinama ir yra lengvai prieinama visuomenei bent tol, kol baigsis skelbime nustatytas terminas.

Tinkamas elektronines ir popierines informacijos sklaidos priemones kiekviena Šalis išvardija atitinkamai 28-A arba 28-B priedo I skirsnyje.

7. Nepaisant 6 dalyje nustatytų reikalavimų dėl skelbimų apie numatomą viešąjį pirkimą, sutrumpintų skelbimų ir skelbimų apie planuojamą viešąjį pirkimą prieinamumo nemokamai elektroninėmis priemonėmis per vieną bendrą prieigos tašką, Čilė nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos pereinau į trejų metų laikotarpį iki tol, kol visiškai pradės veikti vienas bendras prieigos taškas, pradeda naudoti tinklų sietuvo svetainę kaip laikiną alternatyvą vienam bendram prieigos taškui, kuri turėtų būti prieinama nemokamai ir kurioje turėtų būti pateiktos nuorodos į platformas ar interneto svetaines, kuriose skelbiami skelbimai. Tinklų sietuve pateikiamos nuorodos į ne daugiau kaip keturias svetaines:

- a) *Mercado público*;
- b) *Ministerio de Obras Públicas*;

c) *Dirección General de Concesiones* ir

d) *Diario Oficial*.

8. Šalys numato periodiškai peržiūrėti šio straipsnio 7 dalį, be kita ko, surengdamos diskusijas 28.21 straipsnyje nurodytame Pakomitetyje, visų pirma dėl vieno bendro prieigos taško įgyvendinimo būsenos.

28.7 STRAIPSNIS

Dalyvavimo sąlygos

1. Perkantysis subjektas taiko tik tokias dalyvavimo viešajame pirkime sąlygas, kurios būtinos siekiant užtikrinti, kad tiekėjas turėtų pakankamų teisinių ir finansinių išteklių ir komercinių bei techninių galimybių su atitinkamu viešuoju pirkimu susijusiems įsipareigojimams įvykdyti.
2. Nustatydamas dalyvavimo sąlygas perkantysis subjektas:
 - a) nenustato sąlygos, kad tiekėjui, norinčiam dalyvauti viešajame pirkime, Šalies perkantysis subjektas anksčiau turėjo būti skyręs vieną ar daugiau sutarčių;
 - b) gali reikalauti, kad tiekėjas turėtų anksčiau įgytos patirties, kuri būtina viešojo pirkimo reikalavimams įvykdyti, ir

c) nenustato tokios viešojo pirkimo sąlygos, pagal kurią būtų privaloma turėti anksčiau Šalies teritorijoje įgytos patirties.

3. Vertindamas, ar tiekėjas atitinka dalyvavimo sąlygas, perkantysis subjektas:

a) įvertina tiekėjo finansines, komercines ir technines galimybes atsižvelgdamas į to tiekėjo verslo veiklą tiek perkančiojo subjekto Šalies teritorijoje, tiek už jos ribų, ir

b) atlikdamas vertinimą remiasi savo iš anksto skelbimuose arba konkurso dokumentuose nurodytomis sąlygomis.

4. Jei yra patvirtinamųjų įrodymų ir jie netaikomi taip, kad būtų šališkai ar nepagrįstai diskriminuojama kita Šalis, Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, gali neleisti tiekėjui dalyvauti viešajame pirkime dėl tokių priežasčių kaip:

a) bankrotas;

b) melagingi pareiškimai;

c) dideli arba nuolatiniai trūkumai vykdant bet kokią esminį reikalavimą ar pareigą pagal ankstesnę sutartį ar sutartis;

- d) galutiniai sprendimai dėl įvykdytų sunkių nusikaltimų ar kitų sunkių teisės pažeidimų;
- e) sunkus profesinis nusižengimas arba veiksmai ar neveikimas, dėl kurių galima abejoti tiekėjo verslo sąžiningumu, arba
- f) vengimas mokėti mokesčius.

28.8 STRAIPSNIS

Tiekėjų tinkamumo įvertinimas

Registravimo sistemos ir tinkamumo vertinimo procedūros

1. Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, gali taikyti tiekėjų registravimo sistemą, kurioje suinteresuotieji tiekėjai privalėtų užsiregistruoti ir pateikti tam tikrą informaciją. Šiuo atveju Šalis užtikrina, kad suinteresuotieji tiekėjai turėtų galimybes elektroninėmis priemonėmis gauti informaciją apie registravimo sistemą ir galėtų bet kada prašyti juos užregistruoti. Kompetentinga institucija per pagrįstą laikotarpį informuoja juos apie sprendimą patenkinti arba atmesti šį prašymą. Jei prašymas atmetamas, sprendimas turi būti tinkamai pagrįstas.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad:

- a) jos perkantieji subjektai stengtųsi kuo labiau sumažinti savo tinkamumo vertinimo procedūrų skirtumus ir
- b) registravimo sistemas taikantys perkantieji subjektai stengtųsi kuo labiau sumažinti savo registravimo sistemų skirtumus.

3. Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, nepriima ar netaiko jokių registravimo sistemų ar tinkamumo vertinimo procedūrų, kuriomis būtų siekiama sudaryti arba sudaroma nereikalingų kliūčių kitos Šalies tiekėjams dalyvauti jos viešuosiuose pirkimuose.

Atrankinis konkursas

4. Jei perkantysis subjektas ketina rengti atrankinį konkursą, jis:

- a) skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą pateikia bent 28.6 straipsnio 2 dalies a, b, f, g, j, k ir l punktuose nurodytą informaciją ir pakviečia tiekėjus teikti prašymą dalyvauti viešajame pirkime, ir
- b) iki konkurso pradžios tinkamiems tiekėjams, kuriems apie jų tinkamumą jis praneša pagal 28.12 straipsnio 3 dalies b punktą, pateikia bent informaciją, nurodytą 28.6 straipsnio 2 dalies c, d, e, h ir i punktuose.

5. Perkantysis subjektas leidžia konkrečiame viešajame pirkime dalyvauti visiems tinkamiems tiekėjams, nebent perkantysis subjektas skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą nustato didžiausią tiekėjų, kuriems bus leidžiama dalyvauti konkurse, skaičių ir kriterijus arba pagrindimą, pagal kuriuos atrenkamas ribotas tiekėjų skaičius. Kvietimas pateikti pasiūlymus skiriamas tokiam tiekėjų skaičiui, kuris būtinas konkurencijai užtikrinti.

6. Jei konkurso dokumentai nėra viešai prieinami nuo 4 dalyje nurodyto skelbimo paskelbimo dienos, perkantysis subjektas užtikrina, kad visi pagal 5 dalį atrinkti tinkami tiekėjai tuos dokumentus gautų vienu metu.

Daugkartiniai sąrašai

7. Perkantysis subjektas gali turėti parengęs daugkartinį tiekėjų sąrašą su sąlyga, kad skelbimas, kuriuo suinteresuotieji tiekėjai kviečiami teikti prašymus įtraukti į sąrašą, būtų:

- a) skelbiamas kasmet ir
- b) jei jis skelbiamas elektroninėmis priemonėmis, būtų nuolat prieinamas tinkamoje 28-A ir 28-B priedų I skirsnyje nurodytoje informacijos sklaidos priemonėje.

8. 7 dalyje nurodytame skelbime:

- a) apibūdinamos prekės ar paslaugos arba jų kategorijos, dėl kurių gali būti naudojamas sąrašas;
- b) nustatomos dalyvavimo sąlygos, kurias turi įvykdyti tiekėjai, kad būtų įtraukti į sąrašą, ir metodai, kuriais perkantysis subjektas tikrins, ar tiekėjas atitinka šias sąlygas;
- c) nurodomas perkančiojo subjekto pavadinimas ir adresas bei kita informacija, būtina norint susisiekti su subjektu ir gauti visus su sąrašu susijusius dokumentus;
- d) nurodoma sąrašo galiojimo trukmė ir būdai pratęsti jo galiojimą arba jį panaikinti, arba, jei galiojimo trukmė nenurodoma, informacija apie tai, kaip bus pranešama apie sąrašo naudojimo nutraukimą, ir
- e) pateikiama pastaba, kad sąrašas gali būti naudojamas vykdant viešuosius pirkimus pagal šį skyrių.

9. Nepaisant 7 dalies, jei daugkartinis sąrašas galioja trejus metus arba trumpiau, perkantysis subjektas 7 dalyje nurodytą skelbimą gali paskelbti tik vieną kartą sąrašo galiojimo laikotarpio pradžioje su sąlyga, kad:

- a) skelbime nurodomas galiojimo laikotarpis ir kad daugiau skelbimų nebus skelbiama, ir

b) skelbimas skelbiamas elektroninėmis priemonėmis ir yra prieinamas visą jo galiojimo laiką.

10. Perkantysis subjektas leidžia tiekėjams bet kada pateikti prašymą įtraukti juos į daugkartinį sąrašą ir per pagrįstai trumpą laikotarpį įtraukia į sąrašą visus tinkamus tiekėjus.

11. Jei į daugkartinį sąrašą neįtrauktas tiekėjas per 28.10 straipsnio 2 dalyje nurodytą laikotarpį pateikia prašymą dalyvauti viešajame pirkime, kuris organizuojamas remiantis daugkartiniu sąrašu, ir visus reikiamus dokumentus, perkantysis subjektas jo prašymą išnagrinėja. Perkantysis subjektas negali neleisti tiekėjui dalyvauti viešajame pirkime dėl to, kad jam nepakanka laiko tiekėjo prašymui išnagrinėti, nebent išimtiniais atvejais, kai dėl viešojo pirkimo procedūros sudėtingumo subjektas negali baigti nagrinėti prašymo per nustatytą pasiūlymų teikimo laikotarpį.

28-A arba 28-B priedo B ir C skirsniuose nurodyti subjektai

12. Perkantysis subjektas, kuriam taikomas 28-A arba 28-B priedo B arba C skirsnis, skelbimą, kuriame tiekėjai raginami teikti prašymus įtraukti į daugkartinį sąrašą, gali naudoti kaip skelbimą apie numatomą viešąjį pirkimą su sąlyga, kad:

- a) skelbimas paskelbiamas pagal šio straipsnio 7 dalį ir jame pateikiama pagal šio straipsnio 8 dalį reikalaujama informacija, kuo išsamesnė 28.6 straipsnio 2 dalyje nurodyta informacija ir pareiškimas, kad šis skelbimas laikomas skelbimu apie numatomą viešąjį pirkimą arba kad tik į daugkartinį sąrašą įtraukti tiekėjai gaus tolesnius skelbimus apie viešuosius pirkimus pagal daugkartinį sąrašą, ir
- b) subjektas nedelsdamas pateikia tiekėjams, išreiškusiems susidomėjimą subjekto rengiamu viešuoju pirkimu, pakankamai informacijos, kad jie galėtų įvertinti savo susidomėjimą viešuoju pirkimu, įskaitant visą kitą turimą pagal 28.6 straipsnio 2 dalį reikalaujamą informaciją.

13. Perkantysis subjektas, kuriam taikomas 28-A arba 28-B priedo B arba C skirsnis, gali leisti tiekėjui, paprašiusiam jį įtraukti į daugkartinį sąrašą pagal šio straipsnio 10 dalį, dalyvauti tam tikrame viešajame pirkime, jei perkančiajam subjektui pakanka laiko išnagrinėti, ar tiekėjas atitinka dalyvavimo sąlygas.

Informacija apie perkančiojo subjekto sprendimus

14. Perkantysis subjektas nedelsdamas praneša visiems prašymus dalyvauti viešajame pirkime arba įtraukti į daugkartinį sąrašą pateikusiems tiekėjams apie savo sprendimą dėl šių prašymų.

15. Jei perkantysis subjektas tiekėjo prašymą dalyvauti viešajame pirkime arba įtraukti į daugkartinį sąrašą atmeta, nebelaiko tiekėjo tinkamu arba tiekėją išbraukia iš daugkartinio sąrašo, jis apie tai nedelsdamas praneša tiekėjui ir tiekėjo prašymu nedelsdamas raštu paaiškina tiekėjui savo sprendimo priežastis.

28.9 STRAIPSNIS

Techninės specifikacijos

1. Perkantysis subjektas nerengia, nepriima arba netaiko jokių techninių specifikacijų arba nenustato jokių atitikties vertinimo procedūrų, kuriomis siektų sukurti arba sukurtų nereikalingų kliūčių tarptautinei prekybai.

2. Nustatydamas perkamų prekių arba paslaugų technines specifikacijas, jei tinkama, perkantysis subjektas:

- a) technines specifikacijas išdėsto kaip veiksmingumo ir funkcinius reikalavimus, o ne pateikia dizaino ar aprašomąsias savybes, ir
- b) pagrindžia technines specifikacijas tarptautiniais standartais, jei tokių esama; kitais atvejais jos rengiamos remiantis nacionaliniais techniniais reglamentais, pripažintais nacionaliniais standartais arba statybos kodeksais.

3. Jei techninėse specifikacijose pateikiamos dizaino arba aprašomosios savybės, perkantysis subjektas turėtų nurodyti, jei tinkama, kad nagrinės pasiūlymus dėl lygiaverčių prekių ar paslaugų, kurios akivaizdžiai atitinka to viešojo pirkimo reikalavimus, į konkurso dokumentus įrašydamas „arba lygiavertis“ ar panašius žodžius.

4. Perkantysis subjektas nenustato techninių specifikacijų, pagal kurias būtų privalomi arba nurodomi konkretūs prekių ženklai ar pavadinimai, patentai, autorių teisės, dizainas, tipas, konkreti kilmė, gamintojas arba tiekėjas, nebent nėra jokio kito būdo pakankamai tiksliai arba suprantamai apibūdinti viešojo pirkimo reikalavimus, ir su sąlyga, kad tokiais atvejais subjektas konkurso dokumentuose įrašo „arba lygiavertis“ ar panašius žodžius.

5. Perkantysis subjektas jokia konkurenciją ribojančiu būdu neprašo ir nesutinka gauti konsultacijų, kuriomis būtų galima remtis rengiant ar priimant bet kokias konkrečius viešojo pirkimo technines specifikacijas, iš asmens, galinčio turėti su tuo viešuoju pirkimu susijusių komercinių interesų.

6. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, gali laikydamasi šio straipsnio rengti, priimti arba taikyti technines specifikacijas, kuriomis padedama tausoti gamtos išteklius arba saugoti aplinką.

28.10 STRAIPSNIS

Konkurso dokumentai

1. Perkantysis subjektas tiekėjams pateikia konkurso dokumentus su visa reikiama informacija, kad tiekėjai galėtų parengti ir pateikti tinkamus pasiūlymus. Išskyrus atvejus, kai tai jau nurodyta skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą, šiuose dokumentuose išsamiai aprašoma:

- a) pirkimo objektas, nurodant prekių ar paslaugų, kurias numatoma pirkti, pobūdį ir kiekį arba, jei kiekis nežinomas, apytikrį kiekį, taip pat visus reikalavimus, kuriuos reikia įvykdyti, įskaitant bet kokias technines specifikacijas, atitikties įvertinimo patvirtinimą, planus, brėžinius arba instrukcijas;

- b) visos tiekėjų dalyvavimo sąlygos, įskaitant su dalyvavimo sąlygomis susijusios informacijos ir dokumentų, kuriuos teikėjai turi pateikti, sąrašą;
- c) visi vertinimo kriterijai, kuriais remdamasis subjektas skirs sutartį, ir, išskyrus atvejus, kai vienintelis kriterijus – kaina, santykinė tų kriterijų svarba;
- d) jei perkantysis subjektas viešąjį pirkimą vykdys elektroninėmis priemonėmis, visi informacijos autentiškumo patvirtinimo ir šifravimo reikalavimai arba kiti reikalavimai dėl informacijos pateikimo elektroninėmis priemonėmis;
- e) jei perkantysis subjektas rengs elektroninį aukcioną, tokio aukciono vykdymo taisyklės, įskaitant taisykles, pagal kurias nustatomi su vertinimo kriterijais susiję pasiūlymo elementai;
- f) jei vokai su pasiūlymais bus atplėšiami viešai, vokų atplėšimo procedūros data, laikas, vieta ir, jei tinkama, dalyvauti įgaliojanti asmenys;
- g) visos kitos sąlygos, įskaitant atsiskaitymo sąlygas ir bet kokius apribojimus, susijusius su galimais pasiūlymų teikimo būdais, pavyzdžiui, ar pasiūlymai turi būti teikiami popieriuje, ar elektroninėmis priemonėmis, ir
- h) prekių pristatymo ar paslaugų suteikimo datos.

2. Nustatydamas perkamų prekių pristatymo arba paslaugų suteikimo datas perkantysis subjektas atsižvelgia į tokius veiksnius kaip viešojo pirkimo procedūros sudėtingumas, numatomas subrangos mastas ir kiek realiai laiko reikia prekėms pagaminti, sukombinuoti ir išvežti iš tiekimo vietos arba paslaugoms suteikti.
3. Skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą arba konkurso dokumentuose nustatyti vertinimo kriterijai gali apimti, be kita ko, kainas ir kitus su sąnaudomis susijusius veiksnius, kokybę, techninę vertę, aplinkosaugos aspektus ir pristatymo sąlygas.
4. Perkantysis subjektas nedelsdamas:
- a) pateikia konkurso dokumentus, kad suinteresuotiems tiekėjams pakaktų laiko tinkamiems pasiūlymams pateikti;
 - b) gavęs prašymą pateikia konkurso dokumentus bet kuriam suinteresuotajam tiekėjui ir
 - c) per kiekvienos Šalies teisės aktuose nustatytą laikotarpį atsako į visus pagrįstus bet kurio suinteresuotojo ar dalyvaujančio tiekėjo prašymus suteikti susijusios informacijos su sąlyga, kad žinodamas tą informaciją tiekėjas neįgis pranašumo prieš kitus tiekėjus.

Pakeitimai

5. Jei perkantysis subjektas pakeičia skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą arba viešajame pirkime dalyvaujantiems tiekėjams pateiktuose konkurso dokumentuose nurodytus kriterijus ar reikalavimus arba iš dalies pakeičia ar pakartotinai paskelbia skelbimą arba konkurso dokumentus, jis apie visus tokius pakeitimus arba iš dalies pakeistą ar pakartotinai paskelbtą skelbimą arba konkurso dokumentus praneša raštu:

- a) visiems tiekėjams, kurie informacijos keitimo, dalinio pakeitimo arba pakartotinio paskelbimo metu dalyvauja viešajame pirkime, jei tokie tiekėjai subjektui yra žinomi, ir visais kitais atvejais tuo pačiu būdu, kuriuo informacija buvo pateikta iš pradžių, ir
- b) atsižvelgiant į viešojo pirkimo pobūdį ir sudėtingumą, pakankamai iš anksto, kad tokie tiekėjai atitinkamai galėtų pakeisti ir iš naujo pateikti pakeistus pasiūlymus.

28.11 STRAIPSNIS

Aplinkos ir socialiniai aspektai

1. Šalis gali leisti savo perkantiesiems subjektams per visą viešojo pirkimo procedūrą remtis aplinkos ir socialiniais aspektais, jei jie nėra diskriminaciniai, atitinka 28.4 straipsnio 6 dalyje nustatytą kompensacijų draudimą ir yra susiję su sutarties dalyku.

2. Siekiant didesnio aiškumo patikslinama, kad aplinkos ir socialinių aspektų nuostatos neturi būti rengiamos, priimamos ar taikomos taip, kad būtų savavališkai ar nepateisinamai diskriminuojama kita Šalis arba užslėptai ribojama Šalių tarpusavio prekyba.

28.12 STRAIPSNIS

Laikotarpiai

1. Perkantysis subjektas pagal pagrįstus savo poreikius suteikia tiekėjams pakankamai laiko prašymams dalyvauti ir tinkamiems pasiūlymams parengti ir pateikti, atsižvelgdamas į tokius veiksnius kaip:

- a) viešojo pirkimo pobūdis ir sudėtingumas;
- b) numatomas subrangos mastas ir
- c) laikas, būtinas pasiūlymams perduoti ne elektroninėmis priemonėmis iš užsienio šalių ir savo šalies vietovių tais atvejais, kai elektroninės priemonės nenaudojamos.

Tokie laikotarpiai ir bet kokie jų pratęsimai turi būti vienodi visiems suinteresuotiesiems arba dalyvaujantiems tiekėjams.

2. Perkantysis subjektas, taikantis atrankinio konkurso metodą, nustato galutinį prašymų dalyvauti konkurse terminą, kuris paprastai yra ne mažiau kaip 25 dienos nuo skelbimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos. Jei dėl perkančiojo subjekto tinkamai pagrįsto skubos atvejo šio laikotarpio praktiškai neįmanoma laikytis, jis gali būti sutrumpintas iki ne trumpesnio kaip 10 dienų.
3. Išskyrus 4, 5, 7 ir 8 dalyse numatytus atvejus, perkantysis subjektas nustato galutinį pasiūlymų pateikimo terminą, kuris yra ne mažiau kaip 40 dienų nuo:
- a) atviro konkurso atveju – skelbimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos, arba
 - b) atrankinio konkurso atveju – dienos, kurią subjektas praneša tiekėjams, kad jie bus kviečiami teikti pasiūlymus, neatsižvelgiant į tai, ar subjektas naudojami daugkartiniu sąrašu, ar ne.
4. Perkantysis subjektas gali sutrumpinti pagal 3 dalį nustatytą pasiūlymų teikimo laikotarpį iki ne mažiau kaip 10 dienų, jei:
- a) perkantysis subjektas paskelbė 28.6 straipsnio 4 dalyje aprašytą skelbimą apie planuojamą viešąjį pirkimą bent 40 dienų ir ne daugiau kaip 12 mėnesių iki skelbimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos ir jeigu skelbime apie planuojamą viešąjį pirkimą pateikta:
 - i) viešojo pirkimo aprašymas;

- ii) apytiksliai pasiūlymų arba prašymų dalyvauti pateikimo galutiniai terminai;
 - iii) pareiškimas, kad suinteresuotieji tiekėjai turėtų pareikšti perkančiajam subjektui savo susidomėjimą viešuoju pirkimu;
 - iv) adresas, kuriuo galima gauti su viešuoju pirkimu susijusius dokumentus, ir
 - v) tiek turimos informacijos, kiek reikalaujama pateikti skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą pagal 28.6 straipsnio 2 dalį;
- b) kartotinio pirkimo sutarčių atveju perkantysis subjektas pradiniam skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą nurodo, kad vėlesniuose skelbimuose pasiūlymų teikimo laikotarpiai bus nustatomi remiantis šia dalimi, arba
- c) dėl perkančiojo subjekto tinkamai pagrįsto skubos atvejo pagal 3 dalį nustatyto pasiūlymų teikimo laikotarpio praktiškai neįmanoma laikytis.
5. Perkantysis subjektas gali sutrumpinti pagal 3 dalį nustatytą pasiūlymų teikimo laikotarpį penkiomis dienomis dėl kiekvienos iš šių aplinkybių:
- a) skelbimas apie numatomą viešąjį pirkimą skelbiamas elektroninėmis priemonėmis;

- b) visi konkurso dokumentai pateikiami elektroninėmis priemonėmis nuo skelbimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos ir
- c) subjektas priima pasiūlymus elektroninėmis priemonėmis.

6. Taikant 5 dalį kartu su 4 dalimi, pagal 3 dalį nustatomas pasiūlymų teikimo laikotarpis jokių atveju negali būti trumpesnis nei 10 dienų nuo skelbimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo dienos.

7. Nepaisant kitų šio straipsnio nuostatų, jei perkantysis subjektas perka komercines prekes ar paslaugas arba bet koki jų derinį, jis gali pagal 3 dalį nustatytą pasiūlymų teikimo laikotarpį sutrumpinti iki ne mažiau kaip 13 dienų su sąlyga, kad jis tuo pat metu elektroninėmis priemonėmis paskelbia skelbimą apie numatomą viešąjį pirkimą ir konkurso dokumentus. Be to, jei subjektas leidžia teikti komercinių prekių ar paslaugų pasiūlymus elektroninėmis priemonėmis, pagal 3 dalį nustatytą laikotarpį jis gali sutrumpinti iki ne mažiau kaip 10 dienų.

8. Jeigu perkantysis subjektas, kuriam taikomas 28-A arba 28-B priedo B arba C skirsnis, atrinko visus ar tam tikrą skaičių tinkamų tiekėjų, pasiūlymų teikimo laikotarpis gali būti nustatytas perkančiojo subjekto ir atrinktų tiekėjų abipusiu sutarimu. Jeigu nesusitariama, taikomas ne trumpesnis kaip 10 dienų laikotarpis.

28.13 STRAIPSNIS

Derybos

1. Šalis savo perkantiesiems subjektams gali numatyti galimybę per į taikymo sritį patenkančią viešąjį pirkimą vykdyti derybas su tiekėjais, jei:

- a) subjektas apie savo ketinimą rengti derybas nurodo skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą, kurį privaloma pateikti pagal 28.6 straipsnio 2 dalį, arba
- b) atlikus vertinimą paaiškėja, kad pagal konkrečius vertinimo kriterijus, nustatytus skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą arba konkurso dokumentuose, nė vienas pasiūlymas nėra akivaizdžiai pranašesnis už visus kitus pasiūlymus.

2. Perkantysis subjektas:

- a) užtikrina, kad sprendimas pašalinti derybose dalyvaujančius tiekėjus būtų priimamas vadovaujantis skelbime apie numatomą viešąjį pirkimą arba konkurso dokumentuose nustatytais kriterijais, ir
- b) užbaigus derybas likusiems dalyvaujantiems tiekėjams nustato bendrą naujų arba patikslintų pasiūlymų pateikimo terminą.

28.14 STRAIPSNIS

Ribotas konkursas

1. Su sąlyga, kad perkantysis subjektas nesinaudos šia nuostata siekdamas išvengti tiekėjų konkurencijos ar diskriminuodamas kitos Šalies tiekėjus arba teikdamas apsaugą vietos tiekėjams, perkantysis subjektas gali surengti ribotą konkursą ir nuspręsti netaikyti 28.6, 28.7, 28.8, 28.10, 28.12, 28.13, 28.15 ir 28.16 straipsnių bet kuria iš šių aplinkybių:

- a) jei:
 - i) pasiūlymų nepateikta arba tiekėjai nepateikė prašymo dalyvauti viešajame pirkime;
 - ii) nė vienas iš pateiktų pasiūlymų neatitinka konkurso dokumentuose nustatytų esminių reikalavimų;
 - iii) nė vienas tiekėjas neatitiko dalyvavimo sąlygų arba
 - iv) kompetentinga institucija paskelbė, kad pasiūlymai pateikti remiantis slaptu tiekėjų sutarimu, su sąlyga, kad konkurso dokumentuose nustatyti reikalavimai nėra iš esmės keičiami;

- b) jei prekes tiekti arba paslaugas teikti gali tik konkretus tiekėjas ir nėra tinkamų alternatyvių ar pakaitinių prekių arba paslaugų dėl bet kurios iš šių priežasčių:
- i) reikalaujama meno kūrinio;
 - ii) dėl patentų, autorių teisių ar kitų išimtinių teisių suteikiama apsauga arba
 - iii) dėl techninių priežasčių nėra konkurencijos;
- c) pirminio tiekėjo tiekiamų papildomų prekių ar teikiamų papildomų paslaugų, kurios nebuvo įtrauktos į pradinį viešąjį pirkimą, jeigu tokių prekių tiekėjo ar paslaugų teikėjo pakeitimas:
- i) neįmanomas dėl ekonominių ar techninių priežasčių, pavyzdžiui, dėl pakeičiamumo arba sąveikumo su esama įranga, programine įranga, paslaugomis arba įrenginiais, įsigytais per pirminį viešąjį pirkimą, ir
 - ii) perkančiajam subjektui keltų didelių nepatogumų arba dėl jo labai padidėtų perkančiojo subjekto išlaidos;
- d) jei tai tikrai būtina, kai dėl itin didelės skubos priežasčių, atsiradusių dėl įvykių, kurių perkantysis subjektas negalėjo numatyti, prekių arba paslaugų nebūtų galima įsigyti laiku atviro ar atrankinio konkurso tvarka;

- e) dėl prekių, įsigyjamų biržos prekių rinkoje;
- f) jei perkantysis subjektas įsigyja prototipą arba pirmąją prekę ar paslaugą, kurie perkančiojo subjekto prašymu sukurti vykdant ar rengiantis vykdyti konkrečią mokslinių tyrimų, bandymų, studijų ar kūrimo sutartį; pirmosios prekės ar paslaugos sukūrimas gali apimti ribotą gamybą ar tiekimą siekiant atsižvelgti į bandymų rezultatus ir įrodyti, kad ta prekė ar paslauga yra tinkama gamybai arba tiekimui tokiais kiekiais, kokie atitinka priimtinius kokybės standartus, tačiau neapima gamybos ar tiekimu tokiais kiekiais, kokiais siekiama įtvirtinti komercinį perspektyvumą arba padengti mokslinių tyrimų ir plėtros sąnaudas;
- g) perkama ypač palankiomis sąlygomis, atsirandančiomis labai trumpam, kai prekės išparduodamos neįprastomis sąlygomis, pavyzdžiui, likvidavimo, bankrutavimo ar turto perdavimo valdyti administratoriams atvejais, o ne įprastai perkant iš įprastų tiekėjų, arba
- h) jei sutartis skiriama projekto konkurso nugalėtojui su sąlyga, kad:
 - i) konkursas surengtas laikantis šio skyriaus principų, visų pirma dėl skelbimo apie numatomą viešąjį pirkimą paskelbimo, ir
 - ii) dalyvių vertina nepriklausoma komisija, siekianti skirti projekto sutartį nugalėtojui.

2. Perkantysis subjektas raštu parengia kiekvienos sutarties, skirtos pagal 1 dalį, ataskaitą. Ataskaitoje nurodomas perkančiojo subjekto pavadinimas, perkamų prekių ar paslaugų vertė ir rūšis ir pateikiamas pareiškimas, kuriame nurodoma, kuriomis iš 1 dalyje nustatytų aplinkybių ir sąlygų remiantis buvo surengtas ribotas konkursas.

28.15 STRAIPSNIS

Elektroniniai aukcionai

Jei perkantysis subjektas ketina vykdyti į taikymo sritį patenkančią viešąjį pirkimą elektroninio aukciono būdu, prieš pradėdamas elektroninį aukcioną jis kiekvienam dalyviui nurodo:

- a) automatinio vertinimo metodą, įskaitant matematinę formulę, pagrįstą konkurso dokumentuose nustatytais vertinimo kriterijais, kuris bus taikomas aukciono metu automatiškai nustatant arba keičiant pasiūlymų eilės tvarką;
- b) bet kokio jo pasiūlymo elementų pirminio vertinimo rezultatus, jei sutartis turi būti skiriama atsižvelgiant į naudingiausią pasiūlymą, ir
- c) visą kitą su aukciono vykdymu susijusią informaciją.

28.16 STRAIPSNIS

Pasiūlymų nagrinėjimas ir sutarčių skyrimas

Pasiūlymų nagrinėjimas

1. Perkantysis subjektas visus pasiūlymus gauna, vokus su jais atplėšia ir juos nagrinėja tokia tvarka, kuria užtikrinamas sąžiningas ir nešališkas viešojo pirkimo procesas ir pasiūlymų konfidencialumas.
2. Perkantysis subjektas nesukuria nepalankios padėties tiekėjui, kurio pasiūlymas gaunamas po nustatyto pasiūlymų gavimo termino, jeigu vėluojama tik dėl perkančiojo subjekto netinkamai atliekamo pasiūlymų tvarkymo.
3. Jeigu perkantysis subjektas nuo vokų su pasiūlymais atplėšimo iki sutarties skyrimo tiekėjui suteikia galimybę ištaisyti netyčines formos klaidas, perkantysis subjektas tokią pat galimybę suteikia visiems dalyvaujantiems tiekėjams.

Sutarčių skyrimas

4. Kad būtų svarstoma galimybė skirti sutartį, pasiūlymas turi būti pateiktas raštu, vokų atplėšimo metu turi atitikti skelbimuose ir konkurso dokumentuose nustatytus esminius reikalavimus ir turi būti gautas iš dalyvavimo sąlygas atitinkančio tiekėjo.

5. Išskyrus atvejus, kai perkantysis subjektas, atsižvelgdamas į viešąjį interesą, nusprendžia neskirti sutarties, jis sutartį skiria tiekėjui, kuris, subjekto nuomone, gali įvykdyti sutarties sąlygas ir, remiantis tik pagal skelbimuose ir konkurso dokumentuose nustatytus vertinimo kriterijus, pateikė:

a) naudingiausią pasiūlymą arba

b) jei vienintelis kriterijus yra kaina, pasiūlė mažiausią kainą.

6. Jei perkančiajam subjektui pateikiamas pasiūlymas, kuriame siūloma kaina yra neįprastai mažesnė už kituose pateiktuose pasiūlymuose nurodytas kainas, jis gali patikrinti, ar tiekėjas atitinka dalyvavimo sąlygas ir ar jis gali įvykdyti sutarties sąlygas.

7. Perkantysis subjektas nesinaudoja pasirinkimo galimybėmis, neatšaukia viešojo pirkimo ar nekeičia skirtų sutarčių taip, kad išvengtų šiame skyriuje nustatytų pareigų.

8. Paprastai kiekviena Šalis deda visas įmanomas pastangas, kad užtikrintų atidėjimo laikotarpį nuo sutarties skyrimo iki jos sudarymo, siekdama suteikti konkurso nelaimėjusiems dalyviams pakankamai laiko sprendimui dėl sutarties skyrimo peržiūrėti ir užginčyti.

28.17 STRAIPSNIS

Informacijos apie viešuosius pirkimus skaidrumas

Tiekėjams teikiama informacija

1. Perkantysis subjektas nedelsdamas informuoja dalyvaujančius tiekėjus apie savo sprendimus dėl sutarties skyrimo ir tiekėjo prašymu šią informaciją pateikia raštu. Pagal 28.18 straipsnio 2 ir 3 dalis perkantysis subjektas, gavęs prašymą, konkurso nelaimėjusiam tiekėjui paaiškina priežastis, kodėl subjektas nepasirinko jo pasiūlymo, ir nurodo konkursą laimėjusio tiekėjo pasiūlymo santykinius pranašumus.

Informacijos apie sutarties skyrimą paskelbimas

2. Ne vėliau kaip per 72 dienas nuo kiekvienos sutarties, kuriai taikomas šis skyrius, skyrimo perkantysis subjektas 28-A arba 28-B priedo I skirsnyje nurodytoje tinkamoje popierinėje arba elektroninėje informacijos sklaidos priemonėje paskelbia skelbimą. Jei subjektas skelbimą paskelbia tik elektroninėje informacijos sklaidos priemonėje, užtikrinama, kad informacija būtų prieinama pakankamai ilgai. Skelbime pateikiama bent ši informacija:

- a) perkamų prekių ar paslaugų aprašymas;
- b) perkančiojo subjekto pavadinimas ir adresas;

- c) konkursą laimėjusio tiekėjo pavadinimas;
- d) konkursą laimėjusio pasiūlymo vertė arba didžiausios ar mažiausios kainos pasiūlymai, į kuriuos buvo atsižvelgta skiriant sutartį;
- e) sutarties skyrimo data ir
- f) taikytas viešojo pirkimo metodas, o jei taikytas ribotas konkursas pagal 28.14 straipsnį – riboto konkurso procedūros taikymą pagrindžiančių aplinkybių aprašymas.

Dokumentų ir ataskaitų saugojimas ir elektroninis atsekamumas

3. Kiekvienas perkantysis subjektas bent trejus metus nuo sutarties skyrimo dienos saugo:
 - a) su konkurso procedūromis ir sutarčių skyrimu susijusius į taikymo sritį patenkančio viešojo pirkimo dokumentus ir ataskaitas, įskaitant pagal 28.14 straipsnį reikalaujamas ataskaitas, ir
 - b) duomenis, kuriais užtikrinamas reikiamas į taikymo sritį patenkančių viešųjų pirkimų procesų atsekamumas elektroninėmis priemonėmis.

Keitimasis statistiniais duomenimis

4. Kitos Šalies prašymu ir atsižvelgdama į diskusijas 28.21 straipsnyje nurodytame Pakomitetyje, kiekviena Šalis pateikia kitai Šaliai statistinius duomenis apie į taikymo sritį patenkančius prekių, paslaugų ir statybos paslaugų viešuosius pirkimus, įskaitant, kiek tai įmanoma, statistinius duomenis apie darbų koncesijas. Pagal 28.23 straipsnį Šalys bendradarbiauja siekdamos geriau suprasti viena kitos viešųjų pirkimų statistinius duomenis.

5. Jei Šalis reikalauja, kad skelbimai apie skiriamas sutartis pagal 2 dalį būtų skelbiami elektroninėmis priemonėmis, ir jei tokie skelbimai yra prieinami visuomenei vienoje bendroje duomenų bazėje tokią formą, kad būtų galima analizuoti į taikymo sritį patenkančias sutartis, Šalis gali, užuot teikusi pranešimą 28.21 straipsnyje nurodytam Pakomitečiui, pateikti nuorodą į tą svetainę kartu su reikiamais nurodymais, kaip gauti ir naudoti tokius duomenis.

28.18 STRAIPSNIS

Informacijos atskleidimas

Informacijos teikimas Šalims

1. Kitos Šalies prašymu Šalis nedelsdama pateikia visą informaciją, kuri būtina norint nustatyti, ar viešasis pirkimas vykdytas sąžiningai, nešališkai ir laikantis šio skyriaus, įskaitant informaciją apie konkursą laimėjusio pasiūlymo savybes ir santykinius pranašumus. Tais atvejais, kai tokios informacijos atskleidimas pažeistų konkurenciją būsimuose konkursuose, informaciją gavusi Šalis jos neatskleidžia jokiems tiekėjams, išskyrus atvejus, kai su informaciją pateikusia Šalimi dėl to tartasi ir gautas jos sutikimas.

Informacijos neatskleidimas

2. Nepaisant kitų šio skyriaus nuostatų, Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, išskyrus atvejus, kai to reikalaujama pagal teisę arba gavus informaciją pateikusių tiekėjo rašytinį leidimą, neatskleidžia informacijos, kuri pakenktų teisėtiems konkrečiau tiekėjo komerciniams interesams arba galėtų pakenkti sąžiningai tiekėjų konkurencijai.

3. Nė viena šio skyriaus nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalis, įskaitant jos perkančiuosius subjektus, valdžios ir skundų nagrinėjimo institucijas, atskleistą konfidencialią informaciją, jei atskleidimas:

- a) trukdytų teisėsaugai;
- b) galėtų pakenkti sąžiningai tiekėjų konkurencijai;
- c) pažeistų konkrečių asmenų teisėtus komercinius interesus, įskaitant intelektinės nuosavybės apsaugą, arba
- d) kitaip prieštarautų viešajam interesui.

28.19 STRAIPSNIS

Šalies vidaus skundų nagrinėjimo procedūros

1. Kiekviena Šalis nustato laiku taikomą, veiksmingą, skaidrią ir nediskriminacinę administracinės arba teisminės peržiūros procedūrą, pagal kurią tiekėjas galėtų pateikti skundą dėl šių dalykų, susijusių su į taikymo sritį patenkančio viešojo pirkimo, kuriuo tiekėjas yra arba buvo pareiškęs susidomėjimą, vykdymu:

- a) šio skyriaus pažeidimo arba

- b) Šalies priemonių, kuriomis įgyvendinamas šis skyrius, nesilaikymo, jei pagal Šalies teisę tiekėjas neturi teisės tiesiogiai pateikti skundo dėl šio skyriaus pažeidimo.

Visiems ginčams taikomos procedūrinės taisyklės yra nustatomos raštu ir visuotinai prieinamos.

2. Jei tiekėjas pateikia su į taikymo sritį patenkančiu viešuoju pirkimu, dėl kurio jis yra arba buvo pareiškęs susidomėjimą, susijusį skundą dėl 1 dalyje nurodyto pažeidimo arba priemonių netaikymo, viešąjį pirkimą vykdančio perkančiojo subjekto Šalis subjektą ir tiekėją ragina skundą išspręsti per konsultacijas. Subjektas nešališkai ir laiku apsvarsto bet kokią gautą skundą taip, kad tiekėjui nesukliudytų dalyvauti tuo metu vykstančiame ar vyksiančiame viešajame pirkime arba nebūtų pažeista jo teisė administracinės ar teisminės peržiūros tvarka siekti, kad būtų imtasi taisomųjų veiksmų.

3. Kiekvienam tiekėjui suteikiama pakankamai laiko skundai parengti ir pateikti, ir šis laikotarpis bet koku atveju turi būti ne trumpesnis kaip 10 dienų, skaičiuojant nuo tada, kai tiekėjas sužinojo arba pagrįstai turėjo sužinoti apie aplinkybes, dėl kurių teikiamas skundas.

4. Kiekviena Šalis įsteigia arba paskiria bent vieną nešališką nuo jos perkančiųjų subjektų nepriklausomą administracinę arba teisminę instituciją, kuri priimtų ir nagrinėtų tiekėjų skundus dėl į taikymo sritį patenkančių viešųjų pirkimų.

5. Jei skundą pirmiausia nagrinėja ne 4 dalyje nurodyta institucija, o kita įstaiga, Šalis užtikrina, kad tiekėjas turėtų teisę apskusti jos pradinį sprendimą nešališkai administracinei arba teisminei institucijai, nepriklausomai nuo perkančiojo subjekto, dėl kurio viešojo pirkimo pateiktas skundas.

6. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jei skundų nagrinėjimo institucija nėra teismas, jos sprendimai būtų pateikiami teisminei peržiūrai arba būtų nustatytos procedūros, kuriomis būtų užtikrinama, kad:

- a) perkantysis subjektas pateiktų atsakymą raštu dėl skundo ir skundų nagrinėjimo institucijai pateiktų visus susijusius dokumentus;
- b) proceso dalyviai (toliau – dalyviai) turėtų teisę būti išklaustyti prieš skundų nagrinėjimo institucijai priimant sprendimą dėl skundo;
- c) dalyviai turėtų teisę būti atstovaujami ir lydimi;
- d) dalyviams būtų leidžiama dalyvauti visuose proceso etapuose;
- e) dalyviai turėtų teisę prašyti, kad procesas vyktų viešai ir jame galėtų dalyvauti liudytojai, ir
- f) skundų nagrinėjimo institucija sprendimus ar rekomendacijas priimtų laiku, raštu ir paaiškindama kiekvieno sprendimo ar rekomendacijos pagrindą.

7. Kiekviena Šalis nustato arba palieka galioti procedūras, pagal kurias numatoma:
- a) skubios laikinosios priemonės, kuriomis išsaugoma tiekėjo galimybė dalyvauti viešajame pirkime; taikant tokias laikinąsias priemones gali būti sustabdomas viešojo pirkimo procesas; pagal šias procedūras gali būti nustatyta, kad priimant sprendimą dėl tokių priemonių taikymo gali būti atsižvelgta į neigiamas pasekmes svarbiausiems susijusiems interesams, įskaitant viešąjį interesą; pagrįstos priežastys, dėl kurių nusprendžiama nesiimti veiksmų, nurodomos raštu, ir
 - b) jei skundų nagrinėjimo institucija nustato, kad buvo pažeistas skyrius arba netaikytos priemonės, kaip nurodyta 1 dalyje, imtis taisomųjų veiksmų arba skirti kompensaciją už patirtus nuostolius ar žalą, kuriais gali būti laikomos tik pasiūlymo rengimo sąnaudos arba tik su skundu susijusios sąnaudos, arba ir viena, ir kita.

28.20 STRAIPSNIS

Taikymo srities pakeitimai ir ištaisymai

1. ES Šalis gali keisti arba ištaisyti 28-A priedą, o Čilė gali keisti arba ištaisyti 28-B priedą.

Pakeitimai

2. Jei Šalis ketina keisti savo priedą, kaip nurodyta 1 dalyje, ta Šalis:

- a) raštu praneša kitai Šaliai ir
- b) pranešime kitai Šaliai pasiūlo tinkamą kompensacinį sureguliovimą, kad būtų išlaikoma su ankstesniąja (iki pakeitimo) palyginama taikymo sritis.

3. Nepaisant šio straipsnio 2 dalies b punkto, Šalis neturi taikyti kompensacinio sureguliovimo, jei pakeitimas taikomas subjektui, kurio Šalis faktiškai nekontroliuoja ar nebeturi jam įtakos. Laikoma, kad vyriausybės vykdoma 28-A arba 28-B priedo A, B arba C skirsniuose išvardytų subjektų į taikymo sritį patenkančių viešųjų pirkimų kontrolė ar įtaka jiems yra veiksmingai panaikinta tiek, kiek tai susiję su subjekto viešaisiais pirkimais, kai subjektas yra veikiamas konkurencijos rinkose, į kurias patekti nėra apribojimų.

4. Jei Šalis pagal 2 dalį praneša kitai Šaliai apie numatomą jos priedo pakeitimą, kita Šalis pateikia prieštaravimą raštu, jei ji nesutinka, kad:

- a) pagal 2 dalies b punktą pasiūlytas sureguliovimas yra pakankamas, kad būtų išlaikoma palyginama abipusiškai sutarta taikymo sritis, arba
- b) pakeitimas taikomas subjektui, kurio Šalis pagal 3 dalį faktiškai nekontroliuoja ar nebeturi jam įtakos.

Kita Šalis per 45 dienas nuo šio straipsnio 2 dalies a punkte nurodyto pranešimo gavimo pateikia raštiškus prieštaravimus pagal šią dalį, kitaip yra laikoma, kad ji sutiko su sureguliuavimu ar pakeitimu, be kita ko, 38 skyriaus tikslais.

Ištaisymai

5. Šalys toliau išvardytus atitinkamai 28-A arba 28-B priedo pakeitimus laiko vien techninio pobūdžio ištaisymais, jei jie neturi įtakos abipusiškai sutartai šiame skyriuje numatytai taikymo sričiai:

- a) perkančiojo subjekto pavadinimo pakeitimas;
- b) dviejų ar daugiau 28-A arba 28-B priedo A, B ir C skirsniuose išvardytų subjektų susijungimas;
- c) į 28-A arba 28-B priedo A, B ir C skirsnius įtraukto subjekto padalijimas į du arba daugiau subjektų, kurie visi įtraukiami į tame pačiame 28-A arba 28-B priedo skirsnyje pateiktą subjektų sąrašą.

6. Jei Šalis pasiūlo atitinkamai 28-A arba 28-B priedo ištaisymą, ta Šalis kas dvejus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos apie tai praneša kitai Šaliai.

7. Per 45 dienas nuo pranešimo gavimo Šalis gali pranešti kitai Šaliai apie prieštaravimą dėl siūlomo ištaisymo. Jei Šalis pateikia prieštaravimą, ji nurodo priežastis, kodėl, jos manymu, siūlomas ištaisyimas nėra 5 dalyje numatytas pakeitimas, ir apibūdina poveikį, kurį siūlomas ištaisyimas darytų abipusiškai sutartai šiame skyriuje numatyta taikymo sričiai. Jei per 45 dienas nuo pranešimo gavimo raštu nepateikiamas toks prieštaravimas, laikoma, kad Šalis sutiko su siūlomu ištaisyimu.

Konsultacijos ir ginčų sprendimas

8. Jei kita Šalis per 45 dienas paprieštarauja siūlomam pakeitimui arba ištaisyimui, Šalys, gavusios pranešimą, siekia išspręsti šį klausimą per konsultacijas. Jei Šalys per 60 dienų nuo prieštaravimo gavimo nesusitaria, Šalis, siekianti pakeisti arba ištaisyti savo priedą, gali perduoti klausimą spręsti ginčų sprendimo tvarka pagal šią Susitarimo dalį. Siūlomas pakeitimas ar ištaisyimas įsigalios tik tada, kai dėl jo susitars abi Šalys arba pagal 38 skyriuje numatytą procedūrą bus priimtas galutinis sprendimas.

9. Jei per konsultavimosi procedūrą pagal šio straipsnio 8 dalį nepasiekiamas susitarimas, Šalys neatleidžiamos nuo pareigos rengti konsultacijas pagal 38 skyrių.

28.21 STRAIPSNIS

Viešųjų pirkimų pakomitetis

Šalies prašymu Viešųjų pirkimų pakomitetis (toliau – Pakomitetis), įsteigtas pagal 8.8 straipsnio 1 dalį, renkasi spręsti su šio skyriaus įgyvendinimu ir veikimu susijusius klausimus, įskaitant:

- a) Šalies jam perduotus su viešaisiais pirkimais susijusius klausimus;
- b) Šalių bendradarbiavimo veiklos stebėseną, kaip numatyta 28.23 straipsnyje;
- c) mažųjų ir vidutinių įmonių dalyvavimo į taikymo sritį patenkančiuose viešuosiuose pirkimuose lengvinimą, kaip numatyta 28.22 straipsnyje, ir
- d) diskusijas dėl vieno bendro prieigos taško įgyvendinimo pagal 28.6 straipsnio 7 dalį būsenos.

28.22 STRAIPSNIS

Mažųjų ir vidutinių įmonių dalyvavimo lengvinimas

1. Šalys pripažįsta, kad mažosios ir vidutinės įmonės (toliau – MVI) gali svariai prisidėti prie ekonomikos augimo ir užimtumo ir kad svarbu lengvinti MVI dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose.
2. Šalys pripažįsta elektroninių viešųjų pirkimų svarbą lengvinant MVI dalyvavimą viešųjų pirkimų procedūrose, nes taip užtikrinamas skaidrumas.
3. Šalys taip pat pripažįsta kiekvienos Šalies tiekėjų, ypač MVI, verslo partnerysčių, įskaitant bendrą dalyvavimą konkurso procedūrose, svarbą.
4. Šalys gali:
 - a) teikti informaciją, susijusią su priemonėmis, kurias jos naudoja siekdamos prisidėti prie MVI dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose, jį skatinti, remti ar lengvinti;
 - b) bendradarbiauti kurdamos informacijos apie dalyvavimo į taikymo sritį patenkančiuose viešuosiuose pirkimuose pagal šį skyrių teikimo MVI mechanizmus.

5. Siekdama lengvinti MVĮ dalyvavimą į taikymo sritį patenkančiuose viešuosiuose pirkimuose kiekviena Šalis kiek įmanoma:

- a) elektroniniame portale pateikia MVĮ apibrėžtį;
- b) stengiasi užtikrinti, kad prieiga prie visų konkurso dokumentų būtų nemokama;
- c) imasi visų kitų priemonių, skirtų lengvinti MVĮ dalyvavimą į šio skyriaus taikymo sritį patenkančiuose viešuosiuose pirkimuose, su sąlyga, kad tokiomis priemonėmis nebūtų diskriminuojamos kitos Šalies įmonės.

28.23 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas

1. Siekdamas geriau suprasti viena kitos atitinkamas viešųjų pirkimų sistemas ir sudaryti geresnes galimybes patekti į savo atitinkamas rinkas Šalys deda visas pastangas plėtoti bendradarbiavimo veiklą tokiais klausimais kaip:

- a) keitimasis patirtimi ir informacija, kaip antai apie reglamentavimo sistemas, geriausią patirtį ir statistinius duomenis;

- b) tiekėjų, visų pirma MVL, dalyvavimo į taikymo sritį patenkančiuose viešuosiuose pirkimuose lengvinimas;
 - c) elektroninių priemonių naudojimo viešųjų pirkimų sistemose vystymas ir išplėtimas;
 - d) gebėjimų stiprinimas skatinant valdžios institucijų pareigūnų ir perkančiųjų subjektų darbuotojų tarpusavio mokymąsi, siekiant įgyvendinti šio skyriaus nuostatas.
2. Apie visą šią veiklą Šalys praneša 28.21 straipsnyje nurodytam Pakomitečiui.

28.24 STRAIPSNIS

Tolesnės derybos

28.21 straipsnyje nurodytas Viešųjų pirkimų pakomitetas peržiūri, kaip veikia šis skyrius, ir ne vėliau kaip per ketverius metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo gali pasiūlyti Jungtiniam komitetui rekomenduoti Šalims tęsti derybas siekiant platesnio masto patekimo į rinką.